Postimees

72. aastakäik.

Ilmub iga päew warahommikul.

Toimetuse ja talituse aadress: „Postimees", Tartu. — Kõnetraadid: talitusel nr. 80; peatoimetaja ja toimetuse sekretär 2-86; päewauudised 9-86; Tartu teated 1-86. Telegrammiaadr.: „Postimees", Tartu. — „Postimees", Tallinna, Wene tn. nr. 1, kõnetraadid 16—11 ja 80—81.

Toimetuse kõnetunnid: Jaani tän. nr.11/13, lehe toimetuses äripäewal kl. 10—12 e. l. ja 6—7 p. l. Peatoim. kõnet. 12—1.

Käsikirjad mitte-kirjasaatjate poolt arwatakse hinna alla, kui neile tasunõudmine peale on kirjutatud. Tarwitamata käsikirjad hoitakse ainult sellekohasel soowil alal.

„Postimees" asub Jaani t. nr. 11/13 (omas majas) ülikooli wastu. „Postimehe" raamatukauplus Suurturg 16, telefon 250.

Aadressi muutmise korral tuleb 25 senti maksa ja wana aadress üles anda.

Üksik number 5 senti (marka)

„Postimehe" tellimishind:

Kodumaale:	1 kuu peale postiga 1 kr. 10 senti,	postita — kr. 95 senti	
	3 „ „ „ 3 „ — „	„ 2 „ 50 „	
	6 „ „ „ 5 „ 50 „	„ 5 „ — „	

Wäljamaale: 1 kuu peale 2 krooni 50 senti.

Kuulutuste ühe weeru millimeter kuulutuste küljel 5 senti, lehe eesotsas 10 senti, tekstis kuulutuse kirjaga 12 senti ja tekstis teksti kirjaga 15 senti. Eelmise päewa õhtul kell 4 üleantud kuulutused ilmuwad järgmisel päewal.

Hinnaliste lisade tellimishind: „Sädemed" 20 senti kuus. „Lasteleht" 30 senti weerandaastas. „Terwis" weerandaastas 60 senti. Tellida wõib lehte igast päewast alates kuni iga kuu wiimase päewani.

Nr. 70 Pühapäewal, 11. märtsil 1928. a. Tänast lehte on 10 lehekülge **Nr. 70**

Dramaatilised silmapilgud Genfis.

Pärast pitemaid waieluſi ja uue kompromiſsettepaneku tegemiſt lükati Rumeenia-Ungari tülitüſimuſe otſuſtamine edaſi.

Istungjärgu lõppu oodati eile.

Genfist, 10. märtsil (Trj.) Rahwasteliidu nõukogu koosolekul reedel esines sir Austen Chamberlain arwandega Ungari ja Rumeenia wahelise tüli kohta. Ta ütles: kui küſimus lahendamata jääb, siis füüendab ta hawa Euroopa näsl weelgi ja loob sõja hädaohu. Teen ettepaneku Rumeenia-Ungari segatribunaali, kuhu Rumeenia oma kohtuniku tagasi saadab, kahe erapooletu liikmega täiendada, tõstes seega tribunaali koosseisu 5-ni. Tribunaalis peaksid arutusele tulema kõik Ungari aptantide nõudmised Rumeenia maareformi teostamise asjus. Minu arwates ei wõi rahwasteliidu nõukogu selles küſimuses otſuſt teha, kui mõlemad pooled omawahel kokkuleppele pole jõudnud.

Prantsuse wälisminister palus Rumeenia wälisminister Titulesku ja Ungari esitajat krahw Apponyi'it ühineda Chamberlaini „lojaalsete, tõsiste ja loogiliste ettepanekutega.

Sellejärele kui kõik delegaadid kawa heaks sõna olid wõtnud, katkestati waieluſed järgmise koosolekuni.

Pisaraidtekitawad kõned ja manitsused.

Pärastlõunasel koosolekul reedel toetasid Briand, Stresemann ja teised nõukogu liikmed soojalt aruandja Chamberlaini ettepanekut Ungari-Rumeenia segatribunali uuednamiseks ühes kahe erapooletu liikme juuretõmbamisega.

Waieluſed kandsid äärmiselt dramaatilist iseloomu. Chamberlain apelleeris korduwalt poolte südametunnistustele, tähendades, et käesolew tülitüſimus juba 1923. aastast saadik kahe riigi wahekorda rikub ja kogu Euroopa rahu ähwardab.

Liigutawas kõne soowitas Prantsuse wälisminister Briand Rumeenlale kompromissiga ühineda.

Ungari nimel teatas krahw Apponyi, et ta sir Austen Chamberlaini ettepanekuga ühineb.

Rumeenia wälisminister Titulesku teatas, et ta ainult tingimisi ühineda wõib. Uuesti koputati Rumeenia südamele ja lõpuks lükati küſimus edaſi, et Rumeeniale wahepeal wõimalust anda oma seisukohta uuesti kaaluda.

Nõukogu koosolekute saal ägas publikumi all, kes hinge kinni pidades waieluſi jälgis.

Ka Poola-Leedu tüli arutamine edaſi lükatud.

Arakadunud poegade otſimine.

Rahwasteliidu nõukogu wõttis oma esimehe ettepanekul wastu resolutsiooni, milles Hispaaniat ja Brasiiliat soojade sõnadega kutsutakse rahwasteliitu tagasi. Ka Costa-Rica tahetakse rahwasteliitu tagasi kutsuda.

Aruande järele Poola-Leedu konflikti asjus, otsustati tüliasja küſimus edaſi lükata juunikuu kokkuastumiseni. Nõukogu arwab, et mõlemad pooled lähemal ajal otsekoheseid läbirääkimisi algawad normaalsete suhete jalule seadmiseks. Nõukogu ootab neile läbirääkimistele täielikku kordaminekut.

Soomlane Saari walitsuses.

Rahwasteliidu nõukogu nimetas Saarimaa walitsuse komisjoni liikmeks inglase Lamberti asemele soomlase Ehrnrothi. Komisjoni esimeheks kinnitati sir Wilton.

Lõppu oodati eile.

Rahwasteliidu nõukogu 49. istungjärk lõpeb arwatawasti laupäewa õhtul. Laupäewase koosoleku päewakorras on rahanduskomitee aruanne Portugaalia laenu asjus.

Saare asunduse tulekahju.

Arwataw süüdlane õigeks mõistetud.

Saare asunduses Tartumaal põles 1926. a. suwel suur osa hooneid maha. Tuli algas pealtuule asuwast meiereist. Kuidas aga see põlema hakkas, jäi selgusetuks. Arwati, et tuli wõis alguse saada sindlilõikamise juures asuwa Johan Wadi aurukatla sädemetest. Aurukatel asus meiereist umbes 30—40 sammu kaugusel ja sellele poolpõigiti pealtuule. Ka teati rääkida, et katla korstnal puudunud sädemetepüüdja.

Neile üksikutele andmetele toetudes wõeti aurukatla omanik J. Wadi ja tema poeg Elmar Wadi, kes katla töötamise järele walwas, wastutusele. Kuna tulekahju juures 10 maja hukkus ja kahju üle 5 miljoni sendi ulatus, esinesid kahjusaanud ka tsiwiilnõudmisega. Tartu-Wõru rahukogu, kus asi kõige pealt arutusel oli, mõistis isa õigeks, kuna poega, Elmar Wadit, karistati 50 krooniga ehk 10 päewase arestiga. Tsiwiilnõudmistest rahuldati kinnitusselts „Oma" 1270-krooniline ja põllutööministeeriumi 2.547 krooniline nõudmine, kuna teised tagajärjeta jäeti.

E. Wadi ei jäänud rahukogu otsusega rahule ja kaebas edaſi. Kohtupalat muutiski rahukogu otsuse, teda õigeks mõistes ja tsiwiilnõudmist rahuldamata jättes. Leiti, et Wadile ei saa sugugi süüks panna, et ta masina nii meierei lähedale wiinud, sest piimaühisuse juhatus ise nõudnud seda. Terwe rida tunnistajaid teadis ka rääkida, et katlal seesmine sädemetepüüdja olnud ja pealegi ei näe üksti sundmäärus ette, et katlal sädemetepüüdja tingimata peab olema. Peale selle tõendas osa tunnistajaid, et tuul ei olnud selles sihis, mis sädemed meierei peale oleks ajanud. Sellepärast mõisteti E. Wadi õigeks.

Kohtupalati otsuse peale andis tsiwiilnõudja kinn.-selts „Oma" kassatsiooni kaebuse, mis riigikohtus laupäewal arutusel oli. Kaebus jäeti tagajärjeta. Sellega on E. Wadi lõpulikult õigeks mõistetud ja tulealguse süüdlane leidmatuks jäänud.

Narwas ühendatakse keskkoolid

Wolikogu otsus.

Üleeile peeti Narwas erakorral. wolikogu koosolekut, kus tähtsamaks punktiks oli kahe keskkooli ühendamine. Wolikogu tunnistas keskkoolide ühendamise tarwilikuks, arwates ühendatud koole Narwa ühisgümn. nime alla 1. aug. s. a. keskkoolide wõrku 15 klassiga. Linnawalitsust wolitati kooliruumide ümberkorraldamisele asuda 2215 krooni eelarwesse wõttes.

Walitsuse 3 otsust.

Wabariigi walitsus otsustas: 1) üle anda Pikalaenu Panga põhikapitaliks 5 milj. kr., wastawalt panga põhikirjale; 2) alandada weotariif asumikkude ehitusmaterjalide weoks raudteel, mille maksmise panna, alates käesolewa määruse awaldamise päewast „Riigi Teatajas" kuni 1. jaan. 1929. a.; 3) kinnitada määrus laenude andmise korra kohta Eesti Maapangas isikutele, kes omanud maad põliseks tarwitamiseks ja omanduseks.

CENTRAL

Esmaspäewast alates. — Parim ja wiimane filmiteos RUDOLF VALENTINO'ga

Sheigi poeg

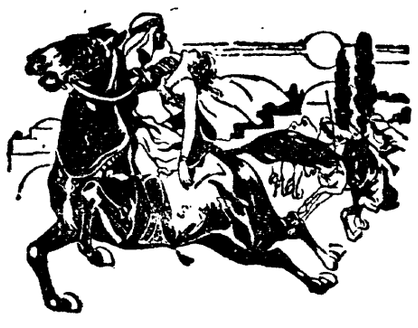

Tantsijatar Jasmina osas iludus VILMA BANKY

Walitud muusika — suurendatud orkester.

TÄNA wiimast päewa: Algus kell 3, 5.15., 7.30, 9.45. **„Kerjus üliõpilane".**

TÄNA kl. 10 ja 12 päewal lasteetendus **„Lauake kattu"** Grimmi muinasjutt

Uus saadetis „HIS MASTER'S VOICE", ODEON, PARLOPHON, BEKA

GRAMMOFONE

ja grammofoni plaate pärale jõudnud.

„His Master's Voice" ja O-Ü. „Esto Muusika" ametlik müüja

GEORG LANE Tartus, Promenadi tän. 9, kõnetr. 5-86.

Tartu linna tööstuskooli

(Tartus, Kalda tän. 16 ja Wene tän. 1, telef. 615)

Autojuhtide kursuse

algus, mis pidi olema 12. märtsil, on ruumide kinnioleku tõttu 1 nädala wõrra edaſi lükatud, s. o.

algawad 19. märtsil

s. a. kell 6 p. l.

Uusi ülesandmisi wõetakse weel wastu.

Saadawal autojuhi kutsele ettewalmistamiseks tarwilised õpperaamatud ja konspektid.

Kawa 15 senti. Koolijuhataja W. Raukas.

Lovise Varimõis

Kangakudumise õpetus

sisaldab üle 200 mustri.

Hind 3 krooni 50 senti.

Saadaval igas raamatukaupluses.

Pealadu

„Postimehe" raamatukaupluses

Tartus, Suurturg nr. 16.

Praegu saadud weel üks suur saadetis

naisterahwa kostüümi- ja mantliriideid

uutes mustrites ja wärwides.

H. BAUMANN.

Kaubahoow 1. Telef. 6-76.

Palun minu suurt walikut waatama tulla.

ÜLE EESTI ON

MELANGE KOHWI

ESIMESEL KOHAL.

Reformpõhjadega

raudwoodeid,

madratseid ja reformpõhju

soowitab mõõduk. hindadega

K. Iwand ja Ko, Riia tän. nr. 34.

Protest.

„Päewalehes", „Waba Maas" ja „Postimehes" (wõib olla ka teistes lehtedes) 8. märtsil s. a. ilmunud kuulutus pealkirjaga

„Jüri Lossman wõidab"

on Eesti Spordi Keskliidu lubamatu reklaamiwõte. Sarnase teguwiisi wastu awaldan protesti.

Mari Lossman.

„Tasuja" parandatakse ööd kui päewad.

Wiiest laewast, mis „Suur Tõll" reedel Tallinnast wälja wiis, andis ta eile ühe Soome jäälõhkujale üle, kuna 4 laewaga Osmussaare sihis edaſi liikus. Pakri juures ootasid „Suur Tõlli" weel 2 aurikut, keda ta ka oma karawaani pidi wõtma, aurik „Nordland", kes eile Helsingist wälja sõitis, et Tallinna kaudu Stettini minna, ei saanud Tallinna tulla, kuna meie jäälõhkuja teda wastu ei saanud wõtta. „Nordland" läks seepärast otseteed Stettini. Jäälõhkuja „Tasuja" parandamist toimitakse ööd ja päewad; neljapäewaks tuleb laew juba dokist wälja.

Prantsuse Pank nõuab Wene kulda.

New-Yorgist, 10. märtsil (Trj.). Prantsuse Pank esitas Ameerika kohtule tsiwiilnõudmise Wene kulla wäljaandmiseks 5 miljoni dollari wäärtuses, mis hiljuti nõukogude maalt New-Yorki toodi, kuid Ühisriikide walitsuse käsul Wenemaale tagasi saadetakse. Prantsuse Pank wäidab, see olewat üks osa Prantsuse kullast, mis nõukogude rewolutsiooni ajal Wenemaal konfiskeeriti.

ATHENA

„Päikese tõus"

Täna

filmikunsti suurpäew, millisega algab uus ajajärk filmielus.

Kõikwõimsa armastuse hümn 10 waatuses F. W. Murnau suremata kunstilooming. H. Sudermann'i nowelli järele „Die Reise nach Tilsit". See laul naisest ja mehest kõlab kõikjal, sest kõikjal on sellel ühesugune wiis — olgu see laia ülma mõllus ehk wäikses hurtsikus, kus inimesed naerawad ja nutawad.

„Päikese tõus" ainuke omapärane ja geniaalne meieaja filmilooming kuulsate näitlejate Georg O'Brien'i ja Janet Gaynor'i wõrratu mängning lawastus ei tunne wõistlust. Selle filmi tõttu, nagu Janet Gaynori sekretär meile teatab, saab filminäitlejanna nädalas üle 1000 kirja, Georg O'Brien lööb rekordi oma 1800 postisaadetisega nädalas.

Seda wõib nimetada populaarsuseks! „Päikese tõusu" saadab suurendatud orkester walitud repertuaariga.

Algus äripäewal kl. ½5, pühapäewal kl. ½3.

Wiimased moeuudised

Tellimised täidetakse maitserikkalt ja korralikult täielise äri wastutusega.

Walmisriided ilusas walikus.

kewade- ja suwekaupadest suuremas walikus pärale jõudnud ja soowitan mõõdukate hindadega:

ülikonna- palitu- püksi- kostüümi- mantli- **riideid**

Mantlisiidi ja siidiwoodreid. Palitu covercoat.

Spetsiaal riideäri **Karl Wengerfeldt**

Tartus, Rüütli tän. 7, omas majas. Kõnetr. 6-18.

Kewade hooajaks

kohale jõudnud suures walikus kodu- ja Inglismaa wabrikutest

meesterahwa palitu- ja ülikonnariiet; Prantsusmaalt

naisterahwa mantlisiidi, moodsaid kostüümi- ja kleidiriideid, mida soowitame mõõdukate hindadega.

Riidekaubaladu

Tschernow, Luksep & Ko

Tartus, Kaubahoowis nr. 6—7. Telef. 156.

Ülikiwi konsortsiumi haigekassa.

Töö-hoolekandeminister protesteeris selle asutamise wastu.

Riigikohus jättis protesti läbiwaatamata.

Eestimaa ülikiwi konsortsium palus hiljuti luba oma haigekassat awada. 3. jaoskonna tööinspektor, kes Narwas asub, otsustas palwe eitawalt ja arwas nimetatud tööstuse Narwa ühise haigekassa alla. Konsortsium ei jäänud aga sellega rahule ja esines wastawa palwega kinnitusnõukogu 1. osakonna ees. Nimetatud asutus tühistas tööinspektori otsuse ja andis konsortsiumile loa oma haigekassat awada. Wiimane otsus ei rahuldanud töö-hoolekandeministeeriumi. Minister andis selle peale riigikohtule protesti.

Protest tuli riigikohtus neil päewil arutusele. Ministri wolinikuna esines sotsiaal- ja heakorra osakonna abidirektor E. Nerep, konsortsiumi wolinikuna endine riigiwanem wann. adw. J. Teemant. Wiimane waidles protestile wormilisest küljest wastu ette tuues, et kinnitusnõukogu 1. osakonna otsuste peale ei saa mitte riigikohtusse kaewata ega nende wastu protesteerida. Ka prokurör arwas, et nimetatud asutus ei kuulu nende asutuste hulka, kelle otsuste peale wõiks riigikohtusse kaewata.

Riigikohus otsustas ministri protesti läbiwaatamiselt kõrwaldada.

Kõne all olew konsortsium pidi oma tegewust algama 1. weebruaril, esialgselt 260 töölisega, hiljem loodeti tööliste arwu tõsta 500-ni, misjugune arw on seaduse poolt nõuetaw tööstuse oma haigekassa asutamiseks.

Kuna asi riigikohtus sisulisele arutusele ei tulnud, jäi selgusetuks, kas oldi õigustatud konsortsiumile luba andma. Ministeerium oleks pidanud asja andma kinnitusnõukogu üldkoosolekule arutada. Wiimase asutuse otsuse peale oleks siis wõinud riigikohtusse kaewata.

Rahwasteliidu laen Bulgaariale.

Portugali oma jäi otsustamata.

Genfist, 10. märtsil. Rahwasteliidu nõukogu wõttis täna hommikusel awalikul koosolekul wastu Bulgaaria laenu 4½ milj. naelsterlingi suuruses. Bulgaaria walitsus kohustub Bulgaaria riigipanga igasugustest politilisest mõjudest waba hoidma.

Portugali stabiliseerimislaen rahwasteliidu toetusel ei saanud nõukogu käesolewal istungil ära otsustada, sest Portugali walitsus ei jõudnud weel nõukogu poolt esitatud tingimusi läbi arutada ja wastu wõtta. Läbirääkimised rahwasteliidu ja Portugali wahel laenu asjus ei ole aga sugugi lõpulikult katkenud. Arwatawasti otsustatakse laen rahwasteliidu nõukogu juunikuu istungjärgul.

Poola kaupade sissewedu Eestisse suures ülekaalus.

Meie wäljawedu pole nimetamiswäärtki.

Poola tollide kõrgendamine muutis kaubalepingu meile ebasoodsaks.

Kaubawahetus Eesti ja Poola wahel kannab wördlemisi muutlikku ilmet. Meie eksportkaupadest ei ole igatahes üksi Poolas kindlat ja püsiwat turgu leidnud. Nimetada wõiks ainult wärsket kala ja tekstiilsaadustest puuwillast lõnga ja riiet ning ka linast kõuendit.

Poola kaupadest on aga küll terawili, suhkur, willane riie, petrooleum, bensiin ja ka määrdeõlid Eestis kaunis püsiwa turu leidnud.

Nii weeti Poolast meile 1924. aastal 2.425 tn. — 79,7 milj. mk. wäärtuses kaupa. 1925. aastal tõusis sissewedu 7.800 tonnile — 158,6 milj. mk. wäärtuses, mis teeb 1,6 protsl. üldimpordist. 1926. aastal tõusis sissewedu summa üllatawa kõrguseni — 60.886 tn. — 992,5 milj. mk. wäärtuses, mis teeb wälja 10,4 protsl. üldimpordist. 1927. aastal langes sissewedu 26.884 tonnile 411,4 milj. mk. wäärtuses, mis oli 4,8 protsl. üldimpordist.

Wäljawedu selle wastu oli 1925. aastal 92 tonni — 5,8 milj. mk. ehk 0,05 protsl. üldeksportdist. 1926. aastal tõusis wäljawedu 415 tonnile — 16,2 milj. mk. ehk 0,2 protsl. üldeksportdist ning 1927. aastal 1.022 tn. 85,1 milj. mk. wäärtuses ehk 0,8 protsl. üldeksportdist.

Nendest arwudest näeme, et meie sissewedu Poolast on wördlemisi kiiresti kaswanud. Ja see suurenemine on olnud kaunis järjekindel, kui wälja arwata 1926. aasta, mil sissewedu Poolast tõusis ootamatult suureks, terwelt 10,4 protsl. Eesti üldsissewoost. 992,5 milj. margalisest sissewoost 1926. aastal langeb terawilja sissewoo arwele 550 milj. ja maitseainete, peamiselt suhkru arwele 301 milj. mk. Kui mitte arwesse wõtta seda erakordselt suurt terawilja sissewedu 1926. aastal, siis näeme, et Poola eksport Eestisse on järjest ja ühtlaselt suurenenud, tõustes Eesti sissewoos 1,6 protsl. pealt 1925. aastal 4,3 protsl. peale 1927. aastal. Meie wäljawedu Poolasse on küll ka kaswanud, kuid sellegi peale waatamata sootuks wäikene, nii, et sellel meie wäliskaubanduse kohta nimetamiswäärset tähtsust ei ole.

Kaubarühmade järele oli meie sissewedu Poolas kolmel wiimasel aastal järgmine (1000 markades).

	1925	1926	1927
Terawili kartul, loomatoit	89.101,4	550.056	35.038
toiduained, karjasaadused	439,9	—	—
maitseained, joogid	47.586,2	301.030	250.333
nahk, nahakaup	1.278,8	2.104	195
seemned, elustaimed	—	—	504
puu ja saadused	1.687,4	9.337	240
paber, trükitöö jne.	82,5	684	632
puuwill, lina ja m. kiuain.	396,8	1.135	1.906
tekstiilkaubad	6.749,2	14.958	15.665
metallid	—	1.580	2.958
metallkaup	5.009,2	8.054	10.245
põllutöömasin. ja -riistad	—	—	1.081
muud masinad ja transportabinõud	10,9	88	182
instrum., apar.	123,2	202	4
kiwid, mullad ja saad.	482,9	1.876	3.366
kiwisüsi, koks, põlewkiwi	—	22.466	30.099
õlid, raswad ja saad.	5.574,7	76.764	55.578
wäetisained	—	—	—
keemiaained, wärwid	64,6	2.092	3.157
kunstkaup, muusikar.	55,9	146	222
Kokku	158.643,3	992.502	411.402

Poolasse wäljawedu oli samal ajal kaubarühmade järele järgmine.

Terawili, kartul, loomatoit	—	4	—
kala ja kalakaup	3.384,8	5.759	9.882
maitseained, joogid	10,8	—	61
elusloomad, linnud	—	—	2
nahk, nahakaup	2.024,8	78	3.380
seemned, elustaimed	—	3.169	—
puu ja saadused	3,0	—	10
paber, trükitöö jm.	—	355	6.757
puuwill, lina j. m. kiuain.	—	1.523	4.055
tekstiilkaubad	—	4.202	7.951
metallid	—	520	1.372
põllutöömas. ja -riistad	—	—	1.000
muud masinad	220,0	630	617
kiwid, mullad ja saad.	—	—	1
kunstkaup, muusikar.	150,0	—	—
Kokku	5.793,3	16.240	35.086

Kaubawahetuse elustamiseks sõlmis Eesti Poolaga kaubalepingu. Ratifikatsioonkirjad on küll weel Poolast äärarippuwatel põhjustel esitamata, kuid tollikäsitlus hakkas maksma juba 15. weebr. s. a. wastastikkuse kokkuleppe põhjal Eesti ja Poola walitsuste wahel, kaubalepingu läbi saawutatud soodustuste läbi loodeti Eesti kaupadele Poolas senisest märksa soodsamat turgu. Kuna kaupade sissewedu Poolasse wõimalik ainult iga aasta kohta eriti lubatawate kontingentide alusel, siis nõutas ka Eesti omale teatud kaupade jaoks kontingendid.

Niisid on aga Poola oma sissewootolli tublisti kõrgendanud. Kõrgendatud tollide tõttu, mis hakkawad maksma 15. märsist, kujuneb kaubaleping Poolaga meile täiesti ebasoodsaks. Warem lubatud kontingentidest on meile selle tollide tõstmise järele wähe kasu, sest kaubalepingu järele saadawate tollialanduste peale waatamata jääb toll meie kaupadele ikkagi niiwõrd kõrgeks, et nende wäljawedu Poolasse wägagi raskendatud, osalt koguni wõimata.

Mis puutub Poola poolt Eestisse eksporteeritawatesse kaupadesse, siis kasutawad need kõiki soodustusi, mis Eesti oma kaubalepingutes enamsoodustatud riikidele annab. Sellepärast wõib arwata, et niisid paljudki Poola kaubad senisest suuremal määral Eesti turule hakkawad tungima, eriti mis puutub tekstiilkaupadesse.

Kõrgemas headuses ja maitserikas on ainult

Tee

Saadawal kõigis paremates ärides.

Kas wiinajoomine wäheneb?

Hindade tõstmise wõimalikud tagajärjed.

Wälispiiritus wõib sisse tungida.

Paari päewa eest hakkasid maksma kõrgendatud wiina- ja piirituse hinnad. Hindu on kõrgendatud ¾ liitr. wiinapudeli pealt 20 s. ja samasuguse piirituse pudeli pealt 40 s. Nii et wiinapudeli hind on niüüd 165 senti ja piirituspudeli hind 380 s.

Wiinahindade kõrgendamine on tingitud uutest kohustustest, mis riigikassa kanda määratud.

Arwatakse, et wiinahindade tõstmine teatawat mõju awaldab piirituse tarwituse kwantumile selle wähenemise mõttes. Ühtlasi aga ka terasemalt sunnib silmas pidama katseid wälispiiritust Eestisse tuua.

Kuna riigikogus päewakorral on trahterimaksu seaduse muutmise seaduseelnõu, siis ei too selle muudatuse wastuwõtmine wiinahindade kõrgendamises wäeluist, kuna suuremad sissetulekud, mis omawalitsused käesolewa eelnõu järele wiinamüügist saaksid, lähewad niüdse wiinahindade kõrgendamise arwele.

Nõupidamised riigiwanema juures.

Lahkhelide selgitamine agronoomilise abiandmise kohta.

Riigikogu eelarwe-komisjonis agronoomilise abiandmise küsimuse juures ülesterkinud lahkhelide lahendamiseks kutsus riigiwanem J. Tõnisson oma poole põllumeestekogude ja asunikkude rühmade esitajad. Kuna nõupidamisel olew küsimus mitte ainult neudest kahest rühmast ei olene, siis jääb asja sisuline arutamine teiseks korraks. Uus nõupidamine, millest osa wõtawad kõikide koalitsioonirühmade esitajad, peetakse esmaspäewa õhtul kl. 8 paiku.

Õpetajate instituudi eelnõu tagasi wõetud.

Haridusminister esines wabariigi walitsusele ettepanekuga, et õpetajate instituudi seaduseelnõu, mis eelmise walitsuse haridusministri poolt esitati, riigikogust tagasi wõetaks.

Kuuldawasti tahab praegune haridusminister dr. A. Mõttus kooliõpetajate instituudi asutamise küsimust lähemale kaalumisele wõtta. Instituudi eelnõu tahetawat muu seas saata wiinuud koolitegelastele arwamiste awaldamiseks. Haridusministeeriumi juhtiwate tegelaste seas kuuldub arwamisi, mis aga selgeli nende aluste wastu on, mis eelmise haridusministri poolt õpetajate instituudi kohta kõnesolewas seaduseelnõus on fikseeritud.

Eesti-Euroopa otseühendus.

Eile pidas tariifinõukogu koosolekut, wõeti wastu rahwuswaheline reisijate ja bagaashiweo tariif, millega awaneb wõimalus otseühendust teostada Eesti-Läti-Leedu wahel ühelt poolt ning Saksa-Belgia-Prantsuse ja Inglismaa wahel teiselt poolt. Seni oli Balti riikidel otseühenduse tariifid maksmas ainult Saksamaaga. Nagu eelpool öeldud, puutuwad tariifid ainult reisijate ja bagaashi wedu, kaubaweo otseühenduse tariifi kokkulepe ei puuduta.

Otseühenduse reisijate ja bagaashiweo pileteid saab osta Eestis Tallinna, Tartu ja Walga jaamades. Maksma hakkab tariif peale wäljakuulutamist „Riigi Teatajas“.

Eelarweid 56.000 krooni wõrra wähendatud.

Eile ennelõunasel koosolekul wõeti riigi tulude osa peaaegu waikuses wastu. Pärastlõunasel koosolekul wõeti eelarwe lõpulikult wastu. Eelarwe komisjon on ministeeriumide eelarwet wähendanud ümmarguselt tuhandetes kroonides: rahaministeeriumi 36.000 kr., taub.-tööstus — 1.000 kr., kohtu — 6.000 kr., sise — 3.000 kr. ja sõjaministeeriumi 1.000 kr. Kokku wähendati 56.000 kr. wõrra. Suurendatud on: haridusministeeriumi 12.000 kr., töö-hoolekande — 50.000 kr., kokku 62.000 kr. Arwudes on eelarwekomisjoni töö tulemused wäga wäikesed. Järgmine koosolek on esmaspäewal kl. 11 homm. Päewakorras on eelarwe lisad. Loodetawasti tuleb riigikogus eelarwe komisjoni ettepanekul päewakorda tulewal nädala reedel.

Õnnetu sõdur

Narwa seltskonna toetuse osaline.

Narwas wabariigi aastapäewal juhtunud õnnetuse ohwriks langenud sõdurile, kellel juurtükikuul mõlemad käed otsast ära kiskus, on Narwa seltskond ilusa kingi teinud, Narwa Punase Risti naiskomitee eestwõttel korraldati sõduri heaks kontsert, mille sissetulek 600 kr. sõdurile edasi antakse. Peale selle wõttis kingitusi wastu kohalik Wene leht ja „Narwa Postimees“, nii et kogusummas ligi 700 kr. õnnetu toetamiseks kokku on saadud.

Õnnetu sõdur saadeti Narwast Tallinna haigemaija, kus ka sõduri omaksed asuwad. Raha saadeti Tallinna Punaje Risti kaudu sõdurile kätte.

Erna Willmer'i lawategewuse juubel.

Igal näitlejal on oma stiil ja oma maailm, mille ta ette mängib waatajale. Wõib olla koomik, wõi traagik, wõi wanade, wõi alla kahekümne kujude looja, kuid selle juures ometi iga näitleja loodaw kuju wõrreldes teise sama amplooga (samu osi loowa) näitlejaga erineb teisest.

E. Wilmeri loodaw maailm on tundeline, lüüriline, stiiline, diskreetne ja habras, nagu härmatises talwehommik, mille läbistawad silmapilkudel tundehellad päikesekiired.

Wilmeri maailmas pole plastilisi kontraste. Kusagilt sulised alalõpmata wäike metsaoja. Mere heitlus ei ulata kõstma siia. Silmapilkudel arwad sedagi kuulma, kuid seal kuuled jälle endist sulinat. Kusagilt kõstab üks meloodia. Arwad kuulwat palju hääli — aga jällegi osutub, et sellel meloodial on palju wariante, nüansse ja kõrwaltoone.

Wilmeri maailmas näed alalõpmata wiirastusi, tuleb meele nooreea nägemusi ja unistusi. Ja silmapilguks eraldub ka weel maapinnalt. Usaldad oma fantaasia nägemust. Kujutad ette enesele ees udus lossi. Ja selle lossi aknast hakkab kõstma sulle hääl.

Seal juures ei tea sa ise, oled õnnelik wõi õnnetu. Tunned waid, et on miski wõluw uus maailm, kus wiibid.

See on Erna Wilmeri maailm.

•

E. Wilmeri 10-ne aastase lawajuubeli puhul H. Raudsepp tähendas järgmist: Noor-Eestiga kujunes esile uus inimtüüp. Selle uue põlwe inimtüüp esines kirjanduses, wiimati ka näitelawal. Ja Erna Wilmer oli üksikuist lawalisteist nooreestlastest, keda Raudsepp wördleb edasi Fr. Tuglasega, neid asetades nende stiili-kooli järele sama kunstniku tübi alla. Nende indiwidualism ja minakunst, estetism ja kalduwus stiilinikerdusele. See eelnimetatute romantilis-impressionistlik ande iseloom laseb neid asetada samasse kooli.

M. Maeterlincki „Pelleas ja Mélisande'ist“ (lawastatud ühekõrd aasta eest) E. Wilmeri poolt õnnestunud Melisande'i kuju kahtlemata kinnitab kõike eellausutut kõige kujukamalt. On otsekohe tunne, et Wilmer manab esile Maeterlinck'i sümboolistliku - romantilise - impressionistliku mailma ka kui tõelise; et Maeterlinck'ile waewalt kujut. wõiks wastawamat näitlejat kui seda on Wilmer.

Ja kui hiljuti näha wõisime Wilmerit H. Ibseni „Peer Gyntis“ Solweigina, siis tekkis ilmselt mulje, et näitleja Ibsenit tuntawalt maeterlingistas.

•

Noor-Eesti on surnud. Maeterlinck on wälja langenud meie ajast. Ta olla liialt ilus, kuid selle eest aga külm, nagu ilusad asjad seda on harilikult. Ja ei saa salata, et ka Wilmer oma maailma kriisi aimab ning tahab tulla lähemale elule; sellele lähtsale, kaunistusteta, mis labanegi tihti, mis aga hinge lööb ja otsib lunastust oma raskustele.

Wilmer ise lausub „Kiri ja Kunstis“ (1927): „Kunst on pidanud korraldama sõja ka omas riigis... Leida uut — enneolematut, ajab taga kõike. Kuna dekoratsioon ja lawastus oma loojate ideid tasub mõtleja publiku mõistusliku ergutusega, jääb näitleja uues wormis wana „inimesega“ enda ja tundelise waatleja-kuulaja ees wõlgu. Ideekired lämmatawad hinge, loomisele minnakse intellekti aurus ja tuuakse ilma midagi, millel ei ole õigust kanda kunsti nime. (Kuid) mõistuse pingele järgneb lõtwus, hing wabaneb ja täitub igatsusega. See igatsus tahab kuulda näitleja südame lööke — hing januneb hinge järele.“

•

E. Wilmeril kui näitlejal on mängida olnud neid osasid, kuhu, koondatud meie kaunimad nägemused, kus ülistust leiawad wooruseid ja kus siis traagiline saatus wahele segab, tõstes kuju helgusesse. Wilmeri õnn on olnud ta kuju ja ande tõttu, olla hele täht lawal, kes lepitab karmid wastolud, kes manab esile unebmeid, ja kui ta kuju murduma wõi haihtuma on sunnitud, siis seda kauem püüab ta waataja kujutluses. Ophelia — Shakespeare'i „Hamletist“; Desdemona — „Othellost“; Melisande — Maeterlincki „Pelleas“ ja Melisande'ist; Solweig—H. Ibseni „Peer Gyntist“, ja teisi ilmelt wördseid nimetatuile. Siis boheemlisemad kujud: Rita—Scheldoni „Romaanist“, Marie Claire „Montmartre'ist“. Erootilisi: Juudit, Tammsaare „Juuditist“ jne.

Lawaline estetism on Wilmeri näol leidnud enesele täiusliku esindaja.

Oma senise lawatöö kestes on ta täiuseni wälja arendanud oma ande lähtekoha ja üldilme. Ei saa salata, et see käsikäes käinud on ümbruse maitse ja stiili arenguga. Ja kui niüüd ümbruse waimus ja maitses ümberhinnanguid sünnib, ju ka Wilmer sellele reageerida suudab. Sest kuidas wõi millises stiilis ka ei esineta, kuid kui selles tunda on südame lööke, on see kunst ikka ja jälle maitstaw.

J. Pert.

Erna Willmer

Bernhard Shaw „Kapten Brasboundi ärkamises“. (Üleswõte 1921. a.)

Erna Willmer'i juubeli puhul.

Kui hakkad mõtlema Erna Willmerist, ei ole tarwis lehitseda tema kohta kirjutatud arwustuste wirnu, et saada temast ettekujutuse — ei, tema tõuseb wainusilma ette elawa kujuna kogu enda suuruses, kui kuuled waewalt nimetatawat tema nime.

Mäletan kord olewat kirjutanud ühes arwustuses, et proua Willmeri mäng elab ja sureb ühes armastusega. Wõib olla on see öeldud weidi üksküljelt, kuid niipalju on temas ikkagi tõtt, et Willmeri mäng saawutab seda kergemini oma haarawa tipu, mida rohkem tema osa on läbipõimitud armastusega, ja mida traagilisem on see armastus. Unustamatuks on ja jääb mulle ja wäga paljudele tema Rita Cavallini Sheldoni „Romaanist“, millise osaga omal ajal lõi wäga suuri laineid ja mängis enese ka kõige paljunõudlikumate teatriskäijate südametesse. Mälus wärskendub kustutamatu säraga esimene kohtamisstseen noore pastoriga, kõrwades kõlawad ikka weel jumalikult öeldud sõnad: „Ma olen karikas täis püha wiina...“ ja nukrust ajab peale mälestus wiimase waatuse traagilisest loobumisest kirikukellade helisedes. Wäga kaua aega oli Erna Willmeri kõige tugewamaks wõistlejaks, kui nii tohib wäljenduda, just tema enese loodud Rita Cavallini, kes tumestas õige suure hulga enn ja pärast loodud kujusid, millede seas oli palju meisterlikke.

Erna Willmer on meie intelligentsemaid naisnäitlejaid, sealjuures wõib olla kõige scharmikam ja kõige lawakaunim. Ta oskab lawal olles meie esteetilisi tundeid rahuldada kõige enam; harilikult wõlub ta meid oma traagilise lürismi wõi prantsuslikult kergekelmikusega, ta wõib meid aga ka üllatada jõurikkusega („Lindpriis“).

Erna Willmerist, tema osadest, tema mängust ja — et neid mitte unustada — tema lawastustest, wõiks kirjutada terwe monograafia; loodetawasti jõuame kord niikaugele. Ajalehe kitsas ruum ei luba kuigi pikalt peatuda mitte ainult meie oludes wäga silmapaistwa näitleja juures, aga teadku tema, et temaga täna rõõmustawad kaasa mitte ainult „Estonia“ teater ja tema publik, waid kogu Eesti teatrist huwitatud seltskonnakihid ja kõik tema kolleegad-lawainimesed.

Austades omi paremaid nimesid austame iseendid!

W. M—s.

Näitlejate abielu.

Tuntud draamanäitleja Erna Willmer, kes täna oma 15 a. lawategewust pühitseb ja näitejuht Hans Lauter on awaldanud soowi abiellu astuda.

Teatawasti oli Erna Willmer waremalt abielus dr. Luigaga.

Tallinna teated.

Lipp 10. jalawäe rügemendile.

Tallinna linn annab 10. jalawäe rügemendile lipu, millise kawandi wälja töötas riigi kunsti-tööstuskool. Selle järele oleks lipu ühel küljel sinisel põhjal linna wapp ja must kotkas mõõgaga, mille pea kohal täht ja wäeosa nimetus. Teine külg on riigilipu wärwides ja ülalpealkirjaga. Linnawalitsus kawatseb lippu annetada rügemendi aastapäewa-pidustusteks 1. juulil. Selle walmistamine maksab umbes 860 kr., millise krediidi nõutamine arutusele tuleb linnawolikogu lähemal koosolekul.

Laulupeo plats leitud.

Lauljateliit pööras Tallinna linnawalitsuse poole palwega lubada temale alalisteks maad Lasnamäe seiwalt kinniswarast nr. 347 lahutatud krundi kõrwalt, mida liit laulupidude toimepanemiseks kawatseb omandada. Linnalt soowitud lisakrundi suurus on 1,2 ha. Linnawalitsus otsustas palwe jaatawalt.

Linnateenijad ei saa linnalt laenu.

Tallinna linnateenijate laenu-hoiuühing palus linnawalitsuselt tagawarakapitali suurendamiseks 3.000 kr. protsentideta laenu. Linnawalitsus wastas, et tal selle soowi rahuldamiseks wastaw krediit puudub.

Peatuskohad „nõudmise järele“.

Kuna Tallinna trammiühendus Narwa maanteel liig rohkearwuliste peatuskohtade tõttu aeglane, seda wõimalust aga wähe kasutatakse, siis otsustas linnawalitsus Maneeshi ja Weizenbergi peatuskohtadel peatuda ainult sellekohase nõudmise peale.

Haruraamatukogu ülewiimine.

Tallinna linnawalitsus otsustas ü.e wiia linna teist haruraamatukogu, mis liig kõrwalises kohas asus, Kopli aurutrammi lõpujaama kõrwal olewasse maija.

Tallinna linnawalitsuse stipendiaadid.

Tallinna linna haridusosakonna ettepanekul kinnitas linnawalitsus linna stipendiaatideks üliõoilis 1928. aastal: Nikolai Kondrat, Gerda Peschel, Hilda Uska, Glafiira Teder, Alide Went, Ella Ekbaum, Hilda Paltson, Wold. Ora, Wikt. Arak, Aleksander Kurasow, Anette Kuiw ja Elwiine Seidmann. Stipendiumi suurus pooles aastas on 71,71 krooni.

A. Tõnisson ehitab.

Pelgulinna koolihoone kelttütte, weewarustuse ja kanalisatsiooni tööd anti A. Tõnissoni ja Ko. kätte, kes Siegelist wähem pakkus.

Ü. E. N. Ühenduse esitawa kogu koosolek.

Esitawakogu koosolek peetakse 28. ja 29. apr. Tallinnas, Rataskaewu nr. 22. Kõnelewad muuseas Tartu ülikooli dotsent hra Daniel Loodus ja metsakaitsest, kirjanik M. Metsanurk kirjanduse kwalifitseerimisest ja weel mõned tegelased, kellelt lõpulikku nõusolekut senini pole saadud. Keskjuhatuse poolt korraldatakse esitawakogu liigetele ekskursioon riigi kunstitööstuskooli ja „kodukäsitöö“ kauplusse.

Ministeeriumi toetused wanade kodudele.

Töö-hoolekandeministeerium määras Tallinna linnawalitsusele „Germania“ wanadekodu sissesead osaliseks uuendamiseks 2000 kr. ning selle paranduskuludeks ka 2000 kr. Peale selle sai linnawalitsus Jaani wanadekodu sissesead osaliseks uuendamiseks weel 25000 kr., Juhkentali wanadekodu inwentari muretsemiseks 2500 kr. ja 2 öömaja sissesead 900 kr.

Politseikoer „Wanda“ tabas warga.

Tallinna kriminaal-politseil õnnestus politseikoer „Wanda“ kaasabil tabada Raasiku lähedal, Haljala asunduses elawa asuniku Kändi heinte warast. Warga saak oli umbes 35 puuda.

Kiirelt kohaleilmunud kriminaal-politsei leidis koera kaasabil warga Johannes Uhlbergi, kes oma süü ka üles tunnistas.

„Postimeest“

wõib tellida igast kuupäewast iga kuu lõpuni.

Jgaüks, kes ostab 10 naela taimewõid

„Priima“, „Alfa“ ehk „Bona“

see saab tasuta ühe reklaam-loterii pileti.

Loterii kogusummas 500.000 senti (marka).

Peawõit — pianiino — klawer wälja pandud „Esto-Muusika“ waateaknal Tallinnas.

Meeste waba aeg.

Koduküsitöö nõuab korraldamist.

Meil on rohkel arwul kodanikke nii maal, linnades kui ka alewites, kellel aasta läbi täie jõuga töötada ei tule wõi osa aastast täiesti ilma tööta tuleb olla.

Paljud pereemad, keda lapsed kodu külge seowad, ei tea tihtipeale, mis oma waba ajaga peale hakata. Seijukord oli parem siis, kui meil weel rohkesti omakoetud riiet kanti. Siis wurasid wokid ja paukusid teljed.

Need kodanikud loowad wäärtusi wähem kui nad suudaksid; teiste poolt loodud wäärtusi aga tarwitawad enam-wähem samal määral, kui kodanikud, kel wõimalus on täie jõuga töötada.

Sarnases olukorras ei saa nende kihtide majandusline seijukord mitte rahuloldaw olla. Meie peame wäga tõsiselt selle peale mõtlema, kuidas uusi töötõimalusi luua.

Naiste waba aja ärakasutamiseks olemejuba samme astunud. On hakatud naiste kodu-käsitööd organiseerima. Üle kodumaa töötawad naisseltside käsitöökursused. Tallinnas kutsuti läinud aastal ellu ühine müügikorraldus osaühisus „Koduküsitöö“ näol, kellel korda on läinud meie nais-kasitöö saadustele ka wälismaal turgu leida. Kuuldawasti on osaühisus suutnud juba omal esimesel aastal asutamiskulud katta ja aruande ots-otsaga kokku wiia. Selle osaühisuse tegewust on ka wabariigi walitsus wääriliselt hinnanud ja riigikogule esitatud lisaeelarwes nr. 3 küsinud 20.000 krooni (2 milj.. mk.) osaühisuse osatähtede omandamiseks. Ühes osaühisuse tegewuskapitali suurenemisega suurenewad töötõimalused. Julgeme loota, et riigikogus see loowaks otstarbeks minew summa wastuwõtmist leiab.

Mis meil aga senini tegemata jäänud, see on meeste koduküsitöö. Elu on ise oma häda ja puudusega siin teatawad waad ajanud, kuid meil ei ole ühtegi organisatsiooni, kes selle ala korraldamise oma ülesandeks oleks teinud. Kuid sarnase organisatsiooni ellukutsumisega ei tohiks enam sugugi wiiwitada. Esialgu wõiks sellega leppida, kui loodaks asjast huwitatud isikutest komitee osaühisuse „Koduküsitöö“ juure. On ju selge, et meie naiste- ja meeste-koduküsitööd korraldajad organisatsioonid õige ligidas kontaktis töötaksid, mis wälisturgude otsimise kulusid tunduwalt wähendaks.

Nüüd waataksime ligemalt, missugust koduküsitööd meie mehed juba teewad.

Siin wõiks esimeses järjekorras nimetada Awinurme mehi, kelle puusaadusi üle riigi tuntakse. Kuid osa nende saadustest kipub wabrikutöö wälja tõrjuma. Siin peaks mõtlema, missuguseid uusi saadusi wõiksid nad walmistama hakata.

Meie näeme, et meie silgusoolajad toowad pütte Soomest. Omal ajal teinud Eesti Tarwitajate Keskühisus katset pütte Awinurme meestelt tellida, kuid need olnud oskamatult tehtud ja ei pidanud soolwett. Nüüd, kus meie oma kalarikkusi senisest suuremal määral kawatseme ära kasutama hakata, tõuseb kalapüttide järgi nõudmine. Ometi ei tohiks asjatundjal-instruktoril mitte raske olla Awinurme meestele selgeks teha, kuidas kalapüttide walmistamise tehnikat täiendada, nii et nende käsitöö Soome silgupüttidega headuse poolest wõiks wõistelda.

Kuid meil leidub ka mõnes teises wabariigi nurgas mehi, kellel käsitöös oskust on. Wõtame näiteks Hiiumaa meeste warwastest aiatoolid ja lauad. Nende hind on kohapeal niiwõrd odaw, et tarwitajaid peaks leiduma, kui aga müügikorraldus loodaks.

Peale selle wõib nimetada meie puunimistöid, nagu korwid ja korwmööbel.

On selge, et meie meeste koduküsitöö korraldamisel wälja peame minema sellest tööoskusest, mis meil kohtadel juba leida. Seda tuleb täiendada ja arendada, wastawalt sisekui wälisturu nõuetele.

Tööoskuse täiendamine ja uue tööoskuse õpetamine on ülesanne, mida riik peaks oma jummadega toetama. Seda ainult koduküsitöö müügiorganisatsioonilt oodata, ei oleks mitte õige. See on kulukas töö ja müügiorganisatsioon ei saa neid kulusid kohe algusest peale saaduste hinnale otsa lisada, sest siis läheksid need saadused sedawõrd kalliks, et nad ostjaid ei leiaks.

Osaühisus „Koduküsitöö“ juhatus on komitee loonud, kes töötab kaasa ettewõtte kunstilise ja tehnilise külje korraldamisel. Töötawad seltskonnategelased tajuta, kuid tööd on sedawõrd rohkesti, et neil tegelastel raskeks minewat oma wabast ajast nii palju seks otstarbeks kulutada. Ja juhatusel omakord olewat piinlik nii suurt tööd tajuta nõuda, eriti praegusel majanduslise kitsikuse ajajärgul.

Siin ei saa meie teisiti, kui peame käima sama teed, mis meie põllumajanduses tööoskust on aidanud tõsta, nimelt käsitöö instruktorid. Need aitaksid olemasolewat tööoskust täiendada.

Kuid mitte üksi seda, waid ka uut tööoskust tuleks õpetada.

Asjatundjate arwates wõiks meie meeskäsitöö arendamisele julge südamega asuda. Kui waadata ainult puust walmistatawaid mänguasju ja wähemaid tarbeasju, mille walmistamise äraõppimine raske ei ole, siis ulatub nende arw sadadesse. Nii et wäljawalik rikkalik oleks.

Haridusministeerium on algust teinud wastawate proowide kogumisega wälismailt. Nende ridade kirjutajal oli seda kogu waadeldes tunne, et siin meie meestele nokitsemiseks mõndagi leidub.

Jääks ainult soowida, et need tegelased, kes on koondunud osaühisus „Koduküsitöö“ ümber ja selle korraldamisel teatawad kogemused omandanud, mees-käsitöö korraldamise algatuse oma peale wõtaks. Ja et neil selle korraldamisel sama õnnelik käsi oleks, kui nais-koduküsitöö korraldamise alal.

K. K.

Kes soowib odawat suitsu, suitsetagu **paberosse**

«Kull» 20 tükki 10 senti,

mis oma headuse poolest kõige paremad sellehinnalised.

O/Ü. „TUBAK“.

Kui kaugel on Saksa-Wene läbirääkimised?

Teade katkemisest ei wasta tõele.

Berliinist, 9. märtsil. (Trj.) Wene-Saksa kaubanduslised läbirääkimised Berliinis ei ole lõppenud, nagu mõnelt poolt ekslikult teatatud. Seijukord on praegu järgmine. Üldwaielused, niipalju kui need kõne all olewate küsimuste selgitamiseks tarwilikud, on lõppenud. Üksikasjade kaalumiseks moodustati 3 komisjoni: 1) statistika komisjon kaubawahetuse õhutamiseks, 2) juriidiline komisjon ja 3) peakomisjon majandusliste küsimuste ja peatusõiguse kaalumiseks. Komisjonid nimetasid omakord alamkomisjonid: laewanduse, ekspeditsiooni, kinnituse, lepingute täitmise, Wene wäljaweo Saksamaale ja mitmesuguste majandusliste üksikasjade jaoks.

Delegaadid astuwad uuesti kokku pärast seda kui komisjonid oma töö lõpetanud.

Gaasiplahwatus Riias.

Kats töölist said haawata.

Riias, Kaarli uulitsa piirkonnas, lõhkesid gaasijuhed, kuid wigastusi ei leitud. Gaas oli kogunud maa-aluse telefoni liinisse ja tungis juba telefoni keskjaama keldritesse. Töölised hakkasid üht uulitsal olewat maa-aluse käigu kaant lahti kangutama. Et see aga ära külmanud oli, tehti tuli peale, millele aga suurem plahwatus järgnes. Mõlemad töölised said peast haawata.

Neljapäewal algab 4 riigi konwerents Tansheri asjus.

Londonist, 9. märtsil. (Trj.) Kuna Prantsusmaa ja Hispaania Tansheri küsimuses omawahel kokkuleppele jõudsid, mis läinud laupäewal Pariisis alla kirjutati, sai Inglismaa kutse osa wõtta konwerentsist, mis tulewal neljapäewal Prantsusmaa, Hispaania, Itaalia ja Inglismaa osawõttel Pariisis algab. Konwerentsi eesmärgiks on kokkuleppe wiimistlemine Tansheri administratsiooni kohta.

Läbikäigust wälismaaga.

Walga ja Irboska laudu w[illegible]uaris

Weebruarituu jootsul on Walga laudu sisse tulnud 1623 ja wälja läinud 1629 reisijat.

Kaubawahetus oli järgmine. Walga laudu tuli sisse Läänist 135 wag. 1.217.150 klg. ja läks wälja 238 wag. 1.850.572 klg. Irboska laudu tuli sisse 244 wag. 1.451.507 klg. ja läks wälja 4 wag. 85.368 klg.

Wenemaa transiiti läks läbi Walga tolli 1.194.642 klg. Üldine läbikäik Walga tollist 4.519.227 klg.

Kirikumuusika tungib ka Piirisaarde.

18. märtsi peale on Piirisaares kindlaks määratud waimulik kontsert. Kontserdi eeskawa on mitmekesine. Esineb segakoor prl. S. Bleiwe juhatusel, soololaulud, J. M[illegible]tra poolt kontsertpalad harmooniumi kaasmängul, orelil mängib köster-organist Soo. Kõnelema sõidab õpetaja A. Ein Wõnnust. Sellega on piirisaarlastel ja ümbruskonna elanikkudel awanenud wõimalus kuulata ajakohast waimuliku kontserti. Saadud sissetulek läheb kiriku parandamiseks.

Petseri Eesti Tarwitajate Ühisus.

Mõni aeg tagasi alustas tegewust uuesti ellu kutsutud Petseri Eesti tarwitajate ühisus, misjugune awati Tartu tänawal nr. 7. Ühisus kutsuti kohalikkude seltskonnategelaste poolt ellu, sest et tema järele tungiwat wajadust tunti.

3 hääd asja
Chlorodont Hambapasta
Chlorodont - Suuvesi
Chlorodont Hambahari

Meie kodifitseerimistöödest.

Rida suuremaid seaduseelnõusid walmimisel.

Meie seaduste kodifitseerimistöödest ülewaate saamiseks pöörasime kodifikatsiooni osakonna juhatanud mitmel korral nii wallasekretäride selts kui koslimata wastutulelikult seletusi andis.

„Meie praegune kodifitseerimistöö seisab [illegible] asjalikult weneaegsete seaduste ümbertöötamises ja eestistamises ning Eesti wabariigi kestusel wälja antud üksikute seaduste kostamises. Küsitaw on, kas meie üldse Wene eeskujul suurte käibete kaupa kodifitseerimistööd teeme. Wõib ka anname ka edaspidi üksikuid seaduste kodeksc.

Kogu kodifitseerimistöö on jagatud erikomisjonide wahel, milliseid praegu seitse.

Kaheksas — kriminaalseadustiku komisjon — esitas oma töötõlja juba riigikogule, kuna teised praegu kibedas tegewuses. Iga komisjon walis omale wastawa töömeetodi: kuna nõuteks kriminaalkohtupidamise komisjon enne põhimõtteliselt asja juure asus, hakkas tsiwilprotsessi komisjon end. Wene tsiwilprotsessi normide kogu üksikute paragrahwide kaupa läbi waatama, leides, et Wene seadustiku wõib wäheste tarwiliste muudatustega ka meil maksma panna. Üleskerkinud põhimõtteliseid küsimuseid lahendatakse kohe paragrahwide arutamisel.

Küsimusele: „Kas suuremad muudatused kriminaalkohtupidamise seadustiku eelnõus ei waja ühist nõupidamist tsiwilkohtupidamise seadustiku eelnõu komisjoniga?“ — Wastab hra Reinhold Seni tehtud üksikud muendused, nagu üksikkohtunikud kriminaalkohtupidamise korras, ei mõjutsegawalt tsiwilseadustiku wäljatõstamisele ja selle maksmapanemisele. Kaob ära ainult wahepealne kohtuwalalt instants kriminaalkohtute tarwis.

Tsiwilseadustiku wäljatõstamise komisjon on 2. lugemisel wastu wõtnud üldosa. Pereõiguse 3. lugemisel poolelt, pärandusõiguse 3. lug. wastu wõetud, asjaõiguse 2. lugemisel lõpukorral. Algatatud on ka nõudeõiguse läbiwaatamine.

Kohtukorralduse komisjon tahab oma eelnõu juba kewadel awaldada trükis.

Mereseadustest on mitmed eelnõud wälja töötatud ja riigikogule juba esitatud. Mitmed on ka maksma pandud.

Teistes komisjonides on töö weel poolelt.

Wähemate ja meile enam-wähem wastawate seaduste wäljatõstamine ja eestistamine antakse wastawate spetsialistide kätte, kelle töötõiljana on ilmunud näiteks linnade seadus, n. n. „passiseadus“ j. t.

Kohtuministeeriumi kompetentsi kuulub ka seisukoha awaldamine wabariigi walitsuses ehk üles kerkinud keerulisemate juriidiliste küsimuste puhul, peale selle ka ministeeriumide poolt esitatud seaduseelnõude läbiwaatamine.

Küsimusele: „Kas mingisugust wajadust on ühtlustada meie kohtuministeeriumi komisjonide tegewust naaberriikidega, nagu Lätiga?“ — järgneb wastus:

„Läbirääkimisi ses asjus on olnud. Nii esines Balodis ettepanekuga ühtlustada kriminaalseadustiku, kuid küsitaw on selle otstarbekohasus. Nii hästi meie kui ka Läti on oma eelnõu aluseks wõinud uuema Wene seadustiku, milles ainult wähesed muudatused. Nende wäheste muudatuste teistkordne läbiwaatamine wõtab aga aega. Oleme muudatusi teinud wastawalt meil domineeriwate kuritegude liikidele, mis Lätis aga hoopis teistsugused wõiwad olla.

Need ei mõju aga kurjategijate wastastikku wälja andmisele ja wõlja nõudmisele.

Küll on aga wajalik teatud ühtlustamisi läbi wiia tsiwil- ja kaubanduseadustikudes, mis ajus meil Lätiga tihe läbikäimine.

Wallaomawalitsuste arwepidamine.

1. aprillist hakkab maksma ühtlustatud worm.

Ühtluse ja kindla kawa tarwidust wallaomawalitsuste arwepidamises on tunnustamud ja rõhutanud mitmel korral nii Wallasekretäride selts kui ka maaomawalitsuste liit, kusjuures igakord on tähelepanu juhitud ka tarwitusel olewate mõlemate — Liiwimaa ja Ameerika — raamatupidamise wiiside puudustele ning nõutud üleüldise kõikidele ühtewiisi kohustawa kindla arwepidamise wiisi maksmapanemist.

Selliste lahkarwamiste tõttu süsteemide suhtes palus maaomawalitsuste liit siseministeerium wallaomawalitsuste arwepidamiseks üle riigi ühise süsteemi kindlaks määrata ja maksma panna. Selleks tarwiliku kawa walmistamine tehti siseministeeriumi poolt ülesandeks oma ametnikule A. Loorits'ale, kes töötas wälja kindla arwepidamise korra— kindlad juhtnöörid ja näitlikud eeskujud.

Wäljatöötatud „wallaomawalitsuste arwepidamine“ waadati läbi eriteadlastelt ja asjatundjatelt, kui ka wabariigi walitsuse poolt moodustatud komisjonilt, tunnustati teoreetiliselt õigeks ja praktiliselt otstarbekohaseks. Kuid mõneltpoolt tekis sellele wastuseis. Walmistati teised kawad mis aga põhjalikumal üksikasjalikumal waatlemisel osutusid nii keerulisteks ja puudulikkudeks, et soowitajad ise ka neid päraft enam ei kaitsnud, waid hakkasid plaanitsema jälle uusi kawasid.

Peeti nõu ja kaaluti, ning lõpuks jõuti ühemeelselt otsusele, et esialgu tuleb jääda senise üldiselt tarwitatawa n. n. Liiwimaa wiisi juure siseministeeriumi ülesandel A. Looritsa poolt kahekordse raamatupidamise nõuetele wastawalt parandatud ja täiendatud kawa järgi ,mis wõtta tarwitusele alates 1. aprillist 1928. a. igalpool peale Wirumaa ja Saaremaa wallaomawalitsuste, kus sem oli tarwitusel ameerikawiisiline arwepidamine ja kus wõtta katseks tarwitusele selle lihtsustatud wiis maaomawalitsuste liidu poolt uuelt soowitatud H. Awiksoni kawa järgi selle tingimusega, et arwete kigitamises ja arwepidamise tulemuste saawutamises toimitaks samade põhimõtete ja nõuete järgi, mis olemas wallaomawalitsuste arwepidamises.

Siseministeerium loodab, et kindla ühtlase korra loomine wallaomawalitsuste arwepidamisesse toob omajagu kergitust, nii selle töö tegijatele — wallasekretäridele kui ka järelwalwajatele—wallarewisjonikomisjonidele.

Üleriiklise Laste-hoolekande Keskkorralduse 5 miljonilise loterii tähed

ilmuwad lähemail päiwil müügile. Loosimine kindlasti mai kuul. Peawõit 1 miljon senti.

Surnu pruut.

Jaan Lattik. 14

Ja Walmen ütleski järele: „Ütle, mis sa tahad... Ma ei taha siis ka enam midagi, ma lähen eest ära, tee on waba, ole nii lahke.“ Mees astus paar sammu kõrwale, tegi käega naise poole liigutuse, nagu tehakse, kui tahetakse, et teine läheks esimesena. Nora ei läinud, waid jäi oma kohale. Surus wäikese poisi käsi wastu suud, kes kogu aeg ema juukseid kiskus, ja kostis: „Ma lähen siis, kui ma taham. Ei lase ennast käskida ära minna, ei lase ka sundida siia jääma. Kõik oma koolmeisterlikud noomitused ja õpetused, need jäta ära, nendega sa kaugele ei saa. Otsid iga päew tüli, norid riidu, nuhid paberilipakad läbi, mis kuhugi laokile on jäänud, ja loed igalt poolt hirmust tulekirja: sind ei sallita, sinust ei hoolita, sind ei armasta keegi.

Sedalaadi soga puhud sa Helmi preilile alati ette, ja otsid tema juurest troosti...

Ei mina pole kade, otsi troosti, õnne kaitset, — kõike, mis sulle naise wastu tarwis läheb.“

„Ära waleta,“ hõikas Walmen wahele ja ta hääl murdus. „Ma pole kunagi troosti otsimas käinud, küll juhid sina sündmusi ja asju niiwiisi, et mind Helmi preiliga kahekesi jätad ja ise kood. Kui sul midagi teises toas teha ei ole, siis seisad seal keset tuba ja wahid seina, et aga ära olla, kui mina lähedal olen.“

„Waat kus nuu Riiast tulnud tark; paneb seda pahaks, et luban temal preiliga juttu westa; teine naine tõstaks kohe kisa, kutsuks emad, isad kokku, et waadake, mees läheb käest ära. Mina waeseke ei liiguta oimugi ja saan selle eest peapesu... Teinekord kui sa weel koolipreili poole waatad, hakkan ma täiest jõust tänitama, kutsun külarahwast appi, hüüan õue: ristirahwas, tulge appi.“

„Pilka, pilka, niipalju kui oskad, ja seda kunsti sa oskad hästi. Meie teed lähewad nähtawasti lahku. Nora, ütle, kas ei ole see tõsi?“

„Kui sa seda igatsed, seda nii kangesti tahad, siis mingu nad lahku. Esimene sõna tuli sinu suust ja wiimane jääb ka sulle. Läheme, poeg, isa räägib juba lahkuminekust...“

Nora waarus aegamööda toast wälja. Enne kui ta ukse sai enda seljataga kinni tõmmata, hüüdis mees äraminejale järele: „See seal süles ei lähe isast lahku.“ Ja teisest toast tuli wastus: „See läheb ühes emaga.“

Walmen pööras laua juurde tagasi. Toetas pea käte najale ja ütles poolwaljusti iseenesele: „See oli siis esimene tõsine kokkupõrge. Kui see nii edasi läheb, wõib ütelda: asi edeneb. Edeneb selles sihis, nagu ta on arenemas lugemata hulkade kodudes. On moodne lahku minna, nii et ei antagi kätt... Oh, närune on elu, inimesed nagu kaltsud ei pea wastu, närwid on ära, läbi mis läbi...“

Kaua ei saanud Walmen oma tusastele mõtetele sedakorda wabadust anda, sest ukse pihta koputati. Sisse astus maamees ja kutsus kooliõpetajat last ristima.

Mees oli asunik mõisast ja tegi oma asja üsna lühidalt: „Naine käskis paluda ka tede prouat ja kästi kutsuda ka abikoolitajat ehk koolipreilit. Wõõraid meil suurt kedagi ei ole, niisamuti kehwade inimeste asi. Tahtsime äripäewal poisile anda nime kätte. On teine wähe haige ja sellepäraft arwasime, et ei teegi suuri ristseid.“

„Kas siis juba täna,“ küsis kooliõpetaja.

„Just täna ja otsekohe. Mul hobune ees, ja palun kõiki sõita ühes. Setukas teine on, aga weab hästi. Ja wiib meid kõiki õigeks ajaks kohale.“

„Pean naisega rääkima, egas need naised nii ruttu ei saa. Neil riidesse waja seada ja ei tea ka, kuidas igakord on tuju,“ seletas Walmen. Ja selle peale kostis asunik: „Eks ta ole õige, ega nendega ei julge alati rehkendada. Hobusega wõib, et wiib sind kohale, aga naistega ei wõi.“

Mehed naersid mõlemad. Jutud läksid kokku ja see tegi kooliõpetajagi tuju lahedamaks.

Ta hüüdis walju häälega teise tuppa ja ka weel taugemale: „Nora, tule siia, sinuga tahetakse rääkida. Tule aga kohe!“

Ja naine ilmus peagi.

Asunik kandis ka prouale oma asja ette ja lisas weel juurde, et koolimajast palutakse peale selle weel waderit ja nimelt, et proua tuleks ristiemaks. „Naine tahab teid kangesti saada, seletab ikka, et on wahwa proua, ja meil ka wahwa poiss.“

Ilma pikema jututa ütles Nora, et ta on nõus ja tuleb, kui mees ta ühes wõtab.

Mees tähendas, et mis temal selle wastu wõiks olla.

Toodi koolipreili oma ruumist ja tehti temastki ristselemineja. Asunik saadeti minema ja lubati jala järele tulla. Lähike maa, ei maksa hobust waewata.

Lazunemas.

Tee oli juba lagunemas, kui asunik pidas warrusid. Kohati oli wett kogunud ja mõnes teises kohas lumi juba läbi söödud. Koolimaja rahwas käis hanereas, et kergemini edasi jõuda, sest kõrwuti on halwa teega paha liikuda. Kõige ees sammus Nora, tema järel kooliperreili ja siis kooliõpetaja ise.

Noral oli hea tuju. Tegi kogu aeg nalja, nii kui ei oleks tal olnud mingisugust lõõmist mehega. Walmen, kes arwas olewat harjunud naise tormiliste tujudega, ei lasknud saada ka oma silmil nukraks, tegi päris rahuliku näo ja käis naiste järel.

„Ma armastan seesugust lagunewat teed,“ ütles Nora, „miks peab olema tee alati ilus ja sile. Ta wõib olla ka katkine, täis auke ja sorukraawe. Mulle meeldiwad ka lagunenud wankrid ja katkised reed, mis sihukese halwa tee peal oma elupäewi peawad lõpetama. Mina küll ei salli poleeritud wankrit ja siledaks lakutud saani. See on nagu mõni mingitud daam. Ei ole minu maitse. Aga waat, kui sul on pale wolte ja muhke täis, siis oled alles eit. Kõik waatawad, et kus on ikka naisterahwas.“

„Ära laula kiidulaule lagunenud teele,“ hoiatas mees tagant, „kukud ja löödki nina muhke täis, säh siis, ongi pill käes.“

„Kui kukun, tõstab mind mees üles, paneb kompressi peale ja teeb warsti jälle terweks. Kas ei ole õige, Helmi preili? Mehed on selleks tehtud, et meid üles tõsta, kui komistame, ja et nad peawad meile tegema kompressi; see on nende meeldiw ülesanne.“

„Päris õige,“ kinnitas koolipreili, jookfis Norale järele ja wõttis ta käe alt kinni. „Lähme koos, muidu wõime tõsiselt libiseda, sest tee, mis halb, ei ole kunagi hea tee.“

„Õige wanamoodi inimene,“ ütles Nora. „Peate tingimata mehele minema mõnele kooliõpetajale, kes ei luba naisel mängida grammofoni, nagu minu mees, kes ei armasta pilli.“

„Kas wõtsid pilli ühes,“ küsis Walmen, „ega sa ja ilma ei saa olla, oleks jätnud ühes wõtma.“

„On ära lagunenud,“ wastas Nora, „wänt on katki.“

„Siis peab ta ju sulle meeldima,“ naeris Walmen. „Kõik lagunenud asjad on sulle armsad.“

„On ka armas. Ta waeseke tahaks mängu ja laulu oma rinnast wälja ajada, aga ei saa, wänt on katki. Kallis katkine pill! Ei, ma ütlesin nii: kannel kullane, kannel katkine.“

(Järgneb.)

H. Prantsu 70-daks sünnipäewaks.

Homme, 12. märtsil pühitseb meie wanem ajakirjanik Hendrik Prants oma 70-dat sünnipäewa. Pea kõigil meie wäikese rahwa kultuurtegelastel, kirjanikkel, kunstnikkel ja eriti ka ajakirjanikkel ei ole elu kergelt wastu naeratanud. Eriti raskelt ja waewaliselt on aga Hendrik Prants selle kõrge wanaduseni elust läbi wõidelnud. Ei olnud tema päewil weel mingit kultuurkapitali ega riikliku abi ega toetust, ei edasipüüdjate noorte ega wäsinud wanade jaoks. Ainult kahtlustus ja piinlik järelwalwe nende poolt, keda siis ülemusteks nimetati.

Niisugustes oludes omal alal hoida töö hinnu ja eluröömu, see läheb korda ainult suure tahtejõuga wisadel töömeestel. Ja töömees on Hendrik Prants ka olnud, nagu neid harwa leidub.

Hendrik Prants põlweneb wanast Wõrumaa perekonnast, kus ta 28. weebruaril (wana kalendri järele) 1858 Tahkli talus, Wastseliina kihelkonnas taluperemehe pojana sündis. Ta oli alles 5 nastane, kui ta ema suri ja isa teist korda abiellus. Isa oli oma aja talumeeste seas mees, kes hariduset oskas lugu pidada. Juba 9 aastaselt wiis ta poja Koosi mõisas olewasse kooli, kus mõisa töölisteks toodud Saksa meeste lastele algõpetust antri. Siin õppis Prants 6 talwet ja omandas ka Saksa keele, mis tol ajal edasisaamiseks paratamata tarwis oli. Pärast käis ta ka Wastseliina kihelkonnakoolis, kuid wõõraema wastuseismisel ei pääsenud ta mitte edasi kreiskooli, kuhu ta himustas minna. Ta pidi koju tagasi tulema, et peremehelks end ette walmistada. Kuid kui poolwennad töömeesteks sirgusid, andis H. Prants neile heameelega kodus ruumi ja rändas wälja Tartu, kus ta hariduses lootis edasi saada. Esiti elatas ta ennast lihttöömehena, wiimaks sai oma Saksa keele oskuse tõttu teenriks filmakliinikusse, kus tal aega üle jäi oma hariduse täiendamiseks kirjanduse lugemise ja tolleaegiste Eesti haritlastega, eriti A. Grenzsteiniga ja dr. K. A. Hermanniga tutwunedes. Ta oli juba maal elades nende lehtedele, „Olewikule“ ja teistele kaastööd kirjasaatjana teinud ja jatkas seda nüüd ka Tartus. Kolme aasta järele uuesti isatallu maale tagasi minnes algas ta seal wirgasti dr. J. Hurt'ile wanawara korjama ja ajalehtedele kaastööd tegema, kuni wiimaks dr. K. A. Hermann ta 1888. a. Tartu oma „Postimehe“ juure reporteriks kutsus. Siin edenes noor ajakirjanik ruttu, hakkas lehele ka korrektuuri tegema ja laialdasematest ajalehtede töödest osa wõtma. Ta õppis Saksa keele kõrwal ka warsti Soome keele ära ja hakkas nõhästi Saksa kui ka Soome lehtedele kaastööd tegema. Ta käis ka tihti Soomes tutwusi sobitamas ja selle läbi sattus ta A. Grenzsteini märkuste läbi wenelaste kahtluse alla, et ta kardetawat Soome-Eesti ühendust peab. Selle kahtluse all olles pidi ta „Postimehe“ toimetusest lahkuma ja omandas Lilli Suburgilt Pärnus perekonnalehe „Linda“, mida ta iseseiswalt mõne aasta toimetas, aga ainelise puudusega alatasa wõitles. Waheajal oli A. Jürgenstein lehe, mis ainelisel puudusel juba seisma jäämas oli, omandanud ja H. Prants jäi edasi tema tegewaks toimetajaks. Et aga lehel Pärnus ikkagi raske ära elada, omandas tema „Postimehe“ toimetus ja tõi Tartu. Lehega ühes tuli ka H. Prants jälle Tartusse tagasi, kus ta juba soodsamatel tingimustel „Postimehe“ juures töötada wõis. Siit kutsuti ta 1906. a. Tallinna „Ristirahwa Pühap. Lehe“ toimetajaks, kus ta ka teistele ajalehtedele kaastööd edasi tegi. Pärast käis H. Prants, kes eriti ajalugu armastas ja Eesti wanemat aega eriti uuris, paaril korral Rootsis, Eestisse puutuwaid arhiiwe uurimas. Okupatsiooni ajal sattus ta oma lihtsameelsuses okupatsiooni wõimude poolt asutatawa uue lehe toimetajaks ja tegi ka ühe tutwunemisreisi sakslaste korraldusel Saksamaale kaasa, mis temale pärast palju meeletuska ja närwiwapustusi on toonud, sest et temal raske oli kanda kahtlustusi, nagu oleks ta põhimõttelikult Eesti iseseiswuse püüete wastaseist politililistest sepitsustest osa wõtnud. Ajajooksul on korda läinud selgitada, et täitsa apoliitiline Prantsu iseloom siin tüssata on saanud ja Eesti ajakirjanikkude kultuurkapitali walitsus on wana ajakirjanduse weteraani oma stipendiaatide sekka üles wõtnud, mis arwurikka perekonna isa wanadesse päewadesse uut päikesewalgust on toonud.

H. Prants on peale oma ajakirjanduslist tegewust ka eriraamatuid wälja annud, mis iseäranis Eesti ajaloo alal tähelepandawad on. Kõige tähtsam neist on „Eesti rahwa ajalugu“, kahes andes (Tallinnas 1912. ja 1913.), mis Eesti wanemat ajalugu käsitab. See ei ole mitte uuema aja süstemaatiline töö, waid asjaarmastaja populaarne jutustus lihtrahwale, aga siiski kõige kogukam töö meie wanemast ajaloost.

Soowime wanale kolleegale weel rõõmsamaid päiwi tehtud ufina töö eest.

A. J.

Kadugu rahiit!

Uued arstimiswahendid selleks.

Suuremaks arstiteaduse huwialuseks tiisikuse kõrwal on laste seas laialdaselt ettetulew rahiit ehk n. n. inglishaigus. Seks on ka küllalt põhjust. Suurlinnade agulite wiletsates oludes elutsewatest lastest on umb. 70 protsent juures rahiidi tunnused kindlaks tehtawad. Rohkem kui 40 protsent kiduratest lastest on seda rahiidi tagajärjel. Need arwud räägiwad tõsist ja kurba keelt.

Juba kaua aega on teada, et rahiidi esile kutsuwad ainewahetuse puudused. Kuna ebakorraliku ainewahetuse tagajärjel kondid enam tarwilisel määral lubiaineid ei saa, muutuwad ka juba kõwenenud kondid, luud lubiwaeseks ning pehmenewad. See nähtus on iseloomuliseks rahiidihaigete laste juures. Haigusega kaasas käib ka halb enesetunne, kaalukaotus ja kõhnenemine.

Põhjuseid, mis esile kutsuwad sarnaseid ebakorralikke olusid, on püütud eriti wiimasel ajal selgitada. Ja ongi hulk tarwilikke teadmisi omandatud. On selgunud, et lubiainetega warustamist soodustab teatud witamiinidele sarnane aine. Hulga teiste elulisi sekretsiooni nähtusi soodustawate ja edendawate witamiinide seast nimetatakse toda witamiini „antirahiitiliseks“, s. o. rahiidi wastaseks. Mitte ainult toiteolud ei mõjuta rahiiti, waid ka õhu ja walguse puudus. Sellepärast on ka arusaadaw, miks just keldrikorteritesse ja agulitesse kokkukuhjatud lapsed, kes walguse- ja õhu-, peale selle weel tihti ka witamiiniwaese toidu all kannatawad, nii kohutawal hulgal rahiidihaiged on.

Selle tõttu on ka mitmesugustel wiisidel katsutud nii walguse kui ka witamiinide abi rahiiti rawimisel praktiliselt tarwitada. Ses mõttes on konstrueeritud erilised aparaadid, milledest läbilastud laste toiduks tarwitataw piim teatud kiirte mõjutusel witamiiniderohkeks muutub. Ollakse koguni õige lähedale jõutud ainele, milline wäga sarnaselt mõjub n. n. rahiiti wastase witamiini toimega. On leitud, et teatud ühendused looma kui taimerakkudes sisaldawad n. n. ergosteriini. See aine — ergosteriin, muutub päikese walguse mõjul õigeks rahiidiwastaseks witamiiniks. Uuemal ajal on õnnestunud seda ainet isegi kunstlikult walmistada, ning on ka selgunud, millise toimega päikese kiirte mõju all hoitud ergosteriin on. Üllatawalt wäikeste ainete hulkadega on saawutatud ilmne rahiidiwastane toime. Kaasetel rahiidis hiirtega on selgunud, et isegi tuhandik milligrammiline doosis, mõne nädala jooksul kõik rahiidi tunnused häwitab.

Inimrahiidi juures tarwitatakse nimetatud päikesekiirte käes hoitud ergosteriini n. n. Vigantoli preparaadi näol. Ka siin on katsed üllatawalt häid tagajärgi annud. Isegi ainult mõned tilgad täiesti maitsetut ja lõhnatut vigantoli lahu, wõi mõned wastawalt walmistatud pastillid on rahiidi parandamiseks küllaldaseks osutunud.

Muidugi wõib neid teateid teatud kahtlusega wõtta, kuid tõenäoline on, et arstiteadus jälle ühe pahaloomulisema rahwahaiguse rawimise alal suuri edusamme on teinud, mis loodetawasti ka wõitu saawad katkust, mis aastas sadatuhandetes perekondades ahastust ja walu siinnitab.

Wangid warastasid ka wangis olles.

Wirumaal Lümatu metsatöödel wiibiwad ka Rakvere wangimajas aegaistuwad wahialused, kes seal ühes barakis korteris on. Tööle minnes antakse iga kahe wangi peale üks kirwes ja saag, mille eest siis need wastutawad on. 7. skp. märkas wanem walwur, et wahialused Willem Ertmann ja Karl Suits wiinastanud olid, ning samal ajal ühel teisel wahialusel jälle sae ja kirwe wargus ilmsiks tuli. Asja lähemalt järelepärima ja raha ning wiina saamise põhjusi küsima hakates, jutustasid Ertmann ja Suits, et neil raha juba wangimaast tulles kaasas olnud kuue woodri wahele õmmeldult ja nüüd puuwedajatel külameestel enesele laskmud wiina tuua. Sellega ei jäänud aga walwur rahule ja pikema uurimise peale tunnistasidki Ertmann ja Suits, et nad oma kirwe ja sae külameestele ära müünud, kes neile 2 liitrit wiina, sealiha ja mune toonud ning 200 mk. raha annud. Et mitte ilma tööriistadeta jääda, warastanud teise wahialuse tööriistad, millega tööd jatkasid. Seletusekohaselt leiti puuwedajatelt kirwes ja saag, kellel ka nüüd wõõra waranduse ostmise eest wastust tuleb anda.

Paberossid
„SPORT“
25 tükki
15 senti
on oma wäljapaistwa headuse ja odawa hinna tõttu mitte ainult sportlaste, waid iga suitsetaja poolehoiu wõitnud. Ükski wõistlus ei suuda nendega sammu pidada.
O-ü. „Tubak“

Waldade 24. weebruari otsused.

Wabariigi juubelipäewa pidulikudel koosolekutel tegid walla wolikogud omale kohuseks selle päewa puhul wastu wõtta heategewaid otsusi. Seni on neist peale muu järgmised selgunud:

Kaarepera wallawolikogu otsustas wabadussõjas langenute mälestustahwli heaks määrata 50 kr. toetust ja üleskutsega esinedu naaberwaldade poole. Wabadussõja inwalii didele määrati 10 krooni ja igale walla waesele waestemajas 5 naela suhkrut.

Kawastu wallawolikogu otsustas ühel häälel 5 aasta jooksul ehitada uue wallamaja. Wigastatud sõjam. ühingu Tartu osakonnale toetuseks 18 krooni, Kawastu haridusseltsile 15 kr.

Wara wallawolikogu otsustas Kaarli 4 kl. algkooli koolimaja ümber ehitada wastawalt 6. kl. algkoolile, Wigast. sõjameeste ühingu Tartu osakonn. 30 kr. ja puudustkannatawaile walla waestele ühe kuu abiraha suurune lisatasu.

Seltsimaja Kongutasse.

Wald toetab tuletõrje seltsi.

Silmas pidades, et Konguta wallas puudub ajakohane rahwamaja, kus seltsid wõiksid omale kodu leida, astub wolikogu samme ruumide muretsemiseks. Kuna kohalikul tuletõrjujate seltsil juba seltsimaja ehitamisega algus on tehtud ning üksinda oma kapitaliga ei suuda maja üles ehitada, siis otsustas Konguta walla wolikogu kohalikule tuletõrj. seltsile seltsimaja ehitamiseks 300 krooni toetuseks määrata.

Jääb pimedaks.

Enesetapmise katse tagajärjed.

Merewäe leitnant Sabe terwis, kes juuli enesetapmise mõttes omal kuuli pähe lastis, on arstide poolt tunnistatud hädaohutuks, kuna nagemisest jääb ta jäädawalt ilma.

Uue koolimaja ehitamine Luunjas.

Luunja walla wolikogu leidis, et uue koolimaja ehitamine plani järele, mis haridusministeeriumi poolt kinnitatud, ei ole lähi wiidaw ja tähendatud plaani järele ehitamine läheks wallale liiga kalliks. Pealegi on plaan suuremale õpilashulgale. Tegelikult aga niisuurt kooliskäijate arwu ei ole, nii et koolimaja 150 lapse jaoks pole otstarbekohane ehitada. Ka on kinnitatud plaanis mõned niisugused ruumid, mis tulekšid uuest plaanist wälja jätta.

Neil põhjustel otsustati seda plaani wähendada 120 õpilase jaoks. Uue plaani järele oleks internaadi ruum 20 lapsele, 4 õpetaja korterit, nendest 2 perekonna ja 2 üksiku inimese korterit. Wälja jätetakse raamatukogu ja üks riidehoiu ruum. Uus maja ehitatakse endise ärapõlenud koolimaja platsile.

Awinurme wajab kiwiteid.

Raudtee tõttu liikumine kümnekordne

Awinurme raudteejaama awamisega suurenes Awinurme teede tarwitamine mitmekümnekordseks. Kuid Awinurme jaamast Wenewere ja Tudulinna waldade poole wäljasõidu teed on niiwõrd ära lõhutud ja purustatud põhjani, et liikumine äärmiselt raskendatud. Tarwis oleks, et jaamast wäljasõidu teed nende mõlemate waldade poole kahe kilomeetri pikkuselt saaks kiwiteeks tehtud. Wald omal kulul aga ei jõua kiwiteed teha, sellepärast otsustas wallawolikogu Tartu maawalitsuse poole pöörata palwega, et Awinurme wallast minewad teed Wenewere ja Tudulinna poole kahe km pikkuselt mõlemile poole saaks maawalitsuse kulul kiwiteeks ümber ehitatud.

Äraunustatud Waimastwere.

Miks seemnewilja näitus Pedjas ei peatu.

Eesti Sordiparanduse Selts korraldab liikuwa seemnewilja ja katseasjanduse näituse, mis liigub Tapalt Tartu sihis ja edasi, siin juures on ära määratud kõik jaamad peatuspunktidena, ainult wahele on jäänud Pedja jaam sellega ühes ka Waimastwere wald ja selle ümbrus. Ei tea mis pärast korraldajad Pedja ümbruse nõnda kõrwaliseks on arwanud, et sinna peatuspunkti ei ole määranud. Ometi on Pedja ümbruses kuni 300 talumajapidamist.

Sellest saaks ka nii üle, kui 18. märtsil Wägewal näituse aeg lühendataks kella 9—4-ni ja Pedjasse edasi tuldaks ja siin kella ½5—8 näitust peetaks.

Waimastwerelane.

Sarlakid ei rauge.

Torma-Wõtikweres on salakid nõudnud juba ühe inimese, mille järgi wahepeal 4—5-nädaline wahe tekkis. Nüüd on nad jälle uuesti wälja, ilmunud, kuid juba hoopis suurema ulatuslisemalt. On olemas isegi perekondi, kus kõik haiged on, nii et puudub haigete rawitseja. Alguses waatasid ümbruskonna elanikud sarlaki, kui nalja peale, ning jätsid täitmata arstide keelud. Üldiselt wõib sarlakitaudi lewinemispiirkonnaks lugeda Mustwee-Torma-Ulwi-Waimastwere j. m.

Haige külmas furnuks.

9. skp., kui Wirumaal Waeküla jaama läheda elutsew H. teel jaama oli, silmas ta teesti mõne sammu kaugusel lumes midagi mustamas. Lähemale minnes selgus, et see kellegi tundmata meesterahwa furnukeha. Hirmunult jooksis H., mõni kilomeeter eemalolewasse tallu, kus leiust telefonil politseile teatati ja furnukeha juure rutati, kuhu walwe kuni ametiwõimude kohalejõudmiseni juurde jäeti. Surnukeha lamas lumes kummuli olekus üliriietes ja oli kõwerasse külmanud. Ametnikkude kohalejõudmisel furnukeha ümber pöörates selgus, et see Nurme küla Sepa talupidaja keskealine poeg Karl Mänd oli. Jaretwaatusel selgus, et wälised wägiwalla tunnemärgid puudusid, kuna arwata wõis, et Mänd suri langetõwe kätte, missuguse haiguse all ta kauemat aega kannatas ja haiguse pealetulekul kõrwalisel teel sinna kauemaks ajaks lamama läi, ja külmamise tõttu õnnetut surma leidis. Surnukeha paigutati kuni arstlise järelwaatuseni wanemate talusse.

R. Tiituse joon.

Saksa keisririigi okupatsiooni wägede kohta kehtud märkuse pärast on osa Saksa ajakirjandusest pahane.

Wilhelm II: Mõkkel, mis minu olen teinud, peab sina omaks wõtma.

Eesti-Prantsuse kaubaleping rewideerimisel

Kaubalepingu sõlmimisel puudusid meil kogemused.

Lepingu rewideerimiseks Eesti poolt eeltööd tehtud.

Waatamata sellele, et meie juba 1922. aastast Prantsusmaaga kaubalepingu omame, ei ole meie kaubawahetus wiimalega kuigi elawaks kujunenud. Takistuseks on siin kõigepealt raskendatud transportolud ja ka kauns suurel määral sarnanewad walmistusalad, mispärast nõudmine üksteise kaupade järele wäike. Igatahes on senini meie tähtsamad eksportkaubad, mida ka Prantsusmaale anda wõiksime, lähematele turgudele (Inglismaale, Saksamaale, Belgiasse) siirdunud, kuna Prantsusmaale on läinud hoopis wäike osa.

1927. aasta kaubawahetus Prantsusmaaga osutub meile 207 milj. margaga passiiwseks. Nimelt oli sissewedu 3.494 tonni 338.071.000 marga wäärtuses ja wäljawedu 11.249 tonni 130.990.000 marga wäärtuses. 1926. aastal oli seisukord wastupidine — meie wäljawedu Prantsusmaale oli sisseweost 226,3 milj. marga wõrra suurem.

Eesti-Prantsuse kaubawahetuse üldine arenemisfäik oli kolmel wiimasel aastal järgmine. Prantsusmaalt weeti Eestisse 1925. aastal 1.701 tonni 132.528.000 marga wäärtuses ehk 1,4 protsent meie üldimportidist. 1926. aastal weeti sisse 3.205 tonni 266.688.000 marga wäärt. ehk 2,8 protsent ja 1927. aastal 3.494 tonni 338.071.000 mk. wäärtuses ehk 3,5 protsent üldimportidist.

Prantsusmaale weeti wälja 1925. aastal 8.794 tonni 346.113.000 mk. wäärtuses ehk 3,6 protsent Eesti üldekspordist. 1926. aastal 9.219 tn. 493.055.000 mk. wäärt. — 5,1 protsent ja 1927 aastal 11.249 tn. 130.990.000 mk. wäärt ehk 1,2 protsent Eesti üldimportidist.

Eeltooduft näeme, et meie sissewedu Prantsusmaalt on järjekindlalt ja ühtlaselt tõusnud, wäljawedu aga wiimasel aastal mitmekordselt tagasi läinud.

Sisseweos on kogu aeg esikohal püsinud tekstiilaubad, peamiselt willane lõng ja riie, siis weel wärwitud puuwilla lõng ja niit ning mitmesugune pudukaup. Peale selle oleme sealt saanud [illegible], parfümeeria kaupu, teemiaaineid ja wäetisaineid.

Meie wäljaweost moodustab 1925. ja 1926. a. peaosa lina. Nimetamist wääriwad weel puutööstussaadused (toolipõhjad, wineer). 1927. aastal on meie linu Prantsusmaale läinud hoopis wähe, mille tõttu ongi kogu wäljawedu sinna mitmewõrra wähem kui eelmisel aastal. Huwitaw on siiski tähele panna, et 1927. a. wäljawedu Prantsusmaale oma koosseisu poolest palju mitmekesisem on kui eelmistel aastatel. Nii näeme, et kartuli wäljawedu on 18,55 milj. mk Paberit ja paberisaadusi on sinna 1927. a. läinud 51,6 milj. mk. wäärtuses. Eelmistel aastatel neid kaupu Prantsusmaale üldse ei läinud.

Lõpuks ei saa märkimata jätta, et kaubaleping Prantsusmaaga selle praegusel kujul meile ebasoodsaks on kujunenud. Selle kaubalepingu sõlmimise ajal oli meie oma kaubanduse arenemise kohta wähe andmeid ja ka kogemusi, mispärast meie omalt poolt mitmele niisugusele artiklile tollisoodustusi nõutasime, mis meile tähtsusetuks jäänud, ja mida meie eksporteerida ei saa, kuna tähelepanemata jäid mõned kaubad, mille walmistamine meil hiljem hästi arenenud ja mida ka Prantsusmaale eksporteerida wõiksime. Kuna see kaubaleping ka Prantsusmaale mõnes tükis ebasobiw, siis on käsile wõetud selle rewideerimine. Eesti poolt on eeltööd juba tehtud, nii et läbirääkimised alata wõiksid. Läheb nüüd korda kaubalepingut elunõuete järele kohandada, siis muutub meie kaubawahetus Prantsusmaaga kindlasti elawamaks.

Merekoolide seisukord ja tasapind.

Kust wõtta eeskuju?

Anname alljärgnewale kirjutusele ruumi, e merekoolide küsimust mitmekülgselt walgustada.

„Meremees“ kirjutab „Postimehes“ nr. 62 pikema artikli, käsitledes statistilisi andmeid ning lõpuks teoretiseerides meie merekoolide õpetuslittasapinna üle.

Lubatagu minule, kui merekoolidele wõrdlemisi lähedal seiswale isikule, weidi selle küsimuse ja „Meremehe“ wäidete juures peatuda.

Esiteks, mis puutub merekoolide arwusse, siis on küsimus täiesti selge: Eestis ei ole wajadusi kolme merekooli järgi, waid kahest on rohkem kui küllalt. Kaks merekooli suudawad praegu ja lähematel aastatel kõiki merekooli astuda soowijaid wastu wõtta ning tarwet uute laewajuhtide järgi rahuldada. On otse üllataw, et praegusel kokkuhoiu ajajärgul 16 õpilase pärast kolmeklassiline merekool ülewal peetakse. Riigil on kaugelt odawam neile teises koolis õppimiseks, kui waja, toetust anda, selle asemel, et kolmandat kooli üsewal pidada. Tahab Eesti riik omale kolme merekooli lõbu lubada, mis sinna siis parata. — Tarwidust kolme kooli järgi igatahes ei ole.

Edasi. Hra „Meremees“ köneleb, et merekooliseaduse järgi peab merekoolis õpetama mereasjaaineid pedagoogilise ettewalmistusega kaugesõidukapten, kuna üldhariduslikkude ja kaubanduslikkude ainete õpetajaist nõutakse kõrgemat haridust wõi keskkooli õpetaja kutset. Täiesti õige. Statistika büroo andmetel olewat aga merekoolides kuisegaõpetajaid ainult 53,8 protsent ning sellest järeldab „Meremees“, et meie merekoolide õpetuslik tasapind ei ulata Inglismaa merekoolide tasapinnani, milleni weel tuleb areneda. Ka olewat meie merekoolid wiletsasti warustatud õppewahenditega. Waatame, kuidas on lugu nende mahategewate wäidetega. Esiteks — õpetajad. Hra „Meremees“ ei pane tähele, et tema endagi artiklis on kõrgem haridus ja keskkooli õpetaja kutse ühewäärtuslikseks tunnustatud („kõrgem haridus wõi keskkooli õpetaja kutse“). Wõtan näiteks Tallinna merekooli: eriklasside kaubanduslikkude ja üldhariduslikkude ainete õpetajaid on siin 8 neist kõik, peale ühe, täielise kõrgema haridusega. Nimelt: kolm inseneri, üks arst, üks matemaatik, üks jurist ja üks kaubandusteadlane. Üks, kes ei oma kõrgemat haridust, on keskkooli haridusega sündinud inglane, õpetanud pikemat aega kesk- ja kõrgemates koolides Inglise keelt, mida ta ka merekoolis õpetab. Tohiks wist temagi lugupeetud „Meremehe“ nõudeid rahuldada. Merekeriainete õpetajaist on üks, kes pikemat aega (13 a.) Riia merekooli juhatajana tegutsenud, misugune kool, „Meremees“ tohiks seda küll teada, warem paremaks kaugesõidu merekooliks Wenemaal loeti. Ning pealegi tohiks ta „Meremehe“ nõuet rahuldada ka wormilisélt, kuna tal p. m. merekooli õpetaja kutseeksam on öiendatud. Teine mereasjanduse eriainete õpetaja on ka juba 9 aastat sellel alal tegutsenud, kuid teatud põhjustel ei taha selle isiku juures pikemalt peatuda. Kui nõrk wõi tugew ta ka ei oleks, üldpilti see palju ei muuda. Merepraktikat ja signalisatsiooni õpetab siin wilunud kaugesõidu kapten, misuguste ainete õpetajaks suuremalt osalt mujal ilmas mõni instruktor on (pootsman, signalist). Kokkuwõte: lugupeetud „Meremehe“ arwustamine õpetajate kohta oli ebaõiglane ja põhjeneb asja mittetundmisel. Koolide warustus olewat wiletsa, arwab „Meremees“. Lubatagu ka selle juures kahelda. Muidugi üht wõi teist õppewahendit tuleb juure muretseda, üht wõi teist ala täiendada, kuid üldiselt on meie merekoolid õige rahuldawalt warustatud. Wõin ütelda, et seni on meie merekoolide warustamiseks õige suuri summasid iga aasta kulutatud.

Lõpuks „Meremees“ leiab, et meie merekoolide õpetuslikku tasapinda tulewat tõsta Inglise, Hollandi jne. merekoolide tasapinnani! Näib, et „Meremehel“ on nende riikide merekoolidest sama udune arusaamine, kui omamaa merekoolidestki. Huwitaw oleks teada, missugust Inglise wõi Hollandi merekooli „Meremees“ meie merekoolidele eeskujuks seab ja missugust kodumaa merekooli tema tunneb? Minul on wõimalus olnud koha peal jälgida merekoolide olukorda (warustust, õpilaste alghariduft, õppekawa ulatawust, õppeaja kestust, õppemeetodeid jne. järgmistes riikides: Lätis, Hollandis, Inglismaal, Norras, Taanis ja Soomes, ning wõrrelda neid meie merekoolidega. Tulemus: meie merekoolid ei ole madalamal nimet. merekoolide tasapinda.

Meie dipl. meremeestel puudub wõimalus juhtiwail kohtel wälislaewul sõita mitte seepärast, et nende teadmised nõrgad oleks, waid et riikide seadus takistab wälismaalastele juhtiwatele kohtadele pääsu, ka omamaa kutseorganisatsioonid teewad selleks takistusi. Kokkuwõte: meie merekoolid peawad arenema, ja kindlasti arenewadki, kuid Inglismaa ja Hollandi merekoolidest ei ole eeskuju wõtta.

A. G.

Head kordaminekut

laewaomanikkude kongressile.

Pühapäewal, 11. märtsil, astub Tallinnas kokku ülemaaline laewaomanikkude kongress. Nikkalik päewakord sisaldab meie laewanduse põlewamaid päewaküsimusi.

Laewandus on meie rahwamajanduse harudest see haru, mis ilmasõja päewil wäga raskesti kannatada sai. Oma riikluse päewil on meie hakkajad merimehed püüdnud jõudumööda seda ala elustada, kuid kahjuks on selle juures tegemist olnud suurte raskustega.

Raskused on seda suuremad olnud, et laewanduse tähtsust meie rahwamajanduses ei ole kuni wiimase ajani wääriliselt hinnatud. Seda wõime otsustada ka selle järgi, et meie rahwaesitus oma eelarwes alles paari aasta eest ka laewanduse peale mõtles, wõttes eelarwesse 5 milj. marka ja järgmisel aastal 10 milj. mk. Wõrreldes teiste eelarwes esinenud fondidega on need summad äärmiselt wäikesed, arwesse wõttes laewanduse tähtsust meie rahwamajanduses.

Nüüd on meie laewandus Pikalaenu Panga hoole alla antud ja nimetatud panga president esineb kongressil referaadiga laewasõidu krediidi küsimusega.

Koosoleku kutse on saadetud ka meie rahwaesituse rühmadele. Loodetawasti ei jäta rühmad oma esitajaid saatmata ja saawad nende kaudu kuulda neist hädadest ja soowidest, mis kuuldawale tulewad meie ettewõtlikkude merimeeste suust.

Soowime kongressile head kordaminekut!

Kewadel õhulaewaga põhjanabale.

„Norge“ noorem õde „Italia“ tegi proowilennu hiilgawalt läbi.

Ekspeditsiooni eelwäed teel Terawmägedele. Lennu esimene osa algab pärast pühi.

Roomast, 10. märtsil. — Juhitaw õhulaew „Italia“ (zeppelin ehk dirisbaabl), millega kindral Nobile paar aastat tagasi palju sensatsiooni tekitanud põhjanaba lendu korrata kawatseb, tegi reedel esimese proowilennu hiilgawalt läbi. Ekspeditsiooni meeskond täies koosseisus peal, lähtus „Italia“ reedel warahommikul Ciampino lennuwäljalt ja tegi mere rahnu kohal pikema lennu põhja poole. Kuigi ilmastiku tingimused kaugeltki ideaalsed ei olnud, läks kõik nii hästi kui wähegi wõimalik ja Nobile jäi tagajärgedega äärmiselt rahule.

Eelwägi teel.

Wahepeal on ekspeditsiooni eelwägi juba teel Terawmägedele. Ta koosneb mõnest insenerist, spetsialiseeritud töölisest ja Alpi sõdurite rühmast kogu ettewõtte juhi wenna Amido Nobile juhatusel. Niipea kui nad Kingsbayssse jõuawad (mis umbes 3 nädala pärast siinnib), asuwad nad otsekohe angaari parandamisele, mida 2 aastat tagasi „Norge“ kasutas ja mida niiüd „Italia“ wastuwõtmiseks kõlbulikuks tahetakse teha. Sellele eelwäele järgneb grupp teadusemehi, kelle ülesandeks on Kingsbays teadusliste waatluste baasi luua. Aurik „Città di Milano“ — ekspeditsiooni ujuw baas — seisab Spezia sadamas peaaegu sõiduwalmis ja lähtub arwatawasti selle kuu lõpul. Juhitaw õhulaew „Italia“ kindral Nobile juhatusel ja ülejääw osa ekspeditsiooni liikmeid peal, alustab lendu Milaanost warsti pärast lihawõtteid. Tema meeskond koosneb 15 isikust, kelle hulka kuuluwad: 2 merewäe kaptenit, 1 merewäe leitnant, kes korda mööda laewa tüüriwad, 1—2 inseneri, 1 arst, 1 meteoroloog, 5 mehaanikeri, 2 takelaashi eriteadlast, 2 raadiotelegrafisti ja 1 ajakirjanik. Kõik Nobile esimese ekspeditsiooni (2 aastat tagasi) liikmed-itaallased awaldasid wabatahtlikult nõusolekut ühes kindraliga (tol ajal oli Nobile weel kolonel) jälle polaarwööti lennata.

Aprilli lõpul wõi mai alul põhjanabale.

Ettewalmistused Kingsbays lõpewad loodetawasti aprilli lõpul, hiljemalt mai alul, mil polaarekspeditsioon selle sõna tõsises mõtles algab. Nobile kawa on teha Terawmägedelt põhjanaba ümbruses terwe rida lende, mis nagu lehwiku osad ühest punktist laiali jookseward. Sel teel loodetakse põhjalikult läbi uurida suur osa polaarmaast, kuhu inimese jälm seni pole tunginud. Erilist tähelepanu juhitakse Põhja-Siberi ranna ümbruskonnale, kus kergesti mõni ülesleidmata saar wõib asuda. Kõik need wäljasõidud on peatuseta lennud, mis Kingsbayst algawad ja seal lõpewad. Hiljem kawatseb Nobile oma laewa põhjanaba läheduses ankrusse kinnitada ja ekspeditsiooni maale saata selleks, et põhjanabal ja selle ümbruses walitsewaid tingimusi lähemalt uurida. On kawatsus niipalju lende teha, kui polaarpäew seda wähegi lubab, sest teatawasti on aeg, kus päike põhjanabal looja ei lähe.

Peaasjalikult teaduslise eesmärgiga.

Selle aasta ekspeditsioonile kawatseb Nobile peaasjalikult teaduslist iseloomu anda ja kaugemale polaarwöödi saladustesse tungida, kui üksi ekspeditsioon seda seni teha on suutnud. Teadusemehed, kes Nobilet Terawmägedele saadawad, ajutawad sinna teaduslise büroo lennu ajal õhulaewal toimetatud waatluste kogumiseks ja uurimiseks. Olles selle ülesande teostamiseks „Italiaga“ alalises raadioühenduses, peab büroo teiselt poolt alalist raadiokontakti Euroopa tähtsamate meteoroloogia observatooriumidega selleks, et ilmastiku tinginuste muutmisest „Italiat“ ajalt informeerida. Ekspeditsioon loodab polaarwöödi kohta wäärtuslikke andmeid koguda.

Isa suri, laps sündis.

Petseris leidis aset kurb juhtumine. Käsitöölise Mihail Powelaitis'i naine tundes ennast sünnitamise eel haiglasena, palus oma meest kedagi abi andmiseks kohale kutsuda. Peale kella 10 õhtul läks Mihail Powelaitis koju agatsi. Keegi tema tuttawatest oli teda tänawal lamamas leidnud ja wastusõitwal hobusel koju toimetanud, kus P. meelemärkusele tulemata umbes kell 11 õhtul hinge heitis. Kohale kutsutud arst konstateeris surma südamerabanduse läbi. Kadunu oli alles 45 a. wana. Mõni tund peale mehe surma, kella 4 paiku homm. sünnitas naine lapse ajal, kui isa surnult samas toas lebas.

Spordiharrastajad!

Eriti teie jaoks on meie uued paberossid

„Wõitja“

25 tükki 15 senti

walmistatud. — Proowige ja tarwitage!

A.-S. A. Reier ja Ko.

Primo rõõmustab.

Berliinist, 9. märtsil. (Trj.) Hispaania walitsuse koosoleku lõpul neljapäewal awaldas Primo de Rivera oma heameelt selle kohta, et rahwasteliidu nõukogu Hispaania tagasituleku küsimuse uuesti üles wõtnud on. „Kuigi meie weel ametlikku kirja ei ole saanud, oleme siiski tänulikud, et Hispaaniat peetakse kasulikuks olluseks rahwasteliidus,“ lisas Primo juure.

Ajalooline päew Inglise naisliikumises.

Londonist, 9. märtsil (Trj.) Tulewal esmaspäewal esitatakse alamkojale seaduseelnõu naiste hääleõiguse laiendamiseks ja ühesõiguslise alusele wiimiseks meestega. Nagu peaminister Baldwin neljapäewa õhtul teatas, saawad uued naiswalijad enne uusi üldwalimisi registrisse kantud, s. t. neil awaneb wõimalus järgnimistest walimistest osa wõtta.

Wanameelsete edu Londoni krahwkonna walimistel.

Londonist, 9. märtsil (Trj.) Londoni krahwkonna nõukogu osaliste (1/3) walimiste tagajärjed ei ole weel lõpulikult selgunud, kuid senised teated näitawad, et nõukogu koosseis tundumalt ei muutu. Praegune seisukord on: linnawalitsuse reformiste (wanameelsed) 58, sotsialiste 31, wabameelseid 5. 30 mitteselgunud walimisringkonnast oli seni 22 wanameelsete käes.

Läti eelarwe tasakaalustatud.

Riigast, 9. märtsil. Läti 1928./29. a. eelarwe on tasakaalus 164 milj. latiga. Uus eelarwe on eelmise aasta omast 5 milj. lati wõrra suurem.

Rasina wald Tartu-Petseri raudteest huwitatud.

Wallad ühiselt.

Lõuna-Tartumaa ja Põhja-Wõrumaa elanikkudel, kes rohkem Peipsi pool elawad, on raske linnaga ühendust pidada, iseäranis talwisel ajal, kus peale hobuse tee muud abinõu tarwitada ei saa. Hädatarwilik on siin raudtee. Et raudtee puudub, sellepärast on ka rahwas majandusliselt kehw, sest ei ole wõimalust mingisugust põllurammu muretseda. Nüüd on Rasina wallawolikogu otsuse teinud, et kohustada wallawalitsust pöörduma naaberwaldade poole esitajate koosoleku ärapidamiseks ligemal ajal, mille ülesanne oleks esineda riigikogule märgukirjaga Tartu-Petseri raudtee esijoones ehitamise asjas.

Soome kodusõja haawad ei parane.

Waen walgete ja punaste tööliste wahel.

(„Postimehe“ kirjasaatjalt.)

Helsingist, 8. märtsil. Soome wabadussõda kujunes teatawasti sisesõjaks, kus üksteise wastu wõitlesid walged ja punased soomlased. Wiimaste hulka kuulusid peale kommunistide weel paljud sotsialistid, kes praegu rahulikult walge Soome korraga lepiwad. Kuid wastastikune kibedus on jäänud. — Ning seda awaldawad wast enam allajäänud „punased“ kui wõitjad „walged“. Tõsi — hooletusse on küll jätetud punakaartis langenud meeste hauad, kuid ka sotsialistid ei jäta häbistamata end. „wastaste“ mälestusmärke. Kõneldakse küll sisemisest terwenemisest, kuna isegi riigi kümneaastase juubeli ajal sotsiialistist peaminister Tanner „walgete wägede“ (milleks Soome sõjawägi ikkagi sotsialistide silmis jääb) pidulikku paraadi wastu wõttis. Kuid tuha all köeb tuli edasi. Wiimasel ajal on too waikne lahing ulatunud tehasteni ja wälistööderi, kus järsud wastolud tulewad ilmsiks ametiühisustesse kuuluwate ja wäljaspool neid olewate n. n.

walgete tööliste

wahel. Wõiks arwata, et siin oma mõju awaldawad just walged, kelle seisukord praeguses olukorras peaks enam kui kindel olema. On ju enamus neist wõtnud osa wabadussõjast ja seega omanud teeneid praeguse riigikorra loomisel. Kuid üllatawalt on seisukord sootu wastupidine. Tehastes ja teistes töökohtades on mõju ametiühisustesse kuuluwate (ka organiseerimata) tööliste käes, kes loomulikult „punaste“ waadetega ja ei jäta ühtegi juhust kasutamata oma walgete seltsimeeste tagakiusamiseks. Kõnelemata sellest, et teise ilmawaade tega töölisi sõnadega haawatakse, ei jäeta juhust kasutamata neid ka teoga teotada. Peksmised, näkku sülitamised j. t. pisiasjad on harilikud nähtused ning teewad walgete tööliste elu lõpmata kibedaks.

See küsimus kerkis päewakorrale ka neil päewil aset leidnud lahkarwamiste puhul ehitustööliste ja tööandjate wahel. Ehitustegewus on Helsingis walitsewa korterite puuduse tõttu wäga hoos, palgad palju kõrgemad kui teistel aladel ning töölisest mõnikord isegi puudus. Seega oli mõistetaw tööandjate teataw kohkumine, kui töölised lepingu üles ütlesid. Muu seas nõuti ka 10 protsendilist palgakõrgendust.

Uue lepingu sõlmimisel wõtsid tööandjad sisse mõningaid tingimusi n. n. walgete tööliste kaitseks, kuid

streigi kartusel

kirjutasid nad lõpuks siiski alla lepingule, milles loobusid enamusest oma nõudmistest mittesotsialistlikkude tööliste tagakiusamise lõpetamiseks. Kuigi tööandjale wabadus jäeti oma tööliste suhtes oma tahtmise järele talitada (nimelt organisatsiooni kuulumise mõttes), ei saanud nad lepingusse boikotti takistawat punkti. Küll aga kohustusid töölisorganisatsioonid walwama, et ühise, salajase wõi awaliku tegewusega ei haawataks tööandja wabadust oma tööliste walimisel. Oma üksikute liigete esinemise eest ei wastuta organisatsioon.

Soome kodanlised lehed ei ole sugugi lepinguga rahul, kuigi nad hea meelega konstateeriwad streigi kõrwaldamist. „Uusi Suomi“ kriipsutab alla, et

töörahu

oleneb tulewikus ainult tööandja moraalsest jõust. Kui tema julgeb kaitsta „walget töölist“ sotsialistide ja kommunistide waenu ja teotamise wastu, siis wõib töörahust kõnelda. Et aga lepingus on tööandjate poolt lubatud rahule jätta kõik ametiühisustesse kuuluwad töölised (wastukaaluks walgete kiusamisele awaldasid tööandjad mõnikord teatawat surwet) — seda peab leht moraalseks alanduseks.

Ehitusettewõtjate samm on pahameelt tekitanud ning ajalehed lubawad isegi tulewikus nende soowidele enam mitte ruumi lubada.

Tegelikult näitab juhtumine, et Soome rahwa kokkuliitmine kaugeltki nii kergelt ei edene. Umbusaldus ja kibedus walitseb kõikjal, kus kaks meest, kes kord wäerinnal püss käes üksteise wastu seisnud, koos peaksid töötama.

M. H. T.

Kõmulised wangistamised Leedus.

Põllumeeste liiderid-ministrid „pekipaanama“ pärast türmi. Petrulise altkäemaksud ja „protsendita laen“. Oodata uusi wangistamisi.

Leedus on päewakorral jälle uued kõmulised sündmused. Kohtuwõimude korraldusel wangistati kaks tuttawat Leedu riigimeest — põllumeeste erakonna juhid dr. E. Draugelis ja Mikschis. Esimene neist oli ajutise walitsuse siseministriks, asutawa kogu ja parlamendi liikmeks ning hiljem terwishoiu peawalitsuse juhataja, samal ajal toimetas ta ka põllumeeste häälekandjat „Rytas't“. Mikschis oli ka parlamendi liige ja üks aktiiwsematest põllumeeste erakonna tegelastest.

Mõlemaid wangistatuid süüdistatakse „pekipaanama“ asjus, mis on sündinud juba 1923. a. Tolleaegne walitsus (kristlased) sõlmis põllumeeste erakonnaga lepingu peki muretsemisets sõjawäele, kuid selle tingimisega, et pekk tuleb osta Leedu põllumeestelt. Põllumeeste erakond ostis aga Ameerika pekki, mis oli palju odawam. Et aga walitsusega sõlmitud lepingut täita, kaabiti pekilt Ameerika templid maha ja löödi Leedu templid asemele. Walitsus waatas sarnase toimingu peale läbi sõrmede, sest kristlased olid parlamendis enamuses ja seisukorra peremehed. Laudininkide häälekandja „Lietuwas Žinios“ lõi küll lärmi, kuid kaewati kohtusse. Politseinik, kes tõendas templite mahakaapimist, tagandati kohalt. Kui pahempoolne walitsus wõimule pääsis, kerkis ka „pekipaanama“ uuesti päewakorrale. See oli üheks põhjuseks, miks kristlased ei tõstanud pahempoolse walitsusega koos. Nüüd on tautininkid (walitsew erakond) omakord huwitatud „pekipaanamast“, sest Woldemaras-Smetonale on tähtis lahkhelide sünnitamine põllumeeste erakonnas. Sellega on ka seletataw dr. Draugelise ja Mikschise wangistamine ning asja kohtu kätte andmine.

Teine oodataw protsess tõotab ka õige kõmulisks kujuneda. Selles esineb süüdlase osas kristlaste walitsuse raha- ja peaminister Petrulis. Teda süüdistatakse altkäemaksu wõtmises ja riigi raha kasutamises era otstarweteks. Olles ministriks, lubas Petrulis paljudel äridel tollimata kaupu sisse tuua. Samuti on ta ka esitusjummad oma isiklisteks wajadusteks ära kulutanud. Praegu arutab kõrgem tribunaal küsimust, kas on seaduslist alust Petrulise wangistamiseks ja protsessi alustamiseks.

Kolmanda suure protsessi „kangelane“ on Kaunase end peanotar Linartas, kes 1925. a. omandas 18.000 litti, mida andis üks klient Leedu panka sissemaksmiseks. Selle teo eest mõisteti ta 3 aastaks türmi, kuid ta laskis ühel Wene emingrandil oma eest istuda. Hiljem muutus asi aga skandaalseks, kui wenelane nõudis wekslite järele raha. Prokuratuur algatas uue protsessi, millele tulewad weel lisaks ühe mõisa lood, kust asunikud wälja pekseti ja mõisa krahwinna de Bondile tagasi anti.

Nagu Leedu lehed teatawad, on lähematel päewadel oodata uusi kõmulisi asju ja wangistamisi.

Noored MacDonaldid awalikus elus.

Londonist, 9. märtsil. (Trj.) Londoni krahwkonna nõukogu walimiste lõpulikud tagajärjed näitawad, et erakondade wahekordades suuri muudatusi sündinud ei ole. Uus nõukogu koosneb 77 linnawalitsuse reformistist (wanameelsed), 42 sotsialistist ja 5 wabameelsest.

Wanameelsed wõtsid 3, kaotasid 10, sotsialistid wõitsid 13, kaotasid 5, wabameelsed wõitsid 3, kaotasid 4 kohta.

Ramsay MacDonaldi noorem poeg Malcolm MacDonald wõitis Limehonsi ringkonnas Stepneys, misjugune ringkond waremaltki sotsialistidele kuulus. Nüüd on Londoni krahwinna nõukogus kaks Ramsay MacDonaldi last: poeg Malcolm ja tütar Ishbel, kelle enamus South Poplaris üle 9000 tõusis.

Poisilik naiseteha

on iluduse ideaaliks tänapäewal, mil naises nähakse peaasjaliselt ilu ja rõõmu toojat, sellest siis püüe näida noorena kuni kõrge wanuseni. On endastmõistetaw, et iga mõistlik naine selleks wõtab tarwitusele kõik moodsal teadusel kasutada olewad abinõud ja korraldab oma sõõmise nõuetekohaselt, ta oskab õieti hinnata turnimise ja wabas õhus liikumise tähtsust. Selle kõige juures ei tohi aga unustada ka muretseda korraliku seedimise ja hõlpsa kõhupuhastuse eest, sest muidu kõik eelpool nimetatu muutuks piinaks. See on seda hõlpsam, et on olemas maitsew linnasteraleib „Pain Normal“, mida peab järjekindlalt iga päew jooma paar nõilu, ja selle omapärase leiwa walmistuswiisist oleneb, et tarwitamata ringisugusid arstirohte, kaob kõhukinnisolek ja ei teki see häda enam ka edaspidi.

Maailm, tema suurus, mass ja energia.

Kirjutanud akadeemik A. Polestshuk.

Wiimastel päewadel oli ajalehtedes lugeda, et minul olewat korda läinud energiat muuta kaaluwaks aineks puht mehaanilisel teel. Muidugi on sellel leidusel määratu suur teadusline ja praktiline tähtsus. Et seda asja ligemalt selgitada, waatame esialgu, kui palju on maailmas energiat üleüldse ja mis wahe on temal wõrreldes ainetega.

Nagu teada, kujutawad enestele ette mitmed õpetlased, et kõik maailma ruum on täidetud eetriga, mis walgust 300.000 kilomeetri kiirusega sekundis laiali kannab. Teised õpetlased, nagu Einstein, tahaksid hea meelega näha, et eetrit maailmas ei oleks. Eetri wastu räägib wiimaste kasuks kõige rohkem see asjaolu, et eetrit keegi näinud ei ole ja tema omadustest keegi ei tea.

Katsume nüüd meie, eestlased, kui noorem rahwas, kelle waim ehk natuke iselaadi on, seda küsimust niisugusest küljest uurida, missugusest teda keegi teistest ei ole weel teinud. Nagu meie teame, seisawad kõik ained koos wäikestest terakestest, mida aatomiteks ja molekuulideks nimetatakse. Sellepärast ei ole midagi wõõrastawat, kui meie ka eetrit wäikestest terakestest enesele kujutaksime. Seda katsusid juba teha W. Thomson, P. Lenard ja teised, aga kahjuks ei saanud nad sellega kuigi kaugele. Et lihtsustada edaspidist kirjeldust, nimetame eetri terakesi sõnaga „troon“. Sellega meie tahame need terakesed eraldada aatomitest ja elektroonidest, sest et neil midagi ühist wiimastega ei ole.

Nüüd tekib küsimus: kui suured on troonid, kui suur on nende mass, kui suur on nende energia, kui kaugel nemad üksteisest seisawad, mis nemad enesest kujutawad? —

Wõtame näiteks troonide massi. Selle leidmiseks on meil järgmised andmed: eetri erikaal on 2.10^{-17} (W. Thomson ja L. Graetz); walguse rõhumine ühe ruutsentimeetri peale on $1,5.10^{-7}$ grammi (P. Lebedew). Nende arwude põhjal leiame, et trooni mass on $1,2.10^{-69}$ grammi ja troonid seisawad üksteisest $0,83.10^{-11}$ sentim. kaugusel.

Neil arwudel on määratu suur teadusline tähtsus ja need kaks wiimast arwu ilmuwad trükitöös esimest korda üldse. Arw $1,2.10^{-50}$ näitab, et kõige wäiksem mateeria terakene wõib omada wähema kaaluga massi. Wõiksime wõrdlemiseks meelde tuletada, et kõige wäiksema aatomi mass on $1,65.10^{-42}$ gram., ja elektrooni mass $0,89.10^{-27}$ gram. Nõnda, et aatomi mass on wõrreldes trooni massiga nii suur, kui maakera mass wõrreldes liiwa terakese massiga.

Eetri elastuse moodul, nagu teada füüsikast, on $1,8.10^{-12}$ düüni ühe ruut sentim. peale. Et aga keha pinge on elastuse moodulist nii mitu korda wäiksem, mitu korda keha pikendamise suurus wäiksem on keha pikkusest, siis peame oletama, et nähtawa maailma suurus on piiratud. See tähendab seda, et maailm ei ole lõpmata suur. Enne aga, kui maailma tegeliku suurust wälja arwata, waatame, mis wõib leida maailma energia kohta üleüldse. Nagu meie teame, sisaldab energia mõiste eneses kaks asja: massi ja kiirust. Kujutame enesele ette, et mingisugusest ruumist, näiteks, ühest kuupsentimeetrist on kõrwaldatud mitte ainult õhk, waid ka eeter, nõnda et seal absoluutne tühjus walitseb. Siis rõhub selle wäikese kasti peale jõud, mis on $1,8.10^{-12}$ düüni suur. See surwejõud wõib tööd teha, kui kasti kaan sisse wajub ja see töö on $1,8.10^{-12}$ ergi. Tähendab: üks kuupsentimeeter absoluutselt tühja ruumi sisaldab energiat $1,8.10^{-12}$ ergi ehk ligi tuhat hobusejõudu.

See arw näitab, et seal, kus meie ei aimanud leida energiat, teda lõpmata palju on. Nimetame seda energiat ruumi energiaks. Siis on selge, et selleks, et meie wõiksime suskil maailmas 1 kuup. sentim. ruumi tarwitusele wõtta, peame wälja panema $1,8.10^{-12}$ ergi ehk ligi tuhat hobusejõudu energiat.

Kas see on tõesti nii, kas pole siin mingisugust eksitust ehk arusaamatust, küsib lugeja.

Mitte sugugi. Kõik wõib ju lihtsalt katse teel tõendada, ja nimelt: meie teame, et iga keha, mis saab soendatud, paisub suuremaks, see tähendab, wõtab oma alla suuremat ruumi. Näiteks kuld; tema erisoojus on 0,032; erikaal 19,27; paisumine 1° peale $1,4.10^{-5}$; soojuse mehaaniline ekwiwalents on $4,19.10^{-7}$ ergi. Tähendab: selleks, et meie kullatükk, 1 kuupsentim. suur, paisuks kahekordseks, on tarwis energiat ($4,19.10^{-7}$. 0,032. 19,27): :$1,4.10^{-5}$=$1,81.10^{-12}$ ergi. —

See imelik resultaat näitab, et ülewaltoodud ruumi energia suurus on tõesti $1,80.10^{-12}$.

Kas ei ole need arwud puht juhuslikult kokku langenud, küsib jälle lugeja? — Ei sugugi. Wõtame alumiiniumi, mille erikaal ainult 2,7 on; erisoojus 0,22; paisumine $1,38.10^{-5}$. Siis leiame energia jälle ($4,19.10^{-7}$.0,22.2,7) : $1,38.10^{-5}$ = $1,8.10^{-12}$ ergi.

Ja terwe rida mitmesuguste omadustega kehasid näitawad, et energia rohkus on ikka $1,8.10^{-12}$ ergi. Imeks panna seda sugugi ei tule, sest et igasugune töö wõrdub energiale ja töö wõrdub jõule, mis on kaswatatud tee pikkuse peale. Tähendab, jõud iseenesest energiat ei kujunda; ainult siis, kui meie teda kaswatame ruumi peale, saab tema energia.

Kujutame nüüd enesele, et absoluut tühja ruumi sisse pugesid meie troonid nii tihedalt, et nende wahel mingisugust tühja ruumi ei jää. Kui palju kaalub siis meie kastike 1 kuup. sentim. suur? — Katsed, mis tegi O. Lodge, näitawad, et see kastike kaaluks 10^{12} grammi ehk üks miljon tonni. Lugeja ei saa rahulikult seda enesele ette kujutada ja küsib jälle: kas on see wõimalik? Täiesti wõimalik, selle peale waatamata, et see meile meelepärast ei ole. —

Mis meie lõppude lõpuks saime? — Wäga imelikke asju: wäike kastike, mitte suurem kui sõrmkübar absoluut tühja ruumi, wõib mahutada ligi miljon tonni massi ehk ligi tuhat hobusejõudu. Sellega saime kätte kõik andmed, et wõitsime wälja arwutada maailma suuruse, tema massi ja tema energia, ja nimelt; maailma läbimõõt on $0,5.10^{37}$ kilomeetrit; maailma kineetiline energia on: 2.10^{140} ergi; maailma mass on: $2,4.10^{122}$ grammi. —

Kõik need arwud ilmuwad trükis esimest korda. Nüüd, kus meie oleme oma teadmistega juba nii kaugele saanud, et wõiksime wälja arwutada seda, mis meie kunagi reaalselt ära mõõta ei jõua, siis paistab meile energia muutmine aineks tühine asi olewat. Kui aga meie energiat tegelikult muutma hakkame aineks, tulewad ette mitmesugused raskused. Kõige esiteks tuleb küsimus: mis on energia ja mis on aine? — Mõlemad sisaldawad massi ja kiirust, mida ja milleks siis meie tegelikult muuta wõiksime?

Kes wõidab esimese miljoni sel aastal? — See, kes ostab E. S. Keskliidu loterii pileti!

Südamlik tänu

Tuletörje Seltsile, muusikakoorile, Haridusseltsi laulukoorile, kõigile sugulastele, sõpradele ja tuttawatele, kes meie armsa mehe ja isa

Rudolf Eiche

matusest meie kurbusele kaasa tundes nii rohkel arwul osa wõtsid.

Leinajad naine ja poeg.

Kaupmeestele! Ehitajaile!

Teatame austatud kaubatarwitajatele, et oleme awanud Tartus

naelavabriku

Wabrik töötab kõige uuemate masinatega. Wäljaspool sündikaati. Hinnad wõistluseta.
Peale selle soowitame oma ladust odawate hindadega:

Ehitusmaterjale
Kruwisid
Taage
I-a jngl. balata masinarihmu
Wille
Töörriistu
Kettisid

ja kõiksugu teras- ja raua-kaupu. Odawam sisseostukoht kaupmeestele.

Ed. Graeff & P. Raja
Tartus, Raatuse tän. nr. 13. Telefon 63.
(end. A-S. W. Schneider ja Ko., Tartu osakond).

Leerilastele siidi kleidiriiet

Crêpe de Chine'i	Siidi kalewit
Crêpe satini	Siidi popeliini
Crêpe marocaini	Liberty siidi.
Crêpe georgeti	

Peale selle kõiksugu muid **hooaja kaupu** suures walikus wõistlemata hinnaga soowitab

Suurärl Poe tän. nr. 7
„Rahwa kasu".

Elwa alewi

ehituskruntide

nr. nr. 37, 43, 60, 147, 227, 238, 241—247, 280, 281, 308—314, 316, 333, 334, 341—343 wä jaandmine on **16. märtsil s. a. kl. 10 hommikul.** alewiwalitsuse ruumes. — Krundisoowijatel, kes nende kruntide saamiseks palwetega on esinenud, tuleb isiklikult wäljaandmisele ilmuda.

Elwas, 9. III 28. Nr. 491.

Alewiwanem: Tammin.
Sekretär: Laas.

Tallinna liimi ja kunstwäetise tehas.

Omanik Friedrich Tofer.
Tehas Tallinnas, Kadaka tee 4, kõnetraat 24-47.
Kontor, Suur Karja 18—8, „ 21-88.

Walmistab:

Kondijahu loomatoiduks (walge) 85% fosforhapet 4,2% munawalget.

Kondi- ja naha-liimi.

Müüt suurel arwul. Ostab ptiramatul arwul konte.

Ostame rukkeid ja kaeru

kõrgema päewahinnaga. Wastuwõtmine **Jõgewa raudteejaamas** 14. ja 15. märtsil s. a. **Alaline wastuwõtmine** Tartus, Riia tän. 133, telefon 4 29.

Leiwawabrik „CERES".

Wiljandi linnawalitsus annab Wiljandi linna administrattiwpiiris Oiu ja Pikasilla teede lahtimel asuwa **endise Witratsi kõrtsi,** milles praegu H. Männiku meierei, arwates 15. maist 1928 6 aastaks kirjalikul enampakkumisel **rendile.** Alustuse juure antakse 2 wakamaad heinamaad ja 3 wakamaad põldu. Pakkumine algab 720 kroonist. Kirjalikud pakkumised ühes 20-sendilise tempelmargi ja 100 kr. kautsjoniga saata Wiljandi linnawalitsusele 20. märtsiks 1928. a.

Wiljandis, 2. märtsil 1928. a. Nr. 375.

Wiljandi linnawalitsus.

Kuremaa mõisas, Tartumaal, Jõgewa jaamast 8 klom., antakse 15. märtsil 1928. a. kell 12 enampakkumise teel rendile 2 aasta peale

mõisa wiljapuuaed.

Lähemaid teateid wõib saada Kuremaa mõisa kontorist igal äripäewal. Telefon Palamuse 3. Mõisawalitsus.

Wilunud maa-seppa

wajab Põdrangu mõisawalitsus, Tamsalu kaudu.

„Heast seemnest oleneb hea saak"!

Wanatalu seemnekauplus:

Tallinnas, Wallitän. nr. 8 ja **Tartus,** Suurturg nr. 13,

soowitab igasugusel arwul hästi idanewaid puhtsortilisi

aia-, juurewilja-, loomatoidujuurikate, ristikheina-, timoti- ja lilleseemneid

Edasimüüjatele kõige kõrgemad protsendid. Ardnikkudele hinna järgus. Osakonnad ja esitajad igas kodumaa linnas.
Nõudke hinnakirju! **Paul Teicheri lewikoid.** Nõudke hinnakirju!

Ostmised

Ostan

korralikku

maja

soowitaw koridori süsteem, weewärk ja aed. Osa ruume wõib olla ka kõrwalhoones. Teated ühes linna ja kir eldusega saata sit. „Korralik maja". 1

Hobuse-sõnnikut

ostetakse 3 kr. koorem. Karlowa tn. 72/74.

Soowin

suuremat wesiwesikit

osta ehk rentida, wõimalikult raudtee ehk linna läähel. Kirjalikult A. Treffner Tartus, Elwa tän. 7.

Wäikest

maja

soowin osta kiires korras, hind kuni 2000 krooni. Teatada sit. „Wäike maja".

Kantud

meesterahwa ülikondi

ja teisi riideid ostan ja maksan head hinda. Uueturu tän. 16, J. Piir'l kantudriietekauplus.

Ostan tühjc ölle- ja 1/40 sorokowka-

pudeleid

Aleksandri tän. 24-a, J. Mutso tõdstu,es.

Soowitakse osta tarwitatud

sõiduautot

(mitte Ford). Pakkumised saata ühes hinna ja firmaga kuni 12. märtsini sit. „J. E. K." all.

Hobusesõnnikut

ostetakse ajakohase hinna eest. Herne tän. 21.

Korter,

2 tuba ja köök, remonteeritud, elektriwalg, üürile anda. Küsida Elisabeti tän. 1, krt. 2.

Möbl. tuba

erasissekäiguga üürile anda üksikisikule ehk intelligent ametiskäijale. Kiwi tän. 58, krt. 12.

Möbl. tuba

elektriwalg. ja erasissekäiguga üürile anda. Soow. ametiskäijale. Tähe t. 9—3, II korral.

Mööbliga tuba

üürile anda wäikses perekonnas, omaette sissekäiguga, ametistkäijale isikule. Peterburi t. nr. 81, krt. 2, hoowimajas.

Wajan 15-aks puhast pälkesepaistelist waikset

korterit

2—3 toa ja köögiga. Wäga soowitaw ühendus gaasi ja weewärgiga. Pakkum. kuni 15-ni „Postim." tal. „H. K. W."

E. Sultsoni

autojuhtide kursus

algab 12. märtsil. Lähemaid teateid saab Tiigi tn. 78, krt. 12, telef. 702.

Suur Schweitsi daamide tikitud kleitide- ja pesuwabrik otsib haritud, osawa kõnewiisiga

kohalikke

esitajaid

kõikidesse linnadesse ja alewitesse Eestis oma esimesejärgu saaduste müümiseks otsekohe tarwitajatele.

Kirjad saata Tallinna, A. Bartoschewitschi kontor, sõna „Broderie" all.

POSTIPEAWALITSUS
ostab kinnisel wähempakkumisel

Telefoni kaableid

28.430 meetrit

Jsoleeritud traati ja nööre

87.400 meetrit

Kirjalikud pakkumised kinnises ümbrikus warustatud 20-sendil. tempelmaksuga ära anda Postipeawalitsuse tehnika osakonda, Kreutzwaldi tän. 10, hiljemalt 30. märtsil 1928. a. kell 11. Pakkumiste awamine sealsamas samal kuupäewal kell 11.15. Lähemad andmed hanke kohta saadawal Postipeawalitsuse tehnika osakonnas igal tööpäewal kl. 8—13. Postipeawalitsus.

Tänasest peale awatud uus

piima- ja toidainetekauplus

Lossi tän. nr. 3.

Saadawal igapäew wärske parem piim, wõi, juust, kohwi, hapu ja wahukoor ja kõik teised toidained.
Hinnad mõõdukad. Korralik teenimine.

Kauplus Lossi tän. nr. 3. Aus!

Weidi kohwi üle.

Liik Coffea Lin. kuulub Rubiacee'de sugukonda. Need on põõsad, mis oma lehestikku harwa wahetawad. Lehel on tumerohelisel, mahlakad, õied walgel ja wäga kangelõhnalised, (nagu Jasmin), wili, kui täiesti küps, tume punane.

Järgneb. **EDW. WEYDE**
„TARTU VAHEMEES"
Kaubahoow 35.

Esimene kohwikõrwetus modernimal menetlusel kuuma õhuga ja koorekeste eraldamisega.

Wajatakse wilunud

trükitöölisi

masinameistrit ja ladujaid.

Teatada kirjalikult Wiljandi, postkast 33.

Kampsoneid

kõige suuremas walikus, kirjuid ja ühewärwilisi, kõige uuemate ja moodsamate mustrite järele, odawaid ja kallimaid soowitab pudu- ja moekaubaäri **„Lyra"** Tartus, Suurturg 13, Automaadi all.

Sealsamas ostetakse ka tellimisi igasugu kudumistööde peale wastu.

Komisjoni kontor

Riia tän. 55,
telef. 2-97, awatud 10—2 ja 4—6,
soowitab omast rikkalikust tagawarast kõiksugu asju, nende hulgas palju haruldasi.

Kellel furnud kullasepameistri

Johannes Eschscholts'i

pärandusetõmbu waranduse wastu nõudmisi ehk kohustusi on, palutakse ennast üles anda.

A. Punga, pärandusetõmbu kuraator, Riia tän. 55, krt. 9—10, 4—6.

Müümised

Müüa

suwemaja

Haaslawas.

Järelpärida Tartus, Jaama t. 58 e. l. kella 9—12, kontoris.

Müüa juhuslikult wähetarwitatud hästi peetud kerge jookfuga kõlaste ratastega **2 hobuse kalesh** ja Becker'i tehasest tarwitatud wana **tiibklawer.** Näha iga päew Tähtwere mõisas, Tartu linnas, telef. 3-38.
91 Mõisawalitsus.

Albro-Medikon

Ergu-, närwihaiguse, ärituse, ehmatuse, unepuuduse, rahutu ja närwilise peawalu ...

Noor lüpsma saamud

lehm

müüa ehk lihaks hinna wastu wahetada. Aleksanori tän. 56.

Talukoht

rutuliselt müüa. Suurus 150 wakamaad. Hooned korralikud. Teateid saab omanikult Kodijärwe wallas, Kiiwiku talus wõi Tartus, Raatuse tän. 28, sõgimajast. Sealsamas on ka wiljapeksu masin ja ristikheina peksu masin müüa. 71

Müüa

piimawanker.

Malermeister J. Ottas, Peterburi tän. 13. 1

Müüa

tiibklawer.

Tähe tän. 80, II korral.

Majad müüa

kesset linna wiljapuu aiaga ja äriruumidega. Pihkwa tn. 74, krt. 6 kella 10—12 ja 2—4.

Müüa

klaasustega kapp, sohwa, laud ja madratsitega woodi.

Tähe tän. 119, krt. 10.

Hoowikoera kutsikas müüa.

Kiwi tän. 58—4.

Müüa

juhuslikult ja odawalt naister.

moodsaid kewade wiltkübaraid.

Liiwa tän. 13.

Kasutage juhust.

Pukas wäikese kauplus ühes kaubaga, sisseseade ja eluruumiga ärareisimise pärast ruutuliselt ära anda. Sissemaks 300 kr. Aadress: Pula, Soosaar, kõnetraat 21.

Dr. Amanda Touart

Naha-, sugu- ja siseemised haigused.
Uueturu tän. nr. 4.
Kõnetund kl. 5—1/28 p. l. (Kodusolles ka teisel ajal).
Telef. 11-59.

Dr. G. Kornel

Naha- ja suguhaigused.
Kella 5—7.
Oa tän. nr. 4.

Dr. A. Lenzner

Naha- ja suguhaigused. Kosmeetika.
Wastuwõtm. igap. kella 10—12 ja 5—7, pühap. kella 10—12, soowi korral ka teisel kellaajal kokkuleppe järele.
Rüütli tän. 25, k. 4.

Minu kõnetunnid
Äripaewil: 9—1 ja 3—6.
Pühapäewil: 11—12.

J. Pajenson

Hambaarst
Küüni tänaw nr. 2.
Oberleitneri maja.

Hambaarst

L. Kroos

Kella 9—12, 3—5.
Jaani tän. nr. 12.

Dr. E. Dobruschkes

Naha- ja suguhaigused.
Kella 9—11 ja 5—7.
Naisterahwastele kl. 4—5.
Magasini tän. 13
(Wene kiriku wastu)
Telefon 11—22.

Dr. Helene Kissa

Siseemised ja naistehaigused, suguhaigused.
Wastuwõtm. kl. 9—11 ja 5—7.
Kewade tn. nr. 1,
Karlowa apteegi taga.

Dr. Jean Sikk.

Naha-, närwi- ja siseemised. Kosmeetika. Wastuwõtmine äris ja puhap. kella 10—12 ja 5—7 p. l. Kodus olles ehk telefonipeal igal ajal.
Tartus, Peterburi tän. 17.

Ämmaproua

A. Willmann

Peterburi tän. 17, krt. 8.

Ämmaproua

Erits-Blum

Karlowa t. 2, tel. 909

Ämmaproua

A. Eller

Kalda tän. 1, kiwisilla juures.

Ämmaemand

Lüpsil-Weinglas

Soola tän. 5, krt. 7.

Massöerija

H. Eskusson.

Jõuduse eest hoolitsemine (kosmeetika).
Meltiwesi tän. 6, krt. 1.
Wastuwõtm. 10—12 ja 3—7.

Ülemurnes müüakse

ristikheinu

ja 78

kaerapõhku.

Maja müüa

kauplusega ja aiaga 4500 kr. eest. Peterburi tan 81, majaomanik, kella 11—2.

2-toaline

korter

ära anda Õnne tn. 19, krt. 3.

Wiltkübaraid

meeste- ja naisterahwastele puhastatse, wormit. igas wärwis ja wormitatse ümber. Sealsamas tehakse fantasiitööd ja on müüa odawaid kübaraid. Töö korralik, tiire ja odaw. Roosi tän. 7, krt. 3.

Klapp- ja lastewankreid

soowitab
rikkalikus walikus
E. W. Jürgens
Wana tän. 17.
Telef. 788.

Uuesti awatud

lihapood.

Pikk tän. 37.

Kuulsam **hiromant.**

Ennustan täpselt iga inimesele tema elujuhtumist ja saatust. Mäe tän. nr. 43, krt. 3

Linnamaja obligatsiooni peale

otsitakse laenu.

Lähemat Komisjoni kontoris, Riia tän. 55.

Tähe tän. 72

„Ugannia" ruumid wälja üürida.

Lähemat Komisjoni kontoris, Riia t. 55.

Wälja üürida ilus 1-toaline

möbl. korter

Turu t. 37. Lähemat Riia t. nr. 55, Komisjoni kontoris.

Wälja üürida

töökuseruum

ühes elukorteriga Uueturu tän. nr. 10. Küsida Riia t. nr. 55, Komisjoni kontoris.

2-toaline korter

köögiga ja 2 ühetoalist korterit üürile anda. Töökuse tn. 13, korter 16.

Tartu teated.

Lahkhelid kohalikus katoliku koguduses.

Waimulik ajawat Saksa politikat.

Möödunud pühapäewa õhtul wõis Tartu katoliku koguduse maja ümber suuremat rahwahulka näha. Ärritatud toonil rääkimisest, uste ja akendele koputustest wõis märgata, et siin midagi iseäralikku lahti on. Nagu selgus, olid koputajad Poola ja teistest rahwustest katoliiklased-saadikud, kes Riiast kohale sõitnud ülem-piiskopiga asju tahtsid seletada, kuid neid ei lastud sisse. Nimelt oli kohaliku kjendsi (õpetaja) ja koguduse wahel tüli tekkinud. Kjends, rahwuse poolest sakslane, olla awalikult katoliiklasi-sakslasi teistest eraldama hakanud, neile mitmesuguseid eesõigusi soodustanud ja kirikuteenistusele ainult Saksa keele wõtnud, millega teistest rahwustest katoliiklased rahul ei ole.

Selle kohase protesti oli waimulik tähelepanemata jätnud ja oma ülesastetega wahekorra nii terawaks ajanud, et koguduse poolt Riiast ülempiiskop wälja kutsuti, kes asja pidi lahendama.

Ülempiiskop Cechini sõitis ka läinud pühapäewal kohale, kuid kjends hoidnud tema siiajõudmist teiste ees saladuses, andes ainult jakslastele sellest teada.

Nii kui näha, pooldanud ülempiiskop, kes asjaga wast ühekülgselt informeeritud olnud, kjendsi tegewust. Protesteerijad olid tema kohale jõudmisest ikkagi teada saanud, kutsusid koosoleku kokku ja tegid otsuseks telegrammiga küsida, millal kõrgem waimulik neid jutule wõtab. Kui mõnetunnilise ootamise järele eitaw wastus järgnes, otsustasid koosolejad isiklikult kokkusaamist nõuda ja läksid.

Ülempiiskop, kes alul politseiga ähwardanud, lasknud jutulesoowijad ometi sisse. Nähtawasti kokkuleppele ei jõutud, sest mõne minutilise seesoleku järele olid wäljatulejad ärritatud ja nõudsid kategooriliselt kjendsi lahkumist koogudusest, lubades wastasel korral kõrgemale poole edasi kaewata. Katoliiklasi, Poola, Leedu, Eesti j. t. rahwustest olla koguduses 200 ümber, kuna sakslasi märksa wähem.

Tartu kommertsgümnaasiumi 7. aastapäew.

Eile keskpäewal kogus terwe Tartu kommertsgümn. ja kaubanduskooli arwukas perehes kutsutud külaliste ja kooliwilistlastega kooli aastapäewa aktusele, et pühitseda seitsmendat aastapäewa.

Kooli senisest tegewusest ja läinud aastast töösst andis lühikese ülewaate dir. W. Tubin, äramärkides asjaolu, et kutseharidus suuremat poolehoidu ja tähelepanu hakkab leidma.

Käesolewa semestri alul oli õpilaste arw 452. Neist naisõpilasi — 288 ja meesõpilasi — 164.

P. Jucki austamine.

P. Jucki 60 a. sünnipäewa puhul, 9. skp. oli rohkesti noori ja wanu sõpru õhtul koguud sünnipäewalapse perekonda. Tartu majandusliste organisatsioonide poolt anti üle aägus aadress. Oli saabunud terwitustelegramme rohkel arwul, nende seas tänusõnad ka „Wanemuise“ eestseisuselt, kus P. Juck 16 aastat järgimööda tegew olnud. Terwituskõnedele ja teenete meeletuletustele ei tahtnud lõppu tulla.

Tartu konserwatooriumi registreerimislugu.

Nagu kuuleme, on haridusministeeriumi korraldus Tartu konserwatooriumi sulgemise asjus asjaomastes ringkondades ärewust tekitanud. Lisaks eilsele teatele tähendame, et Haridusministeeriumi korraldus on tehtud riigikogu poolt wastu wõetud ja „Riigi Teat.“ nr. 97 läinud aastal awaldatud „Eraõppeasutuste seaduse“ põhjal. Registreerimise sundus oli selle järele ainult neil erakoolidel, kes üldse weel ei olnud registreeritud, nende seas ka Tartu konserwatoorium, kuna eraõppeasutused, mis enne nimetatud seaduse maksmahakkamist registreeritud, registreerimisele ei kuulu.

Wabaõhu-muuseumi peod

algawad esmaspäewal kell 3 „Bürgermusses“ etendusega lastele. Kell 8 õhtul järgneb pidu wanadele. Esinewad wanad mängumehed, tantsijad ja t. Teiste seas ka kuulus Torupilli Juss.

Laste karskuswõistluskirjutus algkoolides.

Täna, 11. märtsil on kõigis algkooles ja lootusringides, kes end E. Õp. Karskuskaswatusliidu poolt korraldatawast laste wõistluskirjutusest osawõtjaiks üles on annud, wastawa wõistlustöö kirjutamine.

Nimetatud töö seisab selles, et wõistluskirjutuseks ettewalmistunud õpilased tulewad täna warem kotkuräägitud kellaajaks sule ja paberiga warustatult koolimaija, kus siis ühises ruumis koos olles wõitlust juhtiw õpetaja igale õpilasele trükitud lehekese annab, millel on juhised kirjutamise kohta ja teatawaid küsimusi. Wiimaseile tuleb anda õpilasil kirjalikult lühikesed, kuid tabawad wastused, warem ühiselt lühiõpilased raamatukese „Mis õpime lootusringis“ põhjal.

Kirjutamiseks on aega kolm tundi. Pärast korjab õpetaja tööd kokku, parandab neis suuremad wead ja ühtlasi hindab nad. Siis saadetakse tööd Õp. Karskuskaswatusliidule Tartu, kus nad uuesti hinnatakse ja iga kooli kohta paremate tööde kirjutajaile auhinnaks lastekohaseid raamatuid määratakse. Peale selle saab iga õpilane nägusa mälestuslehe.

Ainult naistele!

Rahwalik loeng terwishoiust.

Pühapäewal, 11. märtsil kl. 5 p. l. on terwishoiu muuseumis, Aia tän. 46, rahwalik loeng terwishoiust ainult naistele. Loeb dr. Amanda Touart teemil: „Suguhaigused“, siifilis, tripper ja pehme shanker. Haiguste saamise wõimalused, tundemärgid ja haiguste wastu wõitlemine. Loengut selgitawad walguspildid. Sissepääs maksuta.

Tänuawaldus.

Wabadussõja inwaliidide koondus awaldab Tartu majaomanikkude seltsile, iseäranis aga seltsi esimehele hra Allikule südamlikku tänu wastsündinud wabadussõja inwaliidide koondusele esimesena awitaja käe pakkumise eest 50 krooni annetuse ja koonduse kantseleile ruumide tasuta tarwitada andmise näol.

Leotusringide kewadpüha.

Kewadpüha kawatsetakse käesolewal aastal korraldada 5. ja 6. mail ühel ajal ülemaalise karskuspühaga. Sel puhul saadab E. Õp. Karskuskaswatusliit kõigile koolidele wastawad materjalid ja juhtnöörid karstustundide ja laste karskuskoosolekute ning -pidude korraldamiseks. Samal ajal antakse 2. laste wõistluskirjutusest osawõtjatele kätte auhinnad ja mälestuslehed. Haminile on esitatud wastaw soowiawaldus nõusoleku saamiseks ses suhtes.

Loosid wäljawõtmata.

Tartu malewa loteru-alleger loosidest o weel mitmed ära wõtmata, nimeseas ka ombluimajin (nr. 409) ja woodi (nr. 225). Grammofoni sai keegi noormees ja adra — tegelit poolmees maalt, nii siis asjad õigel kohal. Maamees ostis ainult 20 loosi, raisates sellega 100 m. kuid sai adra, mis mitu tuhat wäärt.

Wäljawõtmata loose saab kätte malewa staabist weel esmasp. ja teisipäewal, 12. ja 13. märtsil kl. 12—1 lõunal. Pärast seda loetakse wõidud malewale kingituks, mis enesest on ka teada witataw.

Tehtud töö.

On soowi awaldatud, et rahwalunle korjamise kohta sagedamini aru antaks. Et mitte ajalehe ruumi raisata, teen seda lühidalt. Tänase esimese kahe kuu jooksul on mulle saatnud wajutte, wana usku, wanusõnu, laule ja mõnesuguseid teateid J. Gutwes Rõugest 4 korda, P. Ariste Tartust 4 korda, E. Unter Tartust, A. Kuldsaar Sõrwest 3 korda, E. Kase Tõrwast 2 korda, A. Treu Helmest, niisama K. Lillimägi, J. Meoma tel Wiljandist, J. Jir Karksist. W. Erm Tori, F. Drewerk ja L. Hammermann Tallinnast, ja P. Mensit Emastest. Jõudu korjamiseks!

M. J. Eisen.

Tartu koguteos koolidele.

Tallinna linna kooliwalitsus tellis koguteosi „Tartu“ 27 eksemplari wäljajagamiseks koolidele. Seda peaksid tegema ka teised kooliwalitsused, kes raamatut weel ei ole oma koolidele muretsenud.

Kaks koguteost.

Tartu õpetajate seminari 100 a. juubeli puhuks ilmuwad kooli wilistlaskogu toimetuse ja kirjastusel kaks koguteost. Esimene neist annab laialdase läbilõike seminari tööst 100 aasta kestel mälestuste dokumentide, piltide ja lõpetajate elulugude näol. Teos on umbes sama suur kui ajakirjanikkude toimetatud „Mälestused“ ja maksab ette tellides 5 kr. Teise teose ala on kitsam, kuid siiski sama huwitaw, nimelt antoloogia seminaristide ajakirjadest, eriti „Kumast“. Toimetusel on awanenud wõimalus kasutada wanemaid „põrandaaluseid“ ajakirju. Muuseas leidub seal ka mõningaid asju meie wabadussõja kangelaselt ltn. Kuperjanowilt.

Aastapäewa puhul korraldab seminar ka pedagoogilise näituse.

Mütmika kursused.

Eesti wõimlemisõp. seltsi Tartu osakonna poolt, mis algasid 1. märtsil 5. algk., jatkuwad 12. skp. kl. 7 õht. sealsamas. Prl Kurfelt Tallinnast jatkab tööd Labani süsteemis. Palutakse Tartu õpetajaskonda osa wõtta.

Kõned, koosolekud ja pidud.

Naisühing. Esmaspäewal, 12. märtsil kl. on liikmete-õhtu.

Referaat. Teisipäewal, 13. märtsil kl. 7 eesineb ülikooli peahoones keemia auditooriumis referaat-koosolekul mag. chem. A. Mickwitz teemil: „Selenzellen als Kolorimeter“.

J. O. G. T. Jakobi tän. 8, pühapäewal, 11. märtsil kl. 8 õhtul huwiõhtu referaadiga.

Wanakultuuri-õhtu. 11. märtsil kl. 8 korraldab Ü. E. N. Ü. Tartu osak. „Karskuse Sõbra“ ruumes „Wanakultuuri-õhtu.“

Tartu majaomanikkude juubelitingitus.

Kingituste kogusumma tõuseb 1½ miljoni mk. peale.

Meile on saadetud awaldamiseks kiri: Tartu Majaomanikkude Seltsi juhatus teatab, et majaomanikkude üldkogu otsuse järele wabariigi 10. aastapäewaks kehwematele üürnikkudele kingituse tegemise kohta on esitatud allkirju üüri kinkimise ja wõla kustutamise kohta kogusummas 1.010.322 mk. peale ning rahas toodud 123.206 mk. Et osa majaomanike, kellest teada, et nad üüri kinkimist toimetanud, allkirju pole esitanud, siis wõib kaunis kindlasti öelda, et kingitud kogusumma 1½ miljoni marka wälja teeb. Toodud raha on seltsi juhatuse ja üldkoosoleku poolt walitud iseäralise komisjoni ühise otsuse järele järgmiselt ära tarbitatud:

Lasteaia ja laste päewakodu heaks	24.915 mk.
Algkoolide kehwematele õpilastele	37.000 „
Linna hoolekogu laudu jagatud	25.000 „
Komisjoni laudu waestele jagatud	21.291 „
Wabadussõja inwaliidide koondusele	5.000 „
Sõjast. sõjameeste üh. Tartu osak.	5.000 „
Linnawalitsusele aastap. kulude katteks	5.000 „
Kokku	123.206 mk.

Majaomanikkude üldkogu otsus kehwematele elanikkudele wäikese toetuse tegemise kohta on üldist heakskiitmist ja poolehoidu leidnud. Juhatus on saanud elanikkudelt ja ajutustelt rohkesti tänukirju; samuti palju tänu on awaldanud abisaajad isiklikult kõige soojemates sõnades.

Seltsi juhatus tänab kõiki, kes üldkogu otsust lahkel meelel täitnud ja selle kordamineku kaasaidanud. Iseäranis täname „Postimeest“, kes oma weergude läbi meie ettewõtet hoogsalt toetanud.

Juhatus on kindel, et selle otsuse teostamisega on majaomanikud wabariigi juubelipäewal pidulik meeleolu tõstmiseks ja üürnikkudega edaspidise hea wahekorra hoidmiseks suuresti kaasa mõjunud.

Juhatus on registreerinud kõik majaomanikkude nimed, kes ülesskutse peale reageerinud ja majaomanikkude üldnimekirjas wastawad märkused teinud. Neid majaomanike, kes weel kuittungeid ehk oma osa pole ära toonud, palume seda teha kõige lähemal ajal.

Juhatuse nimel:

Esimees: O. Allik.

Sekretär: A. Kullam.

Teater ja muusika.

„Wanemuises“ täna „Kolm waest tütarlast“

juba kuuendat korda. Kolm waest tütarlast ja kolme kõrgest kaualeeri on äratanud publiku poolt alati kõige suuremat määrat ja pannud teda aja elama algusest lõpuni. Nalja eest hoolitsed iseärants tuje tõstjepoiss, kel on peale naeduse weel kuldne süda.

Teisipäewal wiimast korda (alanda ud hindadega) „Tsareewitsch“.

Ettewalmistusel Labiche'i haruldaselt naljakas „Itaalia õlgkübar“.

„Wanemuise“ talitus.

Täna kell 1/23 „Naiste mässu“ esietendus

„Wanemuises“ Tartu Töölisteatri korraldusel. „Naiste mäss“, mis kujutab Fuente Ovenjuna nimi wõitlust teda rõhuwa türanniga on Lope de Vega kaasaegsiskuwamaid ja wägewamaid teoseid ja puwitab sellasena kõiki. Mässu-, wõitluse-, piinamise- ja wõidustseenid panewad meid kaasaärisema, kaasa wihastuma ja kaasa rõõmustama. Muusika, laul, wärwirikkad dekoratsioonid ja kostüümid. Lawastus W. Mettuselt. Waheajal peale 4. ja 8. pildi. Töölisteater büroo.

Üliõpilaskonna segakoori lauluharjutus on täna, 11. skp. punkt kl. 1 üliõpilasmajas.

Omawaheline kooswiibimine täna kl. ½10 õhtul.

Akadeemilise meeskoori peatse kontserdi pärast on harjutus esmasp. kl. 6—8 üliõpilasmajas.

Kaitsemalewa teated.

Gaasikompanii õppus on esmaspäewal, 12 märtsil kl. 7—9 õhtul ülikooli füüsika auditooriumis.

Toimetusele saadetud kirj.

Siendus „Postimehes“ nr. 59 ilmunud kirjutuse puhul „Kas sina see ainus wõõras ole Jerusalemmas?“

Nagu ülaltähendatud kirjutuse autor öeldi tähendab, on Eesti Punase Risti ülesandeks ka noorte kaswatamine tublideks ja aufateks inimesteks ja isamaaliselt mõtlejaiks riigikodanikeks. Selle eesmärgi saawutamiseks ja noortes tõsise isamaa-armastuse kaswatamiseks on N. P. R. alati walwel olnud ja kasutas selleks ka meie suuremat riiklist ja rahwuslist rõõmupäewa — iseseisewuse 10. juubelipäewa, mis puhul „Noorte Punane Rist“ ilmus ühes erilise juubeli wälja-andega. Eksikombel oli aga osa ajakirja ilma selle wäljaande wahelelisamata laiali saadetud, millest siis ka see arusaamatus, mida N. P. R. toimetus ka siinkohal wabandada palub.

Tellijatele, kes ajakirja ilma lisata said, saatis toimetus need kohe peale eksituse ilmsiks tulekut eraldi kätte.

N. P. R. toimetus.

Sport.

„Kalew“ lõpulikult meister.

Tartu „Kalew“ kohtus jääpallis läinud pühapäewal Tallinna „Eduga“. See wõistlus pidi lõpuwõistlus olema ja wõitja „Kalew“ tänawune B klassi meister. Peale wõistlust esitas aga Pärnu „Terwis“ liidule protesti, sest neid oli wõistluste arendamisel täiesti kahesilma wahele jäetud. Liidul ei jäänud muud üle, kui määras Pärnu „Terwisele“ wõistluse Tartu „Kalewiga“, mis pühapäewal pidi olema Tallinnas. Kuna aga „Terwis“ Tallinna sõidust ära ütles, tunnistati „Kalew“ „Terwise“ wõitjaks ja ühtlasi ka lõpulikuks meistriks.

Riigikohtu otsused.

Riigikohtu tsiwiilosakond otsustas tagajärjeta jätta Georg Burgi, Hans Auru, Ann Kõrgemäe, Anton Saablini, Anna Waganowi, Paul Hüwa, Karl Kurbergi, August Jürgensoni, Hans Wiitaeki, Hans Johansoni, Eduard Pehmanni, Tõnis Rosenmülleri, Karl Reinholdi, Rein Strikwaldi, Anna Põldsaare ja Ann Petersoni kaebused.

Kaebused tühistati Karl Kondase, Aline ja Leo Kuuriku, Jaan Stiimi, Oskar Rubeli, Johan Lihtsaare ja Jaan Leppiku, Eduard Simsoni, Jaan Kiesleri, Karl Kangru ja otsekoheste maksude peawalitsuse kaebeasjades.

Otsuse kuulutamised lükati edasi 22. märtsi peale a-s. „Tartu metalliwabrik G. ja H. Lellepi“, neljas Tartu rätsepatööliste ametiühisuse sõjaministeeriumi ja Karl, Emilie, Eduard, Oskar Madissoni ning Liine Tepaskindi kaebeasjades.

Tartu Kaubandus-Tööstuse Selts.

Kolmapäewal, 14. märtsil 1928. a. kell 7 õhtul Seltsi ruumides, Suurturg nr. 17,

aasta-peakoosolek.

Päewakord: 1) Koosoleku juhataja ja protokollija walimine. 2) Aruanne 1927. aasta eest. 3) Eelarwe 1928. a. kohta. 4) Walimised. 5) Läbirääkimised.

Märkus: Kui kella 7 õhtul tarwilik arw liikmeid kokku ei tule, siis peetakse teine koosolek sama päewakorra järele kell ½8 ära, mis põhikirja § 32 põhjal liikmete arwu peale waatamata otsusewõimuline on. Juhatus.

Karl Helmer'i

ainukene poole hinnaga moodsate

tantsude kursus

algab 14. märtsil Lille tän. 1. — Üles anda kella 1—4 l. Õpetatakse kõiki pidu- ja kunst-tantse. Eratunnid iga päew.

Wäga tähtis on kõigile!

kus keegi oma tasku-, seina- ehk lauakella, grammofoni, õmblusmasina, jalgratta, jahipüssi, rewolwri, hõbe- ja kuldasjad jne. parandada laseb, et hea saab. Niisugused tööd tehakse kõige paremini wilunud töötegijate poolt täie wastutuse all, ka on äris kõikugu tarwisminewad osad ja jaod alati suurel möödul saadawad, sellepärast tehakse niisugused tööd kõige odawama hinnaga Tartus, Reinholdi kaubamajas.

Jalgrataste emaillimine

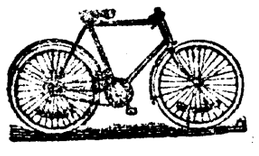

ahjus põletatult 120° all, saab haruldaselt ilus ja wastupidaw. — Jõudsid kohale Inglise ja Rootsi jalgrattad, nende osad ja kummid.

Firma Otsing

Rüütli tän. nr. 13, Tartus.

Mööbl. tuba

wälja üürida. Uueturu tän. nr. 12—1.

2 ilusat

mööbliga tuba

elektriwalg., erafisfekäiguga ära anda. Tähe t. 69—4.

Mööbliga tuba

erafisfekäigu, tütte ja elektriga korralikule ametiskäijale naisterahwale ära anda. Näha pühap. kella 10—11 ja 4—5 Turu tän. nr. 35.

Remonteerit., suurem, waikne, täielikult möbl. erafisfekäiguga

tuba

härrale aastaüürnikule ära anda. Meltsiwesti t. 18—1.

2-toaline

korter

köögiwõimal. üürile anda. Raatuse t. 53, küsida kojamehelt.

Korter

kahetoaline,

üürile anda. Puiestee tn. 29, krt. 3.

1-toaline korter

ära anda. Meltsiwesti tän. 22.

Korter

1-toaline üürile anda. Pihkwa tän. nr. 104, krt. 3.

Tuba

elektriwalg. ja keeduwõimalusega üürile anda. Peterburi tän. 56.

Korter

2 toa ja kõgiga ära anda. — Jaama tän. nr. 49.

Korralik mööbliga tuba

wastu wäikest, erafisfet., elektriwalg., wälja üürida. Tööstuse t. 16—23, h. kl. 8-12 ja peale kl. 2.

Müümised

Müüa hea

tahwelklawer

ja 2-hobuse wooriwehewärk ühes riistadega. Ülesostjatel mitte tülitada. Lubja tän. 12, korter 1.

Tamme linnaosas juhtumisi

müüa maja.

Teateid saab Wäike Kaar 10.

Lõuna ja kohwi

serviise

kaunistustega

tasse

fajanss ja portsellaan

kruuse

soowitab rikkalikus wäljawalikus tuntud odawate hindadega

A-S.

D. Mirwitz ja Pojad

Raatuse tän. 6.

Head, tarwitatud

kangateljed

odawasti müüa. Pihkwa tän. nr. 116, krt. 15.

Müüa

kuhi ristikheinu,

140 puuda. Krüüdneri wald, Wirblase talu.

Müüa

mootoreid

5—15 H. P. Müüja aadress: Tartu Ühispank, Paulson.

Uus diiwan

odawasti müüa. Mööduka hinnaga tehakse igasuju polstertöid. Tööstuse t. 18, pühap., ainult kella 2.

Talukoht

müüa wõi rendile anda, 4 km Tartust, Raadi wallas, Nuusti talu. Sealsamas müüa lehmi, hobuseid ja sigu. Lähemaid teateid saab Wene tän. nr. 10, kauplusest.

Tühje kotte

müüa Aleksandri tän. 24-a, J. Mutso töö-tuses.

Maja müüa

aiaga. Pihkwa tn. 27. Teat. saab Riia tän. 59, krt. 1, kella 12—2-ni.

2 käsitöötrunti

edasi anda. Teateid saab Herne tän. 14—3. Sealsamas hea jahipüss odawasti müüa.

Müüa heinafegaseid

rukkiõlgi.

Mäha Ropka m., Saariku talus. Kaupa tehakse Tartus, Roosi tän. 5, krt. 10.

Kartuleid

müüa. Uueturu tän. nr. 19, mööbliäris.

Kontrabass

müüa Ropka pargi tän. 119.

Paariks kuuks soowit. üürida

trümoo peeglit.

Jaani t. 8, juuksetöötus, ehk pühap. Soola t. 8, kella 12—3, A. Raud.

Korter

4 tuba ja kõik ühes kõrwalruumidega üürile anda Tammewäljal, Tamme puiestee 15.

Ostmised

Käsikoorelahutajat

mahutusega 400 — 600 liitrit, soowitakse osta. Suurturg 1, rätsepäaris.

Soowitakse osta

wäikest maja,

wõimalikult aiaga, hinnaga kuni 300.000 m. Teatada sõt. „Eesliinn“ all.

Ostan piljardit.

Teatada 11. märtsil Holmi t. nr. 26. E. Tultsen, kl. 8—9.

Ostan

tühje õlle- ja weini

pudeleid ja korwe.

Ed. Mucheli kolonniaal- ja liköörikauplus, Tähe tän. 83.

Kaine ja korralik

autojuht

soowib kohta taksi- ehk eraisiku-auto peale. Kirjalikult slt. A. W. S. all.

Inglise keele tunnid.

Tähe 83—1.

Lokitakse juukseid

wäikese maksu eest. Wiljandi tän. 6, krt. 6.

Kellel on wõimalik

100.000 mrk.

III linnajao maja esimese obligatsiooni peale laenata? Pakun teatada „Postimehe“ raamatukauplusse „100.000“ all.

Tööpakkumised

Perenaist

wajatakse wäljaspoole Tartumaad. Tarwilik haridus, korraiduswõime, oskused linna ja talu majapidamises, soowitaw pikema kaswuga, jutukas, sümpaatne. Teatada eluloo kirjeldusega slt. „Linn + maa“.

Wilunud

kingseppa

õmmeldud nahkkontsa töö peale on kohe tarwis. Kaubahoow 34.

Wajatakse kohe

wanainimest

ehk tütarlast kahe lapse järelwaatajaks, soowitaw, kes omast korterist saab käia päewiti. — Karlowa tän. nr. 26, k. 3.

Töötundjat

kingsepa õpipoissi

tarwis Wladimiri tän. 30, krt. 4.

Kuduja wajab

õpilasi

Lodja tän. 19, krt. 8.

Otsitakse Saksa keelt waldajat

preilit laste juurde,

kes oskab klawerit mängida. Tulla Lihapoe tän. 7—1.

Wajatakse

juukselõikaja õpilast

(neidu). Teateid saab Lootuse tän. 27—2.

Haritud wilunud

kaswatajanna

leiab koha Wõrumaale, haritud perekonda 3 a. ja 6 a. poeglaste juure. Isiklikud soowitused on tarwilikud. Küsida 14. skp. „Liiwimaa“ wõõrastemajas kella 11—12 päewal.

Mütsitegija otsib õpilast.

Aleksandri t. 40—2 II k. p.

Wälja üürida

koridoriga

elukorter, 3 tuba ja kõik, 3. kor., fisfet. hoowist

tööstuseruum 2 aknaga, fisfekäik hoowist ja

2 tuba.

Järele küsida Jaani tän. 16. H. Schmidti kontoris, kella 11—1 p.

Tööstuseruum,

2 w. tuba on kohe üürile anda, kohane kingsepale, õmblejale, kudujale ehk muule, kel wäike perekond ka elamiseks. Aleksandri tän. 24, all.

Suur tuba

keeduwõimalusega ära anda Tähtwere tän. 48.

Rafinal,

Laane Tepol wõetakse „Postimehe“ tellimiñ wastu Jaan Pragi taupl.

Tänawaärsed

2 tuba

üürile anda, kohased kardsepale, tislerile treialile, kudujale ehk muu käsitöölisele. Lai t. 7, k. 1.

✝

Karl Jlwes

Sünd. 2. IV 1884.
Surn. 9. III 1928.

Leinajad omaksed.

---

6. märtsil warises maanalasse 80 aasta wanaduses meie armas isa

Hendrik Hansu p. Rooma.

Matmine 13. märtsil Sarakuste Torult Wõnnu uuele surnuaiale.

Waikses leinas
lapsed ja lastelapsed.

✝

Mari Käärik

(sünd. Säga)

Sünd. 2. XII 1841. a. Uues-Suislepa.
Surn. 10. III 1928. a. Tartus.

Matmine Tarwastu surnuaiale 14. märtsil.

Sügawas leinas lapsed ja lapselapsed.

Oma emale ruttas järele 9. märtsil kell 11 õhtul minu tütrekene

Hilda

sünd. 28. weebr. 1928. a.

Kirstupanek pühapäewal kell 8 õhtul.
Matmine esmaspäewal, 12. märtsil kell 4 p. l. leinamajast Puiestee tän. nr. 15.

Sügawas leinas isa Th. Lampson.

WANEMUINE

Kolmapäewal, 14. märtsil kell 8 õhtul

GERD NEGGO

tantsustuudio etendus

Gerd Neggo isiklikul kaastegewusel

Pääsetähed eelmüügil „Wanemuise" kassas kella 11—1 e. l. ja 5—7 õhtul.

Eesti Tehnikalise Järelwalwe Seltsi

korraline peakoosolek

peetakse 25. märtsil 1228. a. kell 1 lõunal wäikses Börsisaalis, Tallinnas, Pikk tän. nr. 17.

Päewakord:

1. Koosoleku juhataja ja protokolli kirjutaja walimine.
2. Eelmise peakoosoleku protokolli kinnitamine.
3. Juhatuse tegewuse aruanne.
4. 1927. a. tehniline aruanne.
5. 1927. a. rahaline aruanne ja tema kinnitamine.
6. Tariifide kinnitamine.
7. 1928. a. eelarwe kinnitamine.
8. Walimised põhikirja järele.
9. Läbirääkimised.

Kui määratud ajaks tarwilist arwu liikmeid kokku ei tule, peetakse selsamal päewal 25. märtsil kell 2 päewal nendes samades ruumides teine korraline peakoosolek, mis kokkutulnud liigete arwu peale waatamata on otsusewõimuline (põhik, § 50).
Peakoosolekust osawõtmiseks tuleb 1927. a. seltsi liikmekaart ette näidata. Peale selle, kui keegi hääle tahab edasi anda, siis tuleb talitada seltsi põhikirja § 53 järele: „Seltsi liikmed wõiwad oma hääle teistele liigetele edasi anda wolituse läbi, mis juhatusele tulewad ära anda enne koosoleku algust. Üle kahe wolituse ei wõi ühelgi liikmel olla".

Märkus: Et kergendada wolituste äraandmist, palutakse neid esitada seltsi kontoris, Suur Kloostri tän. 22, juba enne kella 12 päewal, 25, märtsil 1928. a.

JUHATUS.

Majaomanikkude Seltsi saalis Tähe tän. 29

Pühapäewal, 11. märtsil s. a.
L. M. Ü. näitetrupi korraldusel

Prof. Seinak'i noorendamise probleem.

Põõrane jant 3 järgus. Naer pisaratesi!
Waheaegadel ja **tantsuks** mängib puhkpillide orkester.
Tantsud publikumi soowil hääletamise teel, kas wanad ehk moodsad. Algus kell 9 õ. — lõpp tell 3 hom.
Pääsetähed 40—50 senti.

Uudis! **1928** Uudis!

Mantli-kostüümiriideid

moodsates wärwides ja mustrites rikkalikus walikus wäga mõõdukate hindadega soowitab

M. Jänes'e suuräri

Kaubahoowis nr. 11/12. Kõnetr. 5-91.

Wanemuise teater

Pühapäewal, 11. märtsil kell 8 õhtul

Kolm waest tütarlast

Hermann Feineri ja Bruno Hardt-Wardeni operett 4 waatuses.

Willi Kollo laulusõnad.
Walter Kollo muusika.

Lawast. Elli Põder-Roht
Muusikajuht J. Simm
Dekoraator W. Haas
Tantsud R. Rood

Uued kostüümid ja dekoratsioonid.

Laulude sõnad müügil.

Üli- ja kooliõpilaste pääsetähed makswad.

Teisipäewal, 13. märtsil kell 8 õhtul

alandatud hindadega

Tsareewitsch

Bela Jenbachi ja Heinz Reicherti operett 3 waat.
Franz Lehari muusika.

Uued kostüümid ja dekoratsioonid.

Üli- ja kooliõpilaste pääsetähed makswad.

Tartu Töölisteater

„Wanemuises"

Pühapäewal, 11. märtsil kell ½3 p. l.

Esietendus:

Naiste mäss

Lope de Vega rahwatükk 15 pildis.

Lawastus: W. Mettus.
Dekoratsioonid: W. Haas.

Pääsetähed: 1 kr., 70 ja 40 senti ühes riidehoiuga eelmüügil „Wanemuise" kassas.

Tervishoiu Muuseum

Aia tn. 46.

Pühap., 11. märtsil s. a.
loengainult naistele
Loeb dr. **Amanda Touart** teemil:

Suguhaigused.

Süfilis, tripper, pehme sanker. Haiguste saamise wõimalused, tundemärgid ja haiguste wastu wõitlemine.

Loengut selgitawad walguspildid.

Sisseminek waba.

Algus kell 5 p. l.

Äriruum

üürile anda Raekoja tän. 15. Järele küsida majaomanikult.

„Kalewi" uisutee.

Kell 11 homm.
jääpalliwõistlus
Keskkooli koondis — „Kalew" B.

Õhtul kella 7—10

Kell 2 p. l.
jääpalliwõistlus
Korp! „Vironia" — „Kalew" A.

uisutee lõpp-pidu

TANTS. Wahetpidamata muusika. 2 orkestrit. Pääsetähed 10 ja 15 senti. ILUTULESTIK.

Elegantne kleit, kostüüm ja mantel
on praegusel hooajal ainult

Kashast

mida suures walikus leiate

H. Baumann'i ärist
Kaubahoow nr. 1, telef. 6-76.

Enne kui oma sisseostu teete, palun minu suurt walikut waatama tuila. — Kaup on waateaknal.

Wene teater.
Direktsioon A. W. Pronikow. Saksa teatri ruumes.
Pühapäewal, 11. märtsil s. a.

A. ja M. Werewkin'ite ainuke kontsert

Estonia teatri artisti A. Arberi kaastegewusel.
Klaweril S. Mamontow.
Algus kell 8.
Piletite eelmüük muusikariistadeäris „Teater ja Muusika" Rüütli tän. nr. 8, etenduse päewal teatri kassas kella 11—1 ja õhtul kella 6 peale.

Peenendamismasinad

Kiwipurustajad, waltsid, kollerkäigud, weskid, ringpurustajad, sihtmasinad, söelumistrumlid kuni suuremate mõõtudeni.

Liiwa-, kruusapesemis- ja sorteerimismasinad.

Wee ja mehaanilised

pressimississeseaded

tsemendi-, terrazzo- ja granitoidplatedele.

Matritsid ja shabloonid.

Lubjaliiwakiwi- ja asbesttsementtahwlite seaded.

Masinawabrik

Dr. GASPARY & Co.

Markranstädt, Leipzigi juures.
Katalog nr. 226 hinnata.

Püüliweski „Palu"

Maluperas

tõstetakse jälle peale põhjalikku remonti. Töö wanaftuntu hea kuues. Hinnad mõõdukad: püüli 25 senti puud, „Hõõlmes" (kaeratangud) 25 senti: kruubid, kruubitangud 20 senti, roowijahu 8 senti, lihtjahu 5 senti, seemnepuhastamine 5 senti puud.

Kõige austusega
rentnik Erh. Koik.

Käesolewaga on meil au teatada, et oleme 10. ftp.

prõv. Jul. Himmelhoch'i rohu- ja wärwikauplused
Tartus, Riia tän. nr. 1,

Dentaal depoo

osakonna awanud. Peame oma meeldiwaks kohuseks Teid südamlikult Teie lahkuse eest tänada ja ühtlasi paluda meie osaks saanud heatahtlust ka meie osakonnale üles näidata.

Kõige austusega
Aktsia-Selts „Eesti-Jwa".

Hästi kasutoow

tööstus

palju tarwitatawa kauba walmistamiseks on juhtumisi edasi anda. Pakkumised saata sit. „Kasulik" all.

Wilunud stenografistid

wõtawad endi peale kõnede stenograafimisi koosolek. ti ja muid sellekohaseid keitwaid wõi ajutisi töid. Kastani tn. 1, krt. 4. Lubi.

Töötsimised

Ehitusmeister,

kauaaegse praktikaga, wõtab kõikisugu **ehitustöid** oma peale, walmistab **ehituisprojekte** ja **eelarweid** tööde peale. Täielik wastutus. 1

K. Kirk, Tartus,
Wäike Maarjamõisa tän. nr. 13 - 1, telef. 10-35.

Joh. Jostoff'i raamatupidamise ja masinkirja kursusele

Küütri tän. 16 wõetakse weel uusi õpilasi wastu gruppi ja üksikuik, kõigi ja eriainete peale. Õpetajad saawad tunnistuse ja soowituse kohatuulamisel.

Matemaatika

(algebra, geom., trigonom., analüüs), **füüsika** ja **keemia**

tunde

annab üliõpilane. Koolitöös järeleaitamine ja eksamitele ettewalmistamine igasse kesskooli klassi. Kodus iga päew tella 3—6 p. l. Kitsas t. 1—1.

Kummitemplite tööstus
ED. VEBER
Tartus, Vene t. 6.

Asut. 1888. a.
Ristiplaatide walmistamine. Wene t. 6. Kes soowiwad ristiplaate mai alguks kätte saada, palun tellimistega rutata.

Suure talu iseseiswaks töö juhiks, eesteajaks, peremeheks ehk mõisawalitseja abiks

otsib kohta

keskealine waba kodanik. Wilunud ka karjarawimises. Teatada Tartu, Turu t., „Mossi" sisseõidu hoow 11., 14. ja 15 märtsil kella 12—2 päewal. Küsida hoowipoisilt.

Õmblen

meester. riideid weel odawa hinna eest. Lihtülikond 500 m., parem 700—1000 m., poiskestele 300—600 m. Tähe t. 107.

Wõtan tellimisi igasugu

daamide õmblustööde

peale (mantlid, kleidid, pesu). Töö korralik, hinnad odawad. Wabriku tän. 14. A. Wissak.

Täiesti kaine, energiline

autojuht-mehaanik

soowib kohta taksa- ehk eraauto peale. Teated palun saata sit. „mehaanik" all.

Aus tütarlaps,

kena wälimusega, 17 a. wana, ärmiselt raskes seisukorras, soowib mõnda kergemat teenistust. Tunneb wähe kondii ristööd. Kirjad sit. „J. K." all.

Puhastan ja pressin

meesterahwa ülikondi ja palitwid. Töö kiire ja korralik. Hind 100—175 mk. Karlowa tän. 61.

Õmblen

odawasti kleite, 150 marka, ja palituid. Teen wanu ümber. Töö korralik ja kiire. Elisabeti tän. 11, krt. 14, hoowi pealt sissekäik, teisel korral.

Wilunud

aednik

kauaaegse praktikaga aianduse ja mesinduse alal, otsib ametit. Wõtab kõikisugusid aiandusi ja uute aedade planeerimisi oma peale. Teatada Tatiwere tn. nr. 21—4, kella 3—7 p. l. H. H. all.

Tööpakkumised

Wajatakse Saksa keeles kirjawahetust oskajat

preilit,

kes masinal kirjutab. Teatada kirjalikult sit. „W. H." all.

Kingsepa käealust ehk

õpipoissi

on tarwis Kesk tän. 62.

Kuduja wajab

õpilast

mustri- ja lihtmasinate peale. Soowikorral wõib peale õppuse kestwa töö peale jääda. Aleksandri tän. 87, krt. 5.

Wajatakse kainet ja wilunud

pagarit,

kes iseseiswalt oskab töötada. Aadress: Sangaste, Tõrgulinn, K. Lest.

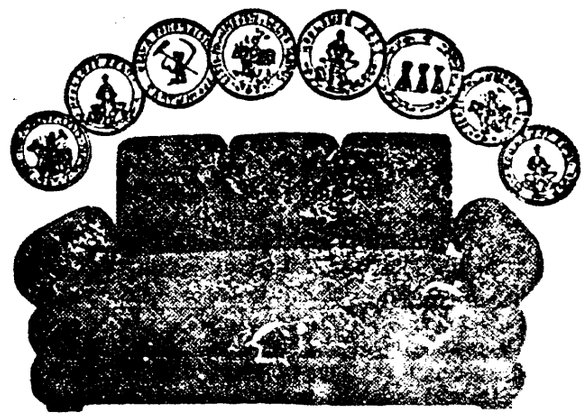

Sadulsepa ja diivanitööstus

A. LELL

Aleksandri ja Ladumise tn. nurgal nr. 3.

Walmistab:

TÜRGI DIIWANEID

Türgi garnituure, kushette, madratseid, mööbli ja sõiduriistade polstertöid.

Kiire ja korralik töö. Wõistlemata odawad hinnad.

Wilunud mootorist

kes „Russ" süsteemilise hõõgpea mootoriga ümberkäia oskab ja selle juures tarwiliku i wähemad remonttööd ära teeb, leiab kestwat teenistust Ts oru sawitööstuses. Aadr.: Antsla, Tsooru postagent., telefon Rõuge 15-e. — Sealsamas leiab teenistust tubli **poiss,** kes hobustega ümberkäia oskab ja täiesti aiatööd tunneb.

Noormees

kellel kohalik haridus, otsib kohta ärisse, müüjaks, raamatupidaja abiks ehk muud tööd. Tunnistused endisest teenistuse kohast. Teatada postkontori isiklutunnistus nr. 2204 ettenäitajale Tartu.

Näorawoltsemist

(Kosmeetika)

annab

GRETE GUTMANN.

Teeb ka manicure'i, pedicure'i, massage'i.

Tuleb ka kodu.

Aadress Karlowa tän. 20, tel. 290. 11—2 ja 5—6.

Tantsukursus

Tantsuprofessor

S. Insarow.

Uue grupi algus esmaspäewal, 12. ja kesk., 14 märtsil kl. 7 8 õ. Gildi tän. 7—13, tel. 11-70.

Kohwik „Linda"

Pühapäewal, 11. märtsil 1928. a.

harjutusõhtu.

Laup., 17. märtsil 1928. a.

Tantsuturniir.

Algus kell 9 õ., lõpp kl. 12 ö.

---

2 tublit

poissmeest

sulasi

wajatakse maale. Kaupa tehakse Rasina mõisas

Kingsepa käealust

ja **õpipoissi** on tarwis. — Lepiku tän. 2.

Maal maja

üürile anda suuretee ääres, sünnis äriliseks ehk tööstuslisekß ettewõtteks. Soowikorral wõin ka ära müüa, maad 1½ wkm. Aadress: Peoja kaudu, piimaühisus „Koit", Braats.

Ostan suuremal arwul

tuuse ja männi laudu

1", 1½, 2" paksud. Lai tän. nr. 21. J. Kubo.

Soowin wedrudega

kõru osta.

Jakobi t. 11, kauplus.

Reede õhtul, 9. ftp. rahwa ülikooli keelte kursustelt tulles Karlowa t. 1, Riia tan. sihis minnes Aia tän., kaotas waene edasõppija musta kiekoti ühes sees olewa raha, isikutunnistuse ja teiste tähtsate dokumentidega **Emilie Hakkaja** nime peale. Palun aufat leidjat waewatasu eest ära tuua Maarja t. 38—3.

Rewisjon Tartu kinodes.

Puudused tulewad kiires korras körwaldada.

Kokkuwarisemise hädaohtu ei ole.

Tartu kinod on kõik juba wanemad ehitused, mille juures on silmas peetud tolleaegseid (Wene) ehitusmäärusi. Nüüd on aga maksma pandud uued määrused (R. T. nr. 36, 1926. a.), mis kinode ehitamise ja tarwitamise suhtes nõudlikumad. Mitmed Tartu kinod sisaldawad puudusi, mis awalikule julgeolekule wõiwad hädaohtlikuks saada ja teise „Heliose“ esile kutsuda.

Sellest wälja minnes pandi linnawalitsuse ülesandel wastawa komisjoni poolt 21. nom. l. a. rewisjon „Apollos“, „Illusionis“ ja „Idealis“ toime.

„Apollo“.

Komisjon jõudis otsusele, et „Apollos“ mitmeid puudusi leitub. Näiteks pääseb rõdult wälja ainult ühe trepi kaudu, kuna aga tingimata peaks kaks wäljapääku olema õnnetuste puhul. Käikude laius rõdul ei wasta uutele määrustele. Aparaadi ruumis leiti katmata puuosad, peaks aga olema täiesti tulekindlad seinad, sest sealt wõib tuli kõige kergemini alguse saada. Samuti on aparaaditoa trepp liig kitsas. Wälisseinad näitawad wäljawajumise tendentsi. Otsustati nõuda seinte ja teiste kandeosade staatilist järelkatsumist.

„Illusion“.

Saalist ooteruumi wiiwad trepid on astmelised, mis kino suhtes lubamata, pinkide asetus ekraanile liiga lähedane (lubatud kuni 5 mtr.), aparaadi ruumi wiiw trepp wäga järsk, wäljakäigu kohtades puudub wentilatsioon, kino hoonet wäljaspoolt piirab igasugune heinapraht ja prügi, mis kergesti wõib tuld wõtta.

„Idealis“

leiti kõik enam-wähem korras olewat, paar wähemat puudust pinkide asetuse suhtes on kergelt parandatawad.

Eriteadlaste komisjon „Apollos“.

Komisjon esitas need tähelpanekud linnawalitsusele. Wiimane otsustas „Apollo“ seisukorra järelwaatamiseks moodustada eriteadlaste komisjoni, sest linnawalitsus ei wõi lubada kinol edasi töötada, kui seal peaks kokkulangemise hädaohtu karta olema.

Eriteadlaste komisjon, kuhu kuulusid linna insener hra Seydenbach, linna arhitekt hr Matteus, ülikooli arhitekt hra Mielberg, maawalitsuse insener hra Lenzius ja wäljastpoolt juurututud inf. Kangro, tegid põhjalikul järelkatsumisel kindlaks, et kinohoone seinad tõepoolest ei ole püstloodis ja on kohati kuni 15 sentim wäljawajunud, kuid maja kokkuwarisemise hädaohu tundemärke siiski ei ole, nimelt ei ole näha wasakeid praegusid. Katuse ehituswiisis konstateeriti ebakonstruktiiwseid nähtusi. Sarikate otsad on looka wajunud, krohw laes kohati lahti. Rõdu konstruktsioon näis rahuldaw olewat, rõdu trepp ei wasta 1926. a. määruse nõuetele.

Kõike arwesse wõttes leidis komisjon, et „Apollo“ hoone juures kokkuwarisemise hädaohu tundemärke näha ei ole, küll aga wõiwad kinooperaatorile ja publikule saatuslikuks saada 1926. a. antud teedeministeeriumi määrustele mittewastawad trepid ja käigud. Meeles pidades, et ministeeriumi normide järele olemasolewat rõdu treppi õnnetuse korral küllaldaseks wõiks lugeda ainult 95 inimese, s. o. poole osa rõdul wiibiwate inimeste päästmiseks, tuleks nõuda kiires korras eeltoodud puuduste körwaldamist.

Inf. Kangro jäi oma eriarwamise juure selles mõttes, et endistest määrustest küllalt peaks olema, kuigi ta ise mõni päew enne seda kõigile kuulutas „Apollo“ peatset kokkuwarisemist. Wäga järsk meelemuutus!

Teedeministeeriumi seisukoht.

Linnawalitsus saatis komisjonide protokollid teedeministeeriumile küsimusega, kas enne 1926. a. määruse maksmapanemist ehitatud kinod samuti peawad wastama uutele ehitusnõuetele. Sealt saabus wastus, et kõigis kinodes tulewad komisjoni poolt märgitud puudused körwaldada. Mis puutub eriti kino „Apollosse“, siis tuleb otsekohe aparaadituum tulekindlaks muuta, tema trepp peab lahtisesse õhku wiima ja seinte korraldamist peab Tartu linnaw. ehitusosakond korraldama. Suurenate puuduste körwaldamiseks ja seisukoha wõtmiseks kino tarwitamise kõlbulikkuse kohta. üldse nõuab ministeerium maja täpset plaani 1 kuu jooksul.

Niisugustesse küsimustesse tuleks muretseda täpne selgus, kiires korras, sest pärast wõimalikku õnnetust oleks see juba hilja.

Leping Türgiga walmis.

Meie saatkond kaubalepingu sõlmimiseks Balkani riikidega on teatawasti praegu Angooras. Saadik Strandmann on sealt wabariigi walitsuse poole pööranud täiendawate seletuste ja wolituste saamiseks, mida lepingu sõlmimisel waja läheb. Walitsus on wälisministeeriumi kaudu saadik Strandmanni palwet täitnud. Seega wõiks peatselt oodata kokkuleppe walmissaam. Türgimaaga kaubalepingu suhtes ning majanduslepingu allakirjutamist.

Üüriseaduse mõju.

Kogutakse andmeid.

Üüriseaduse kaotamise tagajärgede kindlakstegemiseks saatis töö-hoolekandeministeerium eile kõigile linna- ja alewiwalitsustele ringkirja, milles palub andmeid üüriseaduse kaotamise mõju kohta üksikute rahwakihtide korteripuudusele, üürihindadele jne. Ühtlaji palub ministeerium omawalitsusi awaldada oma arwamust üüriseaduse kaotamise kohta.

Balti sakslased Berliinis.

Berliinis peetawale Euroopas elutsewate Saksa wähemusrahwuste kongressile sõitsid Eestist riigikoguliige W. Hasselblatt ja „Revaler Bote“ toimetaja A. de Vries.

Nõudelehed olgu tätelikud.

Politseipeawalitsus saatis asutustele ringkirja, milles tähendatakse, et nõudelehel, millega riigi maksude ja muude summade sissenõudmist politsei poolt nõutakse, ära näidataks, kuhu nõuetaw summa tuleb maksta. Kui sissenõutaw summa kuulub riigi tulude arwele, siis tuleb ära näidata ka wastawa tulu nimetus. Nende andmete puudumisel saadab politsei puudulikult walmistatud nõudelehed ja muud paberid täitmata tagasi.

Soomekeelne jumalateenistus.

Maarjapäewal, 25. märtsil j. a. on Soome-Rootsi Mihkli kirikus kl. 11 soomekeelne jumalateenistus. Jutlustab pastor Lauri Halla Helsingist. Kell 5 p. l. on samas kirikus rootsikeelne jumalateenistus, kus ka pastor Halla jutlustab. Enne korraldatakse ühine koosviibimine muusikalise eeskawaga, millest osa wõtab lektor Mikael Nyberg Helsingist.

Rahwuswaheline maateaduse kongress.

Peetakse 14.—25. juulini Londonis ja Cambridge'is.

Kutse tulnud ka Eestile.

Rahwuswahelise geograafia unioni ülesandeid on olnud internatsionaalsete kongresside korraldamine. Need kongressid on leidnud alati laialdast osawõttu ning on rohkesti kaasa aidanud geograafiline uurimistöö rahwuswahelisele korraldumisele. Wiimane selline kongress peeti neljaausta eest Kairos Egiptuses. Järgmise üleilmse kongressi kohaks otsustati unioni peakoosoleku Brüsselis 15. aprillil 1924 walida London. Nüüd on saabunudki asjaomastele ringidele teade ja kutse käesolewal aastal 14.—25. juulini peetawale kongressile.

Kongressi liikmed koosnewad korralisest liikmeist, internatsionaalsesse geograafia unioni kuuluwate maade geograafilisest institutsioonidest ja wäljaspoolt kutsutud liikmeist.

Kongressi liikmete koondumine algab k. a. 13. juulil Londoni. Järgmisel päewal on union presidendi kindral Bacchelli juhatusel koosolek Briti kuningliku geograafia seltsi majas. Edasi järgneb wastuwõtt Londoni linnapea — lord Mayori — ja Londoni City korporatsiooni poolt Greildhallis.

Tegelik kongressi töö sünnib wanas kuulsas ülikoolilinnas Cambridge'is. Käsitlemisele tulewad kuus peamist küsimust, nimelt:

1) Maaline (küla) asustamine, selle päritolu, põhjused, kuhjumine ja lewimine.

2) Rahwuswahelise kaardi küsimus mõõdus 1:1.000.000.

3) Pliotseeni ja Pleistotseeni astangud, wanniku- ja jõeterrasside tõusu küsimused, eriti Lõuna-Euroopa ja Wahemeremaade kohta.

4) Kliima muutused.

5) Kõrgmägestiku taimestik ja loomastik.

6) Sisemaiselt draineerikud alade kaart.

Töökoosoleku päewadele järgnewad ekskursioonid tutwustawad osawõtjaile peamiselt Lõuna- ja Kesk-Inglismaad.

Kuna Rahwuswaheline Geograafia Union on saatnud kutse osawõtuks ka Eestile, nimelt Tartu ülikooli geograafia instituudile, siis awaneb sellega meie geograafia keskasutisele ülehea wõimalus suhete loomiseks awaral rahwuswahelisel ulatusel. See on seda wajalikum, et Eesti töö maateaduse alal on juba hindamist leidnud Lääne-Euroopas. Eks saanud Eesti walitsus mõõdunud aastal Pariisi kaubandusgeograafia seltsilt maateaduslise uurimise auhinna. Nüüd on aeg käes Eesti geograafilise ekspeditsiooni — ülikooli geograafia kabineti — astumiseks rahwuswahelise geograafia unioni korralikuks liikmeks. See teeb wajalikuks Eesti esitaja saatmise eelseiswale geogr. kongressile Londonis ja Cambridgeis. Pealegi on kongressil puudutatawaist küsimusist meile aktuaalse tähtsusega osawõtt rahwuswahelise üleilmlise kaardi koostamistöödest mõõdus 1:1.000.000. See töö tuleb loomulikult Eestil endal sooritada.

Edg. K.

Sihtwarandused otstarbekohasemale kasutamisele.

Eestis on mitmesuguseid sihtwarandusi, mida praegu ei kasutata wastawalt nende ülesannetele, sest muutunud olukordade tõttu on wõimatu wanduste walitsuse administratsiooni moodustada, wõi ei saa praegu makswate seadustega kooskõlas, wanduste sihte teostada ühel wõi teisel põhjusel. Nõisama on warandusi, mille kasutamine küll enam-wähem sihile wastaw, kuid nende waranduste kasutamine ei sünni nõuetawas korras. Sihtwarandusteks tuleb arwata heategewalete ja hoolekande asutustele, samaks otstarbeks eraisikutelt antud wäikesemaid summasid, waeste kapitale, arstide maju jne.

Nimetatud waranduste otstarbekohase kasutamise wõimaluste korraldamiseks palub töö-hoolekandeministeerium täielikke teateid muretseda, wõimalikult tuleks teadetele juure lisada ka põhikiri, ehk ära tähendada, kust neid wõiks saada.

Haridusminister sõitis Walka.

Haridusminister dr. A. Mõttus sõitis reede õõsise rongiga Walka koolide rewideerimisele. Ministri abi Mikkelsaar wiibis eile Haapsalus Läänemaa õpetajate päewal.

Uus ühistegeline ajakiri.

Politseipeawalitsuses on registreeritud uued ajakirjad: 1) „Ühistöö“, hakkab ilmuma Tallinnas 1 kord kuus, wäljaandja asunikkude ja riigirentnikkude ja talupidajate majanduslikt, wastutaw toimetaja August Oja; 2) „Laste Elu“, hakkab ilmuma Wiru-Jakobi Aiakõõs 1 kord kuus, wäjaandja Linda Grün.

Raudtee einelauad omawalitsuse maisust wabaks.

Raudteewalitsus pööras teedeministeeriumi poole ettepanekuga, et raudteeseadusse üles wõetaks järgmine uuendus: raudteede einelauad ja ka muud raudtee alla mõõrandatud maa-alal asuwad ärilised ettewõtted, mis reisijate jaoks awatud, ei kuulu omawalitsuse heaks wõetawate maksude alla.

Pangodi elab peaasjalikult isikumaksust.

9. märtsil wõeri Pangodi wallawolikogu poolt walla 1928./29. a. eelarwe tajataalus 6820,49 krooni suuruses wastu. Et Pangodi wallal puuduwad suuremad töösusettewõtted ja muud tuluroowad asutused, siis katab isikumaks suurema osa wäljaminekuid.

Nii määrati meestele 20—60 eluaastani 11 kr. ja naisterahwastele 5 krooni. Kogujummas on maksualuseid Pangodis käesolewal aastal 243 mees- ja 320 naiskodanikku; seega fisetulekut isikumaksust 4273 kr. Et eelarwet tajataalustada, määrati lisamaksu maade pealt iga puhtataju rubla kohta 5 senti (kõrgem määr, mida seadus lubab üldse wõtta).

Üldiselt tuleb tähendada, et eelarwe on märksa suurem eelmise aasta 15-kuulisest eelarwest (6573 kr.). Wallal on praegu kolm kooli üleval pidada, mis walla elanikkude arwuga wõrreldes (1250) kaunis raske, pealegi kui koolimajad wanad ja üldse koolimajadeks kõlbulikud pole. Nende iga-aastane lappimine on aga maha wisatud raha. On ammugi aeg uue ajakohase koolimaja ehitamisele asuda.

Laste päewakodu Rakweres.

Nende päewade jooksul algab Rakweres tegewust Lastekaitse ühingu korraldusel laste päewakodu. Praegu on eeltööd laste päewakodudesse registreerimisega käimas, kuhu wõetakse lapsi 4—8 a. wanusega.

Wastuhakkamine politseile.

Ähwardas kirwe ja kangiga.

Neil päewil oli Kuremaa raiooni konstaablil tegemist haruldase isikuga. Konstaabel läks mitmesuguseid maksusid sissenõudma kellegilt Kuremaa walla taluperemees J. Kuna J. maksu tasumisest loobus, ajus konstaabel waranduse üles kirjutamisele. J. aga wõttis kirwe ja takistas konstaabli tegewust. Kui konstaabel temalt kirwe ära wõttis, haaras J. raudkangi, millega ähwardas konstaablile pähe anda. Kui konstaabel lubas oma kaitseks rewolwrit tarwitusele wõtta, loobus J. oma tegewusest, kuid wõttis konstaabli kirjamapi ja jooksis sellega minema. Suure waewaga läks konstaablil korda oma mappi talumehelt kätte saada.

Wastuhakkaja antakse kohtu alla.

11. sp. algawad Antslas karskusseltsi juures majapidamise- ja keedukursused, mis kestawad kuni 31. märtsini. Kursust tegelikult juhib prl. A. Tuul.

Hallikul on praegu raadio harrastamise hooaeg. Seatakse aparaate üles. Õige suurel arwul käiakse kuulamas.

„Postimehe“ lugejad

on alati kõige uuematest sündmustest informeeritud.

Abiwäed wahaabide kallaletungi wastu.

Londonist, 10. märtsil. (Trj.) Koweitis (sadamalinn Persia lahe rannal, mitte kaugel Irakiit) maandusid Hindu wäeosad, et wahaabide wõimalikkude kallaletungide wastu walwel olla. Oodatakse ka tanki- ja lennuwäe osade kohalejõudmist.

Hafisi scheik eitab Ibn Saudi nimel püha sõja kuulutamist.

Tõsised rahutused Wenetsuelas.

30 üliõpilast ja 6 politseinikku langenud — kuulipildujad tegewuses.

Berliinist, 10. märtsil. (Trj.) „Daily Maili“ teatel puhkesid Karakasis Wenetsuelas, rahutused, mis õige wähest iseloomu kandsid. Politsei kuulipildujate tule all langesid 30 üliõpilast, 6 politseinikku üle mõisteti omakohut, Tschüli saadik ja Kuuba saatkonna sekretär said haawata. Äritegewus seisis 3 päewa.

Türgimaa tuleb wäewähenduse konwerentsile.

Berliinist, 10. märtsil. (Trj.) Konstantinoopoli ajalehtede teatel otsustas Türgi walitsus wastu wõtta rahwasteliidu kutse wäewähenduse konwerentsile.

Iga auahne mees püüab olla Napoleoni suurune.

Kui tahad mõnda meest kõdistada, siis ütle — oled kui Napoleon. Mees on näinud pildil küll Napoleoni kuju, kuid seal ei ole selgesti juures keha mõõdud. Et igal selge ülewaade oleks selle mehe pikkusest ja laiusest, toome õiged mõõdud, mis teadusemees sellekohasesse raamatusse üles märkinud:

Kehapikkus pealaest jalatallani oli 5 jalga, 2 tolli, 4 liiniat (=168,6 sm). Käewarte ulatus mõlemate käte keskförme otsteit mõõdetud 5 jalga 2 tolli (=167,4 sm). Sümfüüsist pealaeni oli mõõt 2 jalga 7 tolli 4 liiniat (=84,7 sm). Sümfüüsist jalakannani 2 j. 7 t. (=83,9 sm). Pea ümbermõõt oli 20 t. ja 10 liiniat (=56 sm). Otsaesine oli kõrge, meelekohad kergelt lohku wajunud, pale wäga tugew ja lai. — Juuksed kasinad, kastanipruunid. — Kael pisut lühikene, muidu normaalne. — Rinnakorw lai, hästi wormitud. — Käed ja jalad pisut wäikesed, aga ilusad ja hästi kujunenud.

Pange nüüd tähele, kui ütlete mõnele mehele, kes on pikem kui Napoleon, et ta selle moodi wäljanäeb, siis järgneb auahne poolt wäike kõsitwajumine ja lühema poolt jälle rinna etteajamine ja tõus wartwastel. Niisuguseid mehi on meil küllalt, kes seda teewad, ilma et nad teaksid miks.

Eestis 19 kraadi külma.

Hakkab järele andma.

Eile hommikul oli Wõrus 19 kr. külma, Pärnus 18, Tallinnas 16, Tartus 14. Keskpäewal aga kaob külm ja kraadiklaas näitab ainult 3 kuni 7 kr. alla nulli.

Tänaseks on met.-obs.'i teadaande järele loota temperatuuri tõusmist, keskmise kiirusega loodepoolne tuul, pilwine.

Tallinna börsi teated.

10. märtsil 1928. a.

		Tehtud.	Ostjad.	Müüjad
1	dollar	—	372	378
1	naelsterl.	—	1814	1819
100	Saksa riigim.	—	8885	8945
100	Soome marka	—	936	940
100	Rootsi krooni	—	99,75	100,35
100	Taani krooni	—	9960	100,20
100	Norra krooni	—	99—	9980
100	Prantsuse franki	—	1465	1490
100	Hollandi guld.	—	149.70	150,50
100	latti	—	7180	7230
100	Helweetsia franki	—	7175	7215
1	belga	—	51.85	52,35
100	Itaalia liiri	—	1965	2005
100	Tschehhoslowak. kr.	—	11,—	11,20
1	Austria schilling	—	52,40	53,—
1	Ungari pengö	—	65,05	65,75
1	Poola zlot	—	41,50	42,70
1	Leedu litt	—	36,70	37,30
1	tshervonets	—	192,—	193,50
1	Eesti kuldkroon	—	—	—
Wab. wõidul. pil.			—	—

Wastutaw toimetaja A. Jürgenstein.
Wäljaandja Jaan Tõnisson.

Trükitud „Postimehe“ trükikojas, Tartus.

Silm silma wastu kõrgel õhus.

Kuulsate lendurite lahingud.

Katkeid ilmaõõja lendurite mälestustest.

Kuulus Saksa ilmaõõjaaegne lendur rittmeister Richthofen ütleb:

„Pealetungi waim on õõjalise edu peategur ja õhuwaid ei ole selles erandiks. Kui ütlen — inimene peab minu ees langema, siis maksku, mis maksab, ma pean ta häwitama, mu waenlane peab surema!“

Sarnane oli kuulsa lenduri iseloom, kes wõitis, uskudes wõitu, kel oli kindel iseloom, raudne tahtejõud ja wilumus omal erialal.

Et häwitada waenlase lennukit, peab peale tungima ja nägemata liiginema kuni 150 mtr. kust wõib juba kuulipilduja tule awada, surmates sellega kas lenduri, süüdates põlema bensiini anumad ehk wigastades mootori.

Ilmaõõjast on pärit sarnaseid õhukangelasi mitu, kelle poolt mahalastud waenlase lennukite arw ulatab mitmekümneni. Nii omab sarnase kuulsuse Prantsuse lendur kapten Guinemain, kes häwitas 48 waenlase lennukit; Inglise lendur major Bishop, kes häwitas 47 waenlase lennukit ja Saksa lendur rittmeister Richthofen, kes häwitas 81 õhuwaenlast, kuna 82. lahing tema surmaga lõppes.

Nii kui wanaaegne rüütel oma ohwrite arwu mõõgale tähendas, nii jälgib ka iga lennur oma häwitustööd. Kõikide riikide ajakirjade weergudel leiame õhukangelaste nimesid ja wägitegusid, eriti aga Prantsusmaal, kus iga lendur, kes üle kümne waenlase on häwitanud, omab nime „Ace“ (tuus). Sarnased tuusad wõiks muidugi rääkida palju lugusid ja lahingute üleelamusi, nii horilikule rahwale kui ka minewikuga lenduritele, sest iga sekund õhulahingus on midagi uut ja midagi algupärast. Nii leiame ajakirjadest mõnede sarnaste tuusade jutustusi:

Et wõitude arwu suurendada ja kuulsaks saada, otsustas major Bishop ootamatult wara hommikul waenlase aerodroomi atakeerida, mille juures ta lootis paar waenlase lennukit startimise pealt maha lasta. Oma mälestustes kirjeldab ta seda päewa järgmiselt:

„Weel pool minutit ja ma olin waenlase aerodroomi kohal 300 jala kõrgusel. Wäljal oli seitse Saksa lennukit. Esimese pilguga nägin, et mõnede mootorid juba töötasid. Kuus neist olid üheistmelised ja üks kaheistmeline. Ei soowinud just, et kaheistmeline oleks tõusnud ja kallale tunginud, sest kaheistmelise seljatagust oleks tõusul waatleja oma kuulipildujaga kaitsnud, kuna üheistmelisel see puudub.

Surusin lennuki nina alla ja awasin tule. Külwates kuulidega üle lennukeid ja nende juures töötawaid motoriste. Nii tulistades laskusin kuni 50 jala kõrguseni. Ei tea kui mitut tabasin ja millist kahju lennukitele sünnitasin, nägin ainult, et mõni meestest langes ning mitmed neid ülestõstma ruttasid. Waadeldes oma tule tagajärgi, olin hetkeks unustanud, et aerodroomi kaitseks kuulipildujad on. Naerdes omaette maapeal jänestena edasitagasi jooksewate inimeste üle, kuulsin korraga wana tuttawate kiirlaskjate raginat. Waadeldes oma lennuki kandepinda, nägin, et laskjad wõrdlemisi hästi olid tabanud. Neis oli juba mitu augukest, mis mind palju ettewaatlikumaks tegi. Korraga hakkas üks lennuk wäljal startima. Wiibimata olin tema kannul. Samal hetkel kui lennuk maast wabanes, olin täitsa lähedal tema sabas ja awasin tule. Möödalaskmine oli wõimata. Ainult 15 lasket, — waenlase lennuk libises ühele küljele ja kukkus wäljale rusudeks. Kiirelt pöörates nägin teist lennukit startimas. Hoolsalt sihtides awasin tule kaugema maa pealt. Nägin, et mu põlewad kuulid mööda jooksid. Sihtisin hoolsamini ja jatkasin tulistamist. Pead pöörates nägi sakslane, et tema kannul olen ja surus lennuki nina birmuga intensiiwselt allapoole, kuid oma õnnetuseks lennuk lendas eesolewate puude wastu pilbasteks. Usun, et minu kuulid teda enne tema õnnetut filmapilku tabasid.

Uuesti pöördusin aerodroomile, kuid seekord langes mu tuju — kaks lennukit startisid korraga, teine teises suunas. Seda kartsin kogu aeg ja niiid otsustasin põgeneda, omades juba 1000 jalga kõrgust. Tagasi waadates nägin sakslast omale liginemas. Pöörasin nina tema poole ja awasin tule. Ringlesime umbes paar korda enne kui omasin hea laskesisukoha ja uuesti awasin tule. Ka see lennuk langes umbes paarsada hardi aerodroomilt.

Maandusin oma aerodroomil. Jookses lähenes minule mu wanem motorist ja küsis mitu waenlast on mul seekord kotis. Wastasin, et kolm, mille üle ta wäga rõõmustas ja millest ta oma ametiwendadele kõwa häälega teatas.“

Kuulus Saksa lendur rittmeister Richthofen, kes 81 waenlase lennukit alla laskmud ja selle järele 82. lahingus ise ühe Inglase poolt maha lasti, jutustab oma mälestuskirjeldustes:

„Ilusal sügishommikul, 17. septembril 1916. a. ootasime omal sektoril Inglise lenduritе poolt elawat pealetungi. Enne tõusu kordas meie riwijuht weel kord oma instnääre ja siis lendasime wahwa juhi juhatusel teda poolwimedas jälgides. Kohe kui saabusime waenlase kaewikute kohale, panin tähele inglaste lennukite salka.

Aeganööda lähenesime waenlase salgale ja lõikasime tema tee. Neid oli seitse lennukit — meid kõigest wiis. Inglased lendasid suurtel kaheistmelistel pommituslennukitel, meie aga üheistmelistel häwitajatel. Weel mõni piinaw sekund ja lahing pidi algama. Rinnust oli juba esimesele inglasele kaunis ligidal, kuid ei lasknud weel. Jälgisin teda. Minule kõige ligem inglane lendas suure tumeda wärwiga kaetud lennukil. Ilma et kaua oleks mõtelnud, sihtisin ja algasin tulistamist. Samal hetkel awas ka waenlane tule. Lahing algas. Pidin waenlasele seljataha saama, sest wõisin omast häwitajast ainult otse ette tulistada. Peale lühidat tulewahetust nägin, et mul wilunud lenduriga tegemist on, sest ta kaitses end osawalt.

Tal oli selge, kui mind seljataha lasen siis on tema elupäewad loetud. Sel ajal e olnud ma weel nii tugew, et ütelda — „tema peab langema“, waid nüüd huwitas mind, kas langeb tema wõi mina. Andusin end ainult tema surumisele, unustades täitsa teised kes ohwrile appi oleks wõinud tulla ja ütlesin: „Ta peab langema, maksku, mis maksab!“

Lõpuks saabus õnnelik silmapilk — wastane kaotas mind nähtawasti silmist ja lendas otse edasi. Wälgukiirusega olin tal seljataga ja andsin lühikese seeria laske'd. Kartsin rõõmust — olin järsku nii lähedal inglasele, et kartsin kokkupõrget! Weel üks wäike walang kuule ja inglase lennuki propeller jäi seisma. Lennuk hakkas imelikult õõtsuma.

Kas surmasin lenduri, wõi purustasin mootori, kuid mu suureks rõõmuks hakkas inglane maanduma. Waatlejat ei näinud enam oma istmes, see oli surnud ja oma istmest wälja kukkunud. Inglane maandus meie aerodroomi lähedale põllule. Olin nii ärritatud, et maandusin samale kohale, peaaegu oma lennukit purustades. Waenlase ja minu lennuk seisid kõrwuti. Ruttasin inglase juurde, mu arwamised olid õiged — mootor oli kuulidest läbistud, waatleja surnud ning raskelt haawatud lendur heitis mõni minut peale maandumist hinge. Austasin langenud waenlast walwetades tema surnukeha juures.“

Kuiwõrd ägedaid õhulahinguid ilmaõõjas peeti, seda näitawad lennukite kaotuste statistilised andmed.

Ilmaõõja kestel kaotasid sakslased 3128 lennukit, liitlased 3637 lennukit.

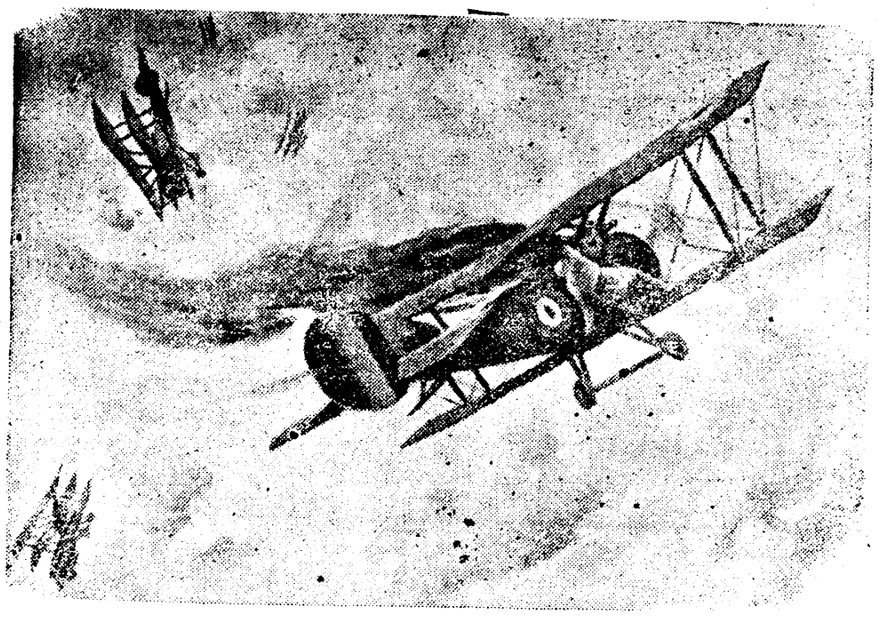

Paratamata saatus — waenlase kuuliga põlema lastud lennuk.

Adrad „Tegur“.

Põllutööriistade wabrik A.-S.

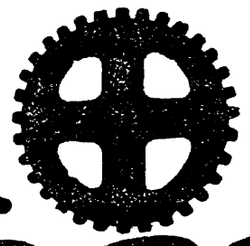

Holmi tän. 2–10 Tartu A.-S.

Tegur

Kõnetr.: nr. nr. 17 ja 8-32 Telegr.: „Tegur“ Tartus

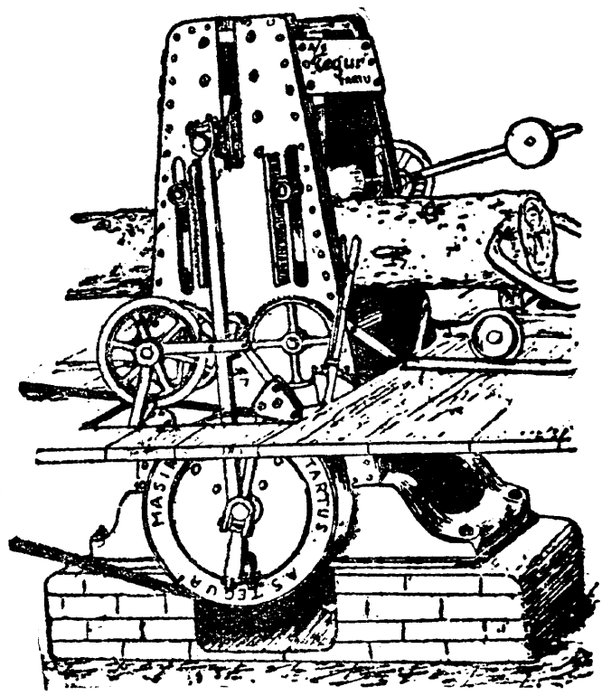

Saekaater.

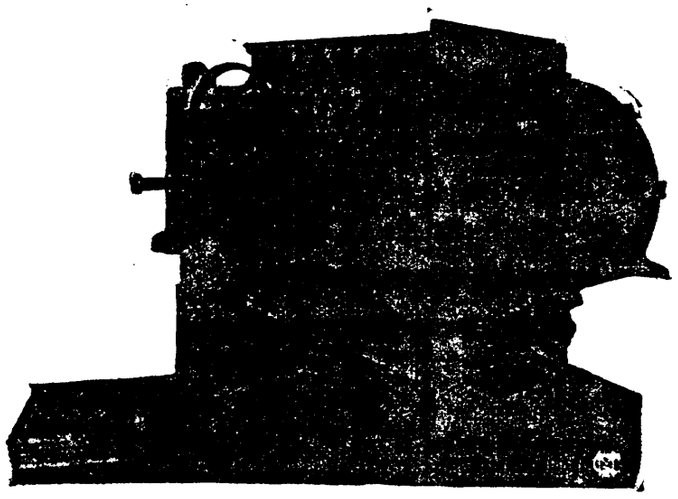

Wiljasorteerimise masin.

TEGUR'i atrade juures on juba aastaid töötanud põllumehed ja eriteadlased selleks, et kõiki wähemaidki puudusi kõrwaldada ja atru meie tarwitaja nõuete ning maapinna konaselt walmistada.

TEGUR'i adrad on selletõttu ka kõige paremad Eestis.

TEGUR'i adrad on teadusliku uurimise, tegeliku proowikündide ning näituste ja meie põllumehe nõuandmiste tõttu kujunenud kõige paremateks Eestis.

TEGUR'i wiljasorteerimise masinad on tunnistatud täiesti headeks ja wõistlewad hea töö ning odawa hinna poole t ka kõige paremate wäljamaa masinatega. Wiljasorteerimise jaamade tarw s on alati saa awal peale oma masinate ilmakuulsa N. Heid'i wabriku triöörid.

TEGUR'il on peale laialtkülwimasina walmistamisel reaskülwimasinad, kus on läbiwiidud kõige uuemad parandused.

TEGUR'i wedruäkked wastawad ka kõige nõudlikumale põlluharijale ja nende headuse eest wastutab wabrik sellega, et iga muudunud wedru asemele antakse tasuta uus, üle aasta kestwusel. Peale wedruäkete saadawal mitmesugused teised äkked.

TEGUR'i hekslimasinad on oma headuse ja iseäranis kõwa ehituse poolest tuntud ja ei tohi puududa üheski majapidamises.

TEGUR'i kartuli ja loomatoidu aurutaja ostmine on igale sigadekaswatajale esimeseks tingimiseks, kui tema oma sigade kaswatusest tahab tulu saada.

TEGUR'i tulekaitse-pritside ostmisega hoitakse ära tuleõnnetused ja kaitstakse warandused, mida suure wa waga kogutud, kuid ilma pritsita mõne tunni jooksul häwinewad.

TEGUR walmistab peale selle weel igasugu teisi põllutööriistu ja masinaid, aiaharimise tarbeid; walamise tööde tarwis on kõige suurem mudelite hogu Eestis. Nõndasama on tuntud headuses TEGUR'i saeraamid ja teised metsatööstuse masinad ning wabrikute sisseseaded, nagu: transmissioni wõllid, laagrid, rihmarattad jne. Paranduse tööd tehakse korralikult, kiiresti ja wilunud tööliste ning juhatajatega.

TEGUR'i ladus on alati saadawal peale põllutööriistade ja masinate igasuguseid masina osasid, supeluswanne, ahjusid, weewärgi sisseseade osasid jne.

TARWITAJAD! Rohkesti töid TEGUR'isse koondades ja omi tarbeid TEGUR'ist ostes, aitate kaasa, et töid wõimalik eriti korralikult ja odawasti teha.

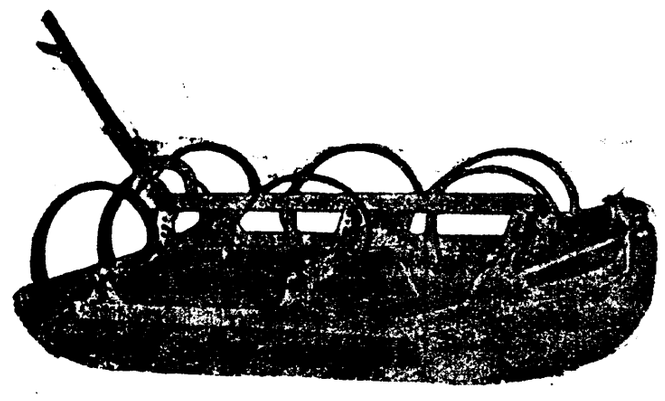

Wedruäkke.

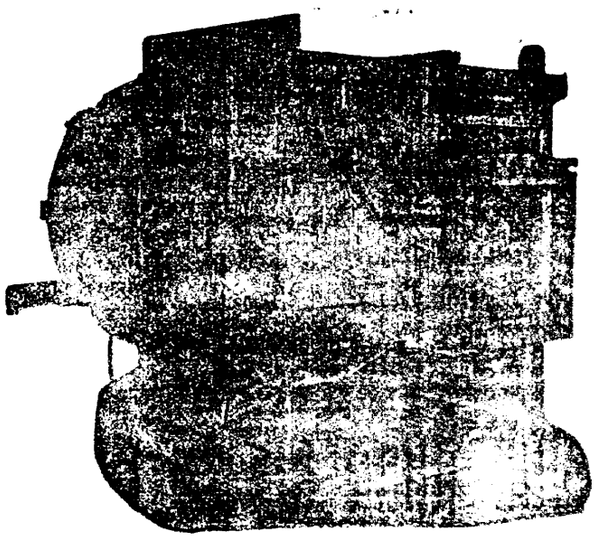

Wiljatuulaja.

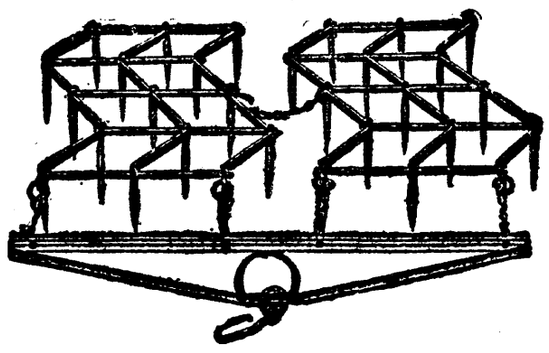

Talk-tsak äkked.

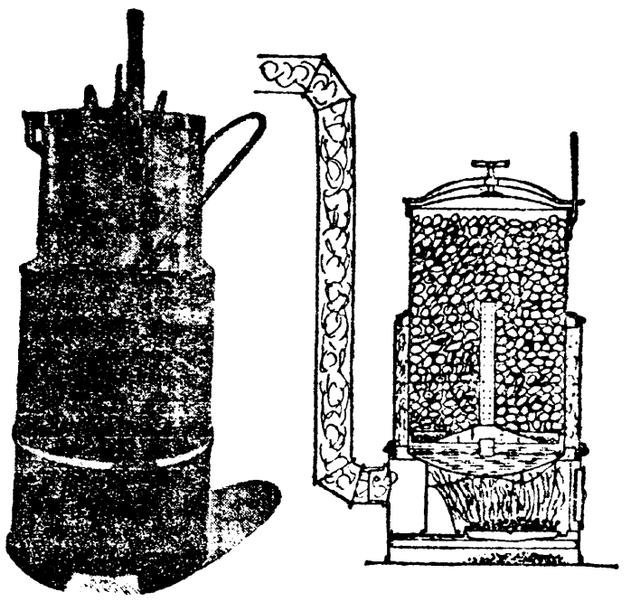

Kartuli ja loomatoidu kiirkeetja.

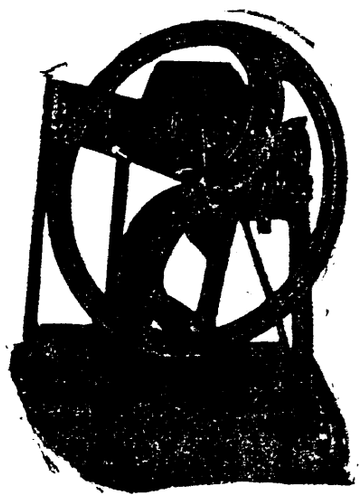

Hekslimasin.

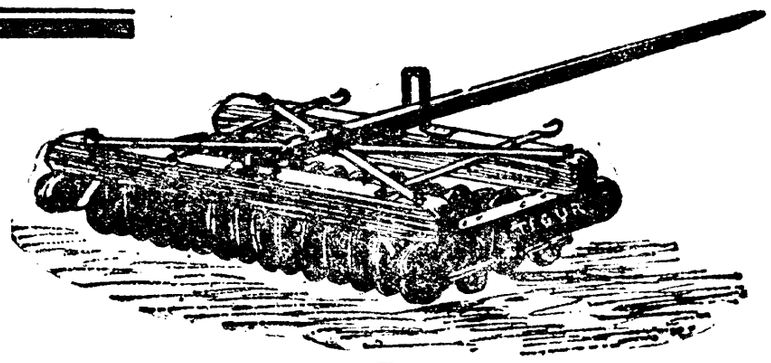

Põuatrull.

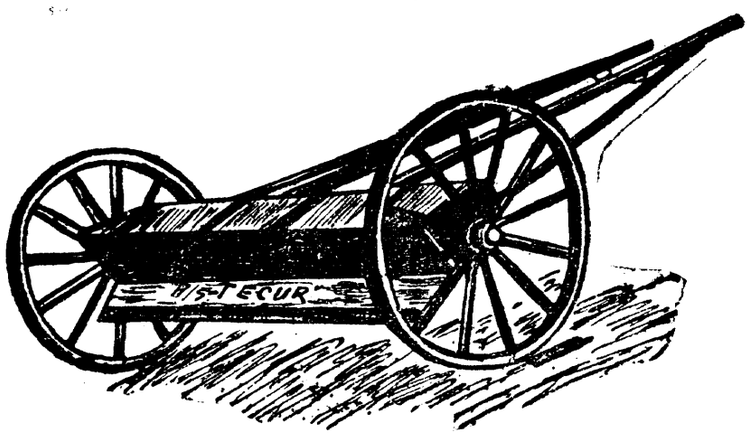

Laialtkülwimasin.

Kõiksugu walamistööd, nagu: kujud, kirikukellad, mälestussambad jne.

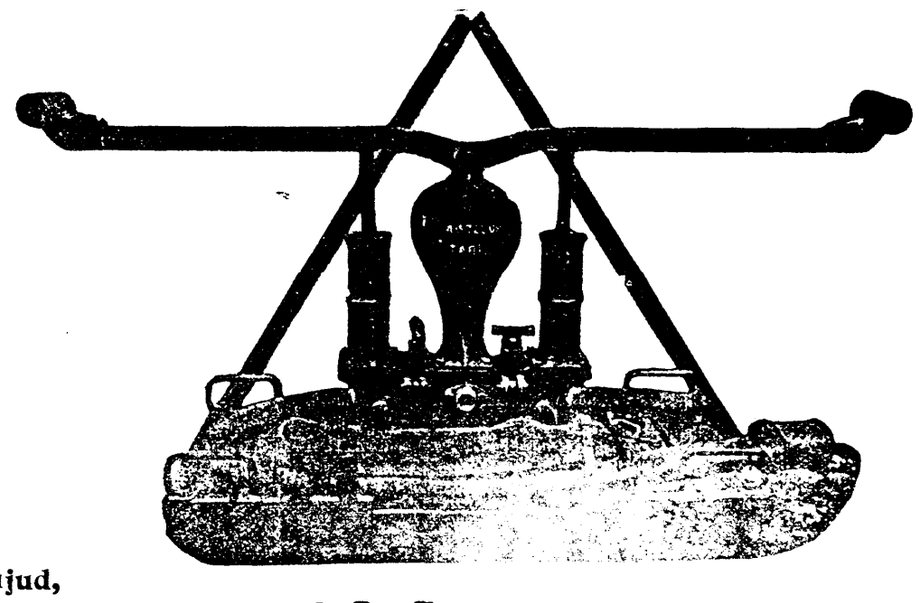

A-S. „Teguri“ tulekaitse-prits.